Budapest, 1903. Nyolcadik évfolyam. 62. szám. Szerda, március 4.

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Józsefkörut 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF. Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR. Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A sztrájk az alkotmányban.

Budapest, március 3.

(s.) Ne tessék megijedni, nem az alkotmány sztrájkjáról akarunk rémmesét mondani az obstrukciós lelkek riasztására. A magyar alkotmány gépezetét teljességgel nem féltjük a mostani obstrukciótól; kibir az nagyobb vihart is, ha ügyes és becsületes gépész őrködik rajta. Nem a sztrájkoló alkotmány tehát a témája ennek az irásunknak, hanem az alkotmányos sztrájk. Nem ijesztgetni, hanem ellenkezőleg, megelégedésünket akarjuk kifejezni, hogy immár kezd bevonulni az alkotmány sáncai közé a munkának legnagyobb joga: a sztrájkhoz való jog; hogy Magyarországon, ahol a munkásügyeket eddig egyrészt a munkásvédelem, másrészt a rendészet szempontjából kezelték csupán, lassan-lassan a *jog* szempontjából, a *munka jogának* szempontjából is kezdik észrevenni.

A legujabb eset az, hogy a budapesti ipari munkaközvetitő-intézet választmánya eltörölte az ugynevett sztrájkparagrafust, amely ugy szólott, hogy az intézet sztrájk esetén is folytatja müködését, de a jelentkező munkásokat figyelmezteti a sztrájkra; és e helyett kimondotta, *hogy sztrájk alkalmával az intézet nem közvetit munkásokat.* A nevezetes ebben a határozatban mindenekelőtt az, hogy állami vezetés alatt álló intézet választmánya hozta, amely kormányrendelet alapján alakult, s amelynek a határozatait a kereskedelemügyi miniszter hagyja jóvá. És ha ez a jóváhagyás meglesz — amit már előre is biztosra veszünk — egy hivatalos intézmény szervezeti szabályzatában benne lesz az elismerése annak, hogy a sztrájk a munkásoknak jogos fegyvere, legitim védő eszköze. Nagyjelentőségü dolog ez és jelentőségét még fokozzák a határozathozatal körülményei. A munkaközvetitő-intézet választmányában ugyanis, amely munkaadókból, munkásokból és ugynevezett pártatlan tagokból áll, tulsulyban vannak a *munkaadók*, mert a pártatlan tagok egy része is iparvállalatok igazgatóságában foglal helyet. A munkaadók tehát majorizálhatnák minden alkalommal a munkásokat és bátran megtehették volna most is, mikor a sztrájkparagrafus eltörlését a szociáldemokrata munkástagok követelték. Annál érdekesebb, hogy éppen egy munkaadónak, *Neuschlosz* Marcelnek a felszólalására döntötték el a vitát ugy, hogy a választmány majdnem egyhangulag adott igazat a munkásoknak. (Igaz, hogy ugyanez a Neuschlosz Marcel volt az, aki két év előtt a hires Millerand-féle sztrájkjavaslatról tartván előadást az *Országos Iparegyesület* munkásvédelmi szakosztályában, nagyiparos létére nem tartotta a szocialista miniszter javaslatát elég radikálisnak.)

Érdekes mellékkörülménye még a határozat hozatalának az is, hogy ugyanekkor a munkástagoknak azt a javaslatát, amelylyel a választmányban való paritásos képviseletet követeltek a maguk számára, leszavazták ugyan, de csak négy szavazattal, egyfelől a nem munkások között is akadt a javaslatnak pártolója *Gelléri* Mór iparegyesületi igazgató személyében, másfelől a munkástagok között is akadt ellenzője. Ami a felfogásoknak bizonyos nivellálódását jelenti mindenesetre.

Ennek a jelentős állásfoglalásnak az alkalmából érdemes egy kissé körültekinteni, hogyan foglal tért a magyar közszellemben lassan, de folytonosan s egyre növekvő bátorsággal és öntudatossággal a *szociális igazság*. Nem szólunk arról az egyre növekvő elevenségről, amelylyel irók, tudósok, társadalmi és tudományos testületek foglalkoznak a szociális problémákkal. Ez igen örvendetes, de eléggé köztudomásu és mindeneknek szemében természetes dolog. A szellemi mozgalmaknak törvényszerüen meg kell előzniök a mindennapi élet fejleményeit. Egymás mellé állitunk azonban egy pár egészen gyakorlati példát, amelyek mellett a közvélemény szinte észrevétel nélkül haladt el, vagy mert nem látta a fontosságukat, vagy mert már annyira preparálva van az ilyesminek a befogadására, hogy minden megjegyzés fölöslegesnek látszott. Szeretnők, ha ez az utóbbi föltevés volna igaz, de alig merjük remélni. Az egyik a minap történt. A kereskedelemügyi miniszter körrendeletet bocsátott ki az iparhatóságokhoz, arra utasitva őket, hogy valahányszor valamely sztrájk bármilyen uton a tudomásukra jut, azonnal inditsák meg a békeltető eljárást hivatalból, nem várva arra, hogy ezt hivatalosan kivánják tőlük. A békéltető-bizottságok intézménye tizennyolc év óta benne van az ipartörvényben, de eddig senkinek sem jutott eszébe, hogy a sztrájkoló munkások érdekében való közbenjárásra használja fel ezt az intézményt, Egyátalán eddig a sztrájk pusztán *rendőri eset* volt a hatóságok szemében, semmi más. Ime, még egy eset. Nemrégiben a győri waggongyár munkásainak nevében küldöttség tisztelgett *Láng* Lajos kereskedelemügyi miniszternél, arra kérve, hogy legyen szószólója egy választott bíróság alakitásának, amely igazságot tegyen a sztrájkoló munkások és a gyár igazgatósága között. És Láng Lajos nemcsak vállalkozott a kérelem teljesitésére, hanem felajánlotta a választott bíróság elnökéül az államtitkárát. Annak idején, mikor *Waldeck-Rousseau* francia miniszterelnök választott biró volt a *carmauxi* bányász-sztrájk ügyében, bámulattal emlitettük ezt az esetet; és most, mikor majdnem hasonló dolog tör-

TÁRCA

A sasfiók.

(*Rostand Aiglonja. — Forditotta: Abrányi Emil.*)

— A *Budapesti Napló* eredeti tárcája. —

Irta: *Braun Sándor.*

Ha Ábrányi Emil megengedte volna, hogy közöljem azt a levelet, amelynek kiséretében nekem a Rostand remekéből készült uj magyar remeket megküldte, — beszélhetne helyettem Ábrányi Emil maga. És amit mondana, egy költő hitvallása társáról a legmagasabb eszmények szolgálásában. De nincs engedelmem ez intim vallomás sokszorositására és szegény prózában kell szólanom gazdag poétákról, akik sasokról irván, magas régiókat járnak maguk is és amit látnak, megéreznek egyszerü szemünknek foghatatlan tetőkön, felrójják feketével fehér papirra és dus ajándék gyanánt elénk rakják. Az egészen természetes, hogy minden ember, az erősebb is, külsőségek, formák dolgában legalább, hasonul a levegőhöz, amelyben él. És a levegőben például, amelyben én élek, divattá lett a fennhéjázó megbocsátás a poéták irányában. Ez olyan erős és egyetemes nizus, hogy titkon kezdtem tartani valamit afelől, hogy soha verset nem irtam. Mi kár, hogy nem tudtam, nem is fogok tudni soha: — ez az érzésem most, hogy megismervén három esztendeje, tavasztájon éppen a francia sasfiókot, most elolvastam az eredetijénél is ragyogóbb magyar Aiglont, e bűbájos lirát, e tündöklő romantikát, e kincses nagy tragédiát, ez izgató, velőtrázó, fenséges történetet, e trombitáktól, harci riadótól, dobszótól, történi dicsőségtől hangos hőskölteményt, — és e virághullást. A virághullás benne az egyik nagy lényeg.

Es amig hull a virág, megérezni az illatját, amelyet gyönyörü poétai ihletek szórnak szét. Benne a versben Párma ibolyáinak minden füszere, ama Pármáé, amelynek napfényes levegőjében páraként uszkált a kis termetü nagy császár özvegyének hütelen felejtése. És minden gazdagság, amely megvan a franciának született óriás könyvben, megvan a másodszülött magyarban is. Gazdag fölöslegül csatolódik hozzá azonban egy, amelynek a francia eredeti hiján van, de duslakodik benne a francia magyar másа: a nyelv époszi szárnyalása a költemény sok számos grandiózus pontján és a rétor széles, tornyos beszédje. E vonásaiban magyar Sasfiókunk az elsőszülött fölé emelkedik. És a különbség ez oldalon a francia és a magyar remek közt akkora éppen, amekkora nagy határ választja el Rostandt Hugo Viktortól és amilyen közel rokonság van a glóriás francia és Ábrányi Emil között.

Ki köszöni meg vajjon jobban Ábrányi Emilnek, amit alkotott? Az irodalom, amelynek teritett asztalát ujra feldiszesitette, a közönség, amelyhez egy világirodalmi remeket közel hozott, vagy a szinház, amely e ragyogó alkotás szerencsés birlalója. Talán egy szinben mind a három. És hármukkal még egy rendkivüli és megáldott müvésztalentum, akinek reflektáló tudásában, bátorságában, erejében és a legnagyobbra törő hivatottságában kell a darab főalakjának a deszkákon kiszinesednie.

*

Az 1900-ik esztendő egy márciusi estéjén, amikor a francia főváros eleje a Renaissance-szinházba sietett sápadt kivánesisággal, az izgalmas szenzáció tulfütött várakozásában, percekkel az Aiglont-játszó szin feltárulása előtt, valami fátumszerü dolog történt: kigyulladt a Comedie Française. A régi ház szégyenkezett egyszerüen, nagy tradicióí elhuzódtak falai közül, kisiettek a Rue-Richelieun át messze a nagy körutra, ahol Sarah Bernhard lefoglalta a francia dicsőséget, amely a legujabb idők legnagyobb drámairójának zászlajára föstette szineit. Az üresen maradt Théatre Français pedig olyan lázas pirba borult, hogy kifosztottsága pirulásában kigyulladt és porrá égett. Molière, Corneille, Racine szelleme illuminált Rostandnak. Nem volt rossz. Ezek már ilyen gyerekek. Bent a Renaissance-szinházban pedig nagy *N* betük röpködtek a levegőben, császári trónuson volt megint a vitéz korzikai, hajasak és kopaszok egyaránt igyekeztek valami merész ivet a homlokukra söpörni, talán a szemük is szurósra állott és miközben a deszkákon lejátszódott hallatlan és egetverő hatások közepette a nagyszerü dráma és tüdőbetegen meghalt a fejedelemsor történi egymásutánjából törölt II. Napoleon, reichstadti herceg, a nagy császár fia: az első, a nagy, az apa ujra feltámadott. Természetesen: a költő maga az Isten. Nagy franciák: Sardou, Halévy, Hervieux, Anatole France, Casimir-

tént minálunk, észre sem vettük. Pedig akkor Franciaországban kormányon volt a szocializmus, holott nálunk még ma is rendőri felügyelet alatt van.

Ámbátor ez a rendőri felügyelet is egészen más ma már, mint néhány évvel ezelőtt. A szolgabirák és rendőrkapitányok nagyrészt még mindig tisztára rendőri ügynek tekintik ugyan a munkás-ügyet és eltoloncolandó objektumnak mindenkit, aki munkásgyülésen kinyitja a száját; de a központból szabadelvü, becsületes, törvényes szellem árad ki a periferiák felé; a gyülekezés és egyesülés jogát, a véleményszabadságot nem taksálják immár személyek és elvek szerint, amint erről egy csomó belügyminiszteri határozat ékesen tanuskodik. Idő kell hozzá, amig a kormányzatnak ez a szelleme megteszi a maga felvilágositó hatását odakünn is, ahová eddig egészen másféle tanitások szoktak felülről elhatolni. Ez az idő mind gyorsabb lépéssel közeledik és itt lesz, itt kell lennie nemsokára.

Az időnek közeledését jelzi a munkaközvetitő-intézet választmányának legujabb határozata is. A szociális lelkiismeret felébredt nálunk félreismerhetetlenül és minduntalan történik valami, ami ébren tartja. A szociális irányzat egyre előkelőbb helyet foglal el kormányzatban és törvényhozásban; a gondolkozásnak, az érzéseknek természetes átidomulása mindjobban halad; és mindinkább félreszorul a vaskalaposság, amely libabőrt kap a szociális reformoknak még az emlegetésétől is. Amit nemrég a jóravaló polgári ész rémülten és kétségbeesetten utasitott volna el magától, az ma már szinte magától értődik és viszont megmosolyogjuk ma azt, ami tegnap még egészen természetes, magától értetődő dolog volt. Ime, a sztrájkot mint alkotmányos dolgot szentesitette egy hivatalos testület. Tegnap ki hitte volna ezt lehetségesnek? Tegnapig csak az volt természetes, jogos és helyes, hogy a kevesek — a munkaadók — bántatlanul szervezkedhettek a munkabér szabályozására. Ma elfogadjuk természetesnek, jogosnak és helyesnek azt is, hogy a munkások — a sokak — szintén szabadon élhessenek ugyaneme joggal.

És látva a fejlődésnek azt a folyamatát, amely tegnaptól máig végbement, bizva várjuk a *holnapot*.

———

ORSZÁGGYÜLÉS

Budapest, március 3.

Napirend előtt *Lendl* Adolf egy ellene intézett hirlapi támadással szemben tiltakozott. Ez az ő speciális ügye a temesmegyei közigazgatás embereivel s a t. Ház nem tudta egészen megérteni, hogy miért hozta a parlament elé, ha eddig hirlapi uton hadakozott.

Maga a katonai vita ma nagyon csöndes volt. Elsőnek *Brázay* Kálmán szólalt fel s nem volna illő ráfogni, hogy az obstrukció szolgálatában beszélt. Alig öt percnyi beszéddel a vitarendezők nincsenek lekötelezve. De Brázaynak az öt perc elég volt, hogy szavazatát megokolja és lelkiismeretét megnyugtassa. Utána *Lovászy* Márton egy formai és tartalmi szempontból egyaránt magasabb szinvonalu beszédben foglalkozott a katonai javaslatokkal s ha az obstrukcióra való tekintettel sok fölöslegest is fölvett beszédébe, ezt meg szabad neki bocsájtani, mert egyébként mégis talált elég érdekes szempontot, amivel a figyelmet le tudta kötni. Harmadiknak még *Luby* Béla beszélt s ez majdnem zavarba hozta a vitarendező-bizottságot, mert még a köteles egy órát se huzta ki s igy félkettőkor az ismert sablon szerint házszabályvitát kellett kezdeni, csakhogy az időt az interpellációs válaszokig agyonüssék. Gróf *Apponyi* Albert elnök, ismervén ezt a sablont, mindjárt belenyugodott, hogy ám szakitsák meg a katonai vitát, de a jobboldal nem titkolta azt a nézetét, hogy ez nem helyes. S ekkor az elnök a következő kijelentéssel vágta ketté a kontroverziát:

— Csakugyan nem helyes dolog, de térjünk át a miniszteri válaszokra.

Három ilyen válasz volt. Legjelentősebb a három közül *Széll* Kálmán nyilatkozata gróf Lamsdorff orosz külügyminiszter utazása ügyében. A miniszterelnök Csávolszky Lajos interpellációjára azt felelte, hogy ez az utazás minden irányban a békességet szolgálja. Az orosz külügyminiszter Bécsben kijelentette, hogy a szláv népek Oroszország rokonszenvére csak ugy számithatnak, ha minden forradalmi mozgalomtól tartózkodnak. S balkáni utjában a külügyminiszter éppen abban az irányban informáltatta magát, hogy minő reformok mellett biztositható a nyugalom s az a statusquo, melynek fenntartása alapja a mi Balkánpolitikánknak. Ma aztán ugy áll a dolog, hogy Ausztria-Magyarország és Oroszország teljesen egyetértenek abban, hogy elitélnek minden forradalmi mozgalmat és nem is akadályoznák meg a portát a forradalmi mozgalmak elfojtásában.

Ezt a választ a többség élénk helyesléssel fogadta s az interpelláló is csak azért kifogásolta, mert szerinte a statusquo nem lesz fenntartható s Oroszországot államférfiai háboruba fogják szoritani. *Széll* Kálmán miniszterelnök erre általános derültség közben jelentette ki, hogy ha a szélsőbal orosz háborutól tart — ne akadályozza meg a katonai javaslatokat és véderőnk megerősitését. Egyébként a miniszterelnök ujból és határozottan hangsulyozta, hogy a mi politikánk a statusquo fenntartását célozza s ebből a szempontból teljes egyetértésben vagyunk Oroszországgal. Erre aztán a többség megnyugvással vette tudomásul a miniszterelnök válaszát.

Még két rövidebb miniszteri válasz is volt. *Széll* Kálmán miniszterelnök válaszolt *Csernoch* János interpellációjára a végrendelkezés nélkül elhalt alsó papság hagyatéka tárgyában és báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter jelentette ki *Tuba* János interpellációjára, hogy a komáromi katonai vérengzés ügyében a hadbiróság már megindította a legszigorubb eljárást.

———

A képviselőház ülése március 3-án.

— Kezdete délelőtt 10 órakor. —

Elnök: *Daniel* Gábor.

A kormány részéről jelen van: *Széll* Kálmán miniszterelnök, gróf *Széchenyi* Gyula, báró *Fejérváry* Géza.

(Személyes kérdés.)

Elnök: Napirend előtt Lendl Adolf kért szót.

Lendl Adolf: A „Magyarország“ tegnap este megjelent számában a temesmegyei tanfelügyelő egy hosszabb nyilatkozatot tesz közzé, melyben engem hazafiatlansággal és azzal vádol, hogy a Délvidéken a pangermánizmust segitem elő.

Kubik Béla: Ez nem igaz!

Lendl Adolf: Sőt egyenesen reám fogja azt hogy magam is pangermán vagyok. A tanfelügyelő nyilatkozatával majd elvégzem a dolgomat, mivel azonban azt gondolom, hogy igen t. képviselőtársaim közül többen is elolvashatták tegnap este, vagy ma reggel ezt a nyilatkozatot, azért méltóztassanak megengedni, hogy ebben a tárgyban itt felszólaljak. (Halljuk! Halljuk!) Körülbelül egy fél évvel ezelőtt kiadtam egy röpiratot, amelynek címe: Utazás a kerületemben. Leirtam abban a röpiratban azokat a visszaéléseket, hibákat és bünöket, amelyeket Temesmegyében, különösen az én kerületemben a köztisztviselők, főképpen a közigazgatás tisztviselői elkövetnek. (Egy hang a szélsőbaloldalon: Ez nagyon helyes!) Rámutattam arra is, hogy ezek a tisztviselők, ha már büneik nagyon megszaporodtak, többnyire a hazafiság jegyében utaznak, kikeresnek maguknak egyes áldozatokat ráfogják erre vagy arra az emberre, hogy

---

Périer, Waldeck-Rousseau önfeledten robantak a Rostand nyakába, Hire jogán kiki testvércsókot váltott vele. Sarahval is természetesen. És testvércsókot természetesen.

*

A veszteség érzése, amely néha fogva tartja az olvasót, amikor idegen nagyok remekeinek forditását olvassa, senkit ne bántson. Nincs se szellem, se szó, se árnyalat, amely Ábrányi Emil ez alkotásában az eredeti értékét, hangulatát, szinét, csillogását ne fedezné. Végig a dráma váltakozó képein, nehéz és bonyodalmas helyzetein, nagy feladatok sulyát hordó emberein, egy magyar költő gazdag húrokon mind kihozza, amit francia társa megálmodott. Nem a forditó dologértésével, odaadásával, lelkiismeretességével csupán, de a poéta ihletével, a nagy iró biztonságával és az ember rajongásával is, aki hódol a nagy korszaknak, amely az apa hőstettei révén a gyermeknek e tragédiáján keresztülvillan.

Ábrányi Emil kezén a nyelv a legengedelmesebb klaviatura. Nemcsak játszik rajta: parancsol neki. A darab egyik képe, amely a vágrámi sikon játszódik le és a legmerészebb fantázia szülöttje, egy vékony orkeszter kezén vad, kétségbeesett, vijjogó, rettentő, majd engesztelő erejéből veszthetne: — de azok a hatalmas akkordok, amelyek eleven beszédben az Ábrányi Emil vénáját szolgálják, megelevenitik, káprázatokkal, csatazajjal, jajjal töltik meg a szint, majd meg ráboritják a sok fiuért magát megadással odakináló egy fiu nagy bucsujának melankóliáját.

A hely, ahol Ábrányi Emil a remeket magyar lélekbe öntötte, maga is a gyönyörü költemény ihletével volt tele. Az alsókékedi kastély parkjában végezte munkáját, kellemesi Melczer Georgine és Malvin bárónők vendége gyanánt, ama Melczer bárónők százados fáinak árnyékában, akiknek atyja a reichstadti herceg katonai kiséretéhez tartozott. Rostand fantáziája megnépesült a Napoleonra való emlékezés televény talaján, Párisban. Ábrányi Emil szép nyári alkonyatokon, amikor a nappal munkáját lezárta, kezét csókolta nemes hölgyeknek, akik viszont csókolták ama férfi kezét, amelyben a legendás kis boldogtalan herceg keze pihent meg nem egyszer. A véletlen is kegyelmes néha a poéták alkotásainak, nemcsak a keresett alkalom.

Hat felvonásos a dráma.

A növekvő szárnyak: a szőke, fürtös fejü herceg bontakozása, a lelkét mérgező, értelmét homályositó udvar szándékaival szemben atyja hőstetteiért való titkos lángolása, nagy példáinak álmatlan éjszakákon való rejtett kutatása.

A csattogó szárnyak: találkozása Prokeschsel, Flambeau megismerése, e gyönyörü, a fiuban az atyát imádó, egyszerü, nyers, de forró szivü gránátosé, aki még kém- és lakájszinben a herceg kis osztrák fakatonáit franciára festi, a császári remények eleven sugárzása, az összeesküvés álmának sok sürü szines jelenet beleszövődése közben való kivirágzása.

A szétnyiló szárnyak: nagy audiencia során királyi fenségben való mutatkozás Ferenc császár, a nagyapa előtt, majd a hizelkedő, ellenállhatatlan szőke gyermek képében becéző lágyitása az öreg császárnak, a rideg, kegyetlen, számitó Metternichhel nyilt perbeszállás, az apa tulàradó, szinte nekivadult dicsőitése, szétrombolása korlátnak, engedelmességnek, titkos bunak, ezer visszafojtott szenvedélynek, lángbaboritása azután az öreg császár haragos indulatának, Metternich győzedelme, a herceg megtört távozása, fantasztikus éjszakai találkozása Metternichnek és a gárdista ruhában őrt álló Flambeaunak, Metternich gyülölködő kifakadása, iszonyu jóslása az ifju hercegnek, amelyben a család öröklött átka gyanánt a tébolyt emlegeti: egész sereg lelketrázó kép.

A tépett szárnyak: mulatság a schönbrunni parkban, meditáló, lemondó kedve a sápadt hercegnek: egy szőke Bonaparte, aki fehér, mint Hamlet. Százszor sötét, reménytelen jövendő, nagy tervek elfulladása, az erőtelenség érzése. Vajjon miből lehetne élni szárnyaszegetten? Szerelemből talán? Jó!

A HERCEG:

Igen! . . . Kinzó emlékezet! . . .
Cseh, vagy spanyol kastélyban: csak téboly volt a vége!
Ah, mindnyájának megvolt a maga őrültsége!
Milyen lesz az enyém? A perc most kedvező!
No lássuk! Döntsük el! Szemeljük csak ki! . . . Bő
A választék, barátom!

(Keserü kacajjal.)

Figyelmes őseim
Szép katalógust hagytak az unokákra! . . . Ím:
Legyek zene-bolond? Csillagjós? Madarász?
Vegyész? Kámzsaimádó?

PROKESCH:

Mindent megmagyaráz
E szomorú beszéd!

(Tompán.)

Ah, a boldogtalan
Habsburgokkal hatott Metternich önre! . . .

A HERCEG:

Van
Sok téboly itt . . . bizony van! . . . De hogyha keverünk
Több illatszert: belőlük új illatot nyerünk;
S az én agyam e zordon velők zamatja, tán
Még szebbet produkál majd a többiek után!
Lássuk hamar: mi lesz az, mely engemet gyötör?

nemzetiségi agitátor és mindezt teszik egyedül azért, hogy nvargalhassanak rajta, hogy ezáltal hazafias érdemeket szerezzenek maguknak, amelyek fejében azután elnézik bűneiket.

Kubik Béla: Ezzel leplezik hibáikat!

Lendl Adolf: Ezen röpiratom első fejezetében röviden ismertettem kerületem másnyelvű népeit. A második fejezetben azt magyaráztam meg, hogy a vizszabályozás, karöltve a közigazgatással, miképpen rontja meg anyagilag a falvakat. A harmadik fejezetöben arról beszélek, hogy miképpen veszíti össze néhány rossz közigazgatási tisztviselő a magyarokat a svábokkal, (Halljuk! Halljuk!) azokkal a svábokkal, akik mindig magyar érzelmüek voltak. A negyedik fejezet szól az iktárbudinczi jegyzőnek viselt dolgairól. Elmondom azt is, hogy miképpen gyüjtik össze a jegyzők és a szolgabirák azokat az összegeket, amelyekre véletlenül a megyei főjegyzőnek szüksége van.

Elnök: Engedelmet, de én a képviselő urnak nem arra adtam engedélyt, hogy itt kiadott röpiratát ismertesse, hanem arra, hogy a Magyarország cikkével szemben kijelentéseket tegyen. (Ellentmondások a szélsőbaloldalon.)

Kubik Béla: Hát ez a szólásszabadság? Terrorizálni akarja a képviselőt! (Nagy zaj.)

Münnich Aurél: A Magyarország cikke az nem tartozik ide. Ez nem itt történt!

Kubik Béla: Indokolni csak kell neki, hogy miért szólalt fel. (Halljuk! Halljuk! jobbfelől.) Ugyis ritka az ilyen ember az önök soraiban. (Zaj. Elnök csenget.)

Lendl Ádolf: Minthogy röpiratomnak tartalma szorosan összetügg azzal a nyilatkozattal, amely tegnap a Magyarországban megjelent ... (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Kubik Béla: Igaz! Ugy van!

Lendl Adolf: ... tiszteletet kérem, hogy megengedni méltóztassék, hogy folytathassam a röpirat tartalmának rövid ismertetését. (Halljuk! Halljuk!) Beszéltem továbbá arról, hogy a jegyző, a szolgabiró, de sőt a megyei főjegyző is miképpen fognak össze, ha különböző bünöket akarnak elkövetni. (Mozgás jobbfelől.)

Elmeséltem egy román papnak a históriáját, akit dáko-román agitátorrá akartak tenni ami csaknem sikerült is nekik. Végül pedig, ez a legérdekesebb, röviden beszélek a nagykövesiek vasutjáról és elmondom, hogy miképpen csalták meg akkor a népet. Ezután emlitem meg, hogy a temesmegyei főispán, nem akarom mondani, hogy hamis, de igaztalan, helytelen és valótlan jelentést küldött a miniszteriumnak, hogy egy görög-keleti szerb hitközség ne kapjon segitséget oltára épitéséhez. Hogyha valaki ilyen sulyos és ilyen részletezett vádakkal lép fel, mindenesetre felmerül az a kérdés, hogy miért teszi, igazak-e azok a vádak, mi azoknak az eredménye és következménye. Hogy igazak-e: erre én csak azt mondom, hogy immár félév telt el és senki sem cáfolta meg. Hogy miért teszem? Azért, mert az erkölcsi meggyőződésem megkivánja. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) hogy én a hibákat, ha azokat látom, nyilvánosságra hozzam ...

Beöthy Akos: Ostoroznunk kell!

Lendl Adolf: ... és hogy rávilágitsak azokra a bajokra, amelyek a Délvidéken kifejlődtek. Es mi volt ott az eredmény? Egy kis párbaj, egy gyomba levél, amelyet Temesmegye alispánja Gorove László t. képviselőtársamhoz intézett és a főispán beismerése hogy bizony hamis volt az a jelentés, de nem tehet róla, mert az adatokat a főszolgabirótól kapta.

Gabányi Miklós: Meg hogy ez a szokás!

Lendl Adolf: Minthogy azonban más eredménye nem volt ezen vészkiáltásomnak, azért adtam ki a második röpiratomat. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) Ebben is különböző visszaélésekről beszélek és többek között a temesmegyei tanfelügyelő helytelenkedéseiről is és mert igy rávilágitottam a temesmegyei tanfelügyelők működésére, mert kilátásba helyeztem, hogy ezentul is fogok irni az ő működéséről, azért adta ki ellenem most ezt a nyilt levelet a „Magyarország"-ban. En ezennel visszautasitom mindazt, ami abban foglaltatik és kijelentem, hogy én mindig magyar hazafi voltam (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Ismerjük a működését!) és az maradok is, hogy ezek, amik ellenem felhozattak, hazugságok.

Elnök: Kérem a képviselő urat, hogy ily kifejezéseket ne használjon. (Felkiáltások a bal- és szélsőbaloldalon: Azt, hogy magyar? Ne legyen magyar hazafi?) Azt mondta a képviselő ur, hogy hazugság. (Zaj.)

Lendl Adolf: Leteszem a röpiratot a Ház asztalára; méltóztassék meggyőződni annak tartalmából, hogy vajjon pángermán vagyok-e? (Elénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Lovászy Márton: Kijelenti, hogy a szóban forgó cikk névalárással jelent meg tehát nem a „Magyarország", hanem az illető beküldő cikke. (Helyeslés.)

(Az ujoncjavaslat.)

Erdzay Kálmán: Egy fillért sem szavaz meg a hadseregnek, mert ez állandóan konfliktusba keveredik a nemzettel. Nem hiszi, hogy rosszabb, törvénytipróbb javaslat lett volna valaha a napirenden. Nem fogadja el azt. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Lovászy Márton: A t. kell vizsgálnunk, hogy azok az érvek és okok, amelyek a javaslatot támogatják, olyan sulyosak-e, hogy el tudják nyomni az ellenzék hazafias aggodalmait. A militárizmus nem lehet az az öncél, amelyért bevülni lehetne. Viszont a geográfiai helyzet sem lehet oka a fegyverkezésnek. Ugy Németország, mint Oroszország felé a természet erős akadályokat állitott. A szláv-germán faji harc századokig el fog tartani, ennek eldöltéig megerősithetjük magunkat. Az orosz hatalom ellen pedig biztositnemcsak a Kárpátok hegylánca, nanem a lengyel faj szivós ellentállása is. Ausztria helyzete már nem ilyen kedvező s eljöhet az idő, amidőn Ausztriának szivós harcot kell folytatnia integritásáért. De hozza meg ő az áldozatokat s ne követeljék tőlünk azt, hogy nagy anyagi áldozatok mellett nyelvünkről is lemondjunk a közös védelem kedvéért. A magyar nemzet geográfiai helyzete ma nagyon kedvező, de ezt jól kell használnunk, hogy kiépitsük nemzeti államunkat. (Zajos helyeslés a szélsőbalon.) Gróf Tisza István a Balkán-kérdéssel indokolta a fegyverkezés szükségességét. Fráter György azonk idején azt ajánlotta a dinasztiának, hogy teljes erővel feküdjön neki a töröknek s nemcsak Magyarországból, hanem a Balkánról is kergesse azt ki. Maguk a Balkán-népek is szivesen látták volna a Habsburg-ugat, de az nem bevezkedett a helyzet magaslatára s inkább Schleswig-Holsteinért verekedett. II. Sándor orosz cár nem akarta megindítani a háborut a török ellen, az orosz nép német kutyának nevezte őt s követelte a háboru megüzenését. Világos, hogy az orosz előbb-utóbb akciót kezd a Balkánon. De hogy ha fel is szabadulnának a kis államok a török fennhatóság alól, az még sem képezhetne ránk nézve veszedelmet.

A kis államok nem keresik az orosz fennhatóságot csupán azért tekintenek a cárra, mert felszabadításukat tőle várják. (Zajos helyeslés a bal- és szélsőbalon.) Az orosz fennhatóságot éppen ugy nem fogják elfogadni, mint ahogy szabadulni akarnak a töröktől. De ebbe beleavatkoznunk helytelen dolog volna. Épp oly helyte en Novibazár megszállása. S ha egyesülni is akarnának a Balkán-államok, mi érdekünk volna e. nek megakadályozása? Ha ennek rablópolitika a célja, akkor ez ellen tiltakozunk. (Zajos helyeslés a bal- és szélsőbalon.) Tisza gróf azt mondta, hogy meg kell győzni a Balkánt békés szándekainkról. Mindaddig ezt azonban nem tehetjük meg, mig egy katonát lent tartunk. Szóló állitja, hogy Magyarország ellenzi a Balkán meghódítását már csak azért is, mert azok osztrák tartományokká válnának. Igy Boszniából is osztrák tartományt szeretnének csinálni, bár minden érv Magyarország mellett dönt. Ez a kérdés sürgősen rendezendő. A pacifikáció u án Koszanovics hercegovinai püspök küldöttséget vezetett Pnilippovich tábornokhoz, kifejezve azon reményét, hogy békés napok virradnak Boszniára. A tábornok durva szavakkal rivalt rájuk: „Ti török kutyák Hadzsi Loja kutyái, tudjátok meg, hogy az osztrák bosszu órája ütött". Mire a püspök válaszolt: „Meggyőződésünk, hogy az osztrák császár és magyar király irgalma nagyobb, mint a mi vétkünk". Jellemző, hogy a hercegovinai püspök tudta a magyar király létezését, mig a tábornok csak bosszura gondolt. A püspökőt különben kényszeritették hivatalának elhagyására s nyugdijat ajánlottak fel neki az esetre ha Bécsbe költözik. De ezt nem tette s most Montenegróban sinylődik. Még más oldalról is meg akarja vitatni a kérdést s azért szünetet kér.

Elnök az ülést felfüggeszti.

Szünet után (az elnöki széket gróf Apponyi Albert foglalja el.)

Lovászy Márton folytatva beszédét, azt vitatja, hogy a védelmi vagy a támadó irány megadja az irányt a fegyverkezés mérvére. A támadást a sorhadak, a védelmet pedig a honvédség s a népfelkelés képviselik.

Báró **Fejérváry** Géza honvédelmi miniszter: Ez nem áll!

Lovászy Márton: Az álló hadsereg nem nemzeti, mig a véd az. Kérdés, hogy előállott-e volna a mostani válság, ha a kormány hadügyi téren is más irányban veszi igénybe a nemzet áldozatkészségét. Miért nem adnak tüzérséget a honvédségnek. Határozati javaslatot nyujt be, mely szerint az ujonnan létesitendő tüzérségi szervezetnek Magyarországra eső része a honvédség kebelében állittassék fel. (Zajos helyeslés a szélsőbalon.) Csodálatos hogy a kormányt akkor szállja meg a takarékosság szelleme, amikor nemzeti aspirációk kielégitéséről van szó, holott más célra számlálatlanul dobják ki a milliókat, nem is tudjuk, mennyit.

Báró **Fejérváry** Géza: Megmondtam már! (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Lovászy Márton: Nem azért beszél, hogy a honvédelmi minisztert meggyőzze, mert az lehetetlen. Azt mondják, hogy a honvédség többe kerül. Hát méltó-e egy önérzetes nemzethez, hogy egy pár millióért haderejét eladja? Hisz az osztrákok azzal érvelnek elenünk, hogy ők 70 százalékkal járulnak

---

Tudom már!... Ami most itt a szivemből kitör,
Es ami eddig titkon, lappangva járt velem,
Világosan megmondja: a buja szerelem!
Szeretni!... Ah, szeretni!... Folyvást szeretni csak!
(Öklével dühösen veri a száját.)
Amíg csókokban égsz el, gyülölt osztrák-ajak!

PROKESCH:

Fenség!

A HERCEG:

(Lázas gyorsasággal beszél.)

De hisz rendén van! Okos dolgot beszélek!
Napóleon fia, mint Don Juán!... A lélek
Kettőnkben ugyanaz: mindig mohó, falánk,
S új hóditásra szomjas!... Folyvást lobog e láng!...
Fönséges vér, amit megrontott mások vére,
Hogy ne lehessen méltó Cézár dicsőségére:
Erélyed itt él bennem! Végképp nem halt ki!... Lám:
Az elvetélt kis Cézár lehet még — Don Juán!
Ah, így jutok majd hozzá, hogy győztessé legyek!
Bajós byroni szivvel hóditani megyek!
Rombolni fog, pusztitni szerelmem égő láza!
Ily módon lesz belőlem apám új kiadása!...
— S ki tudja, fontosabb-e: legyőzni a világot,
Vagy egy percig szeretni s letépni egy virágot?

Szövődnek is a kalandok. Találkozók reménye. Igért és várt szerencsék. De a végzet megy a kifejlése felé! Rajongó, hőslelkü asszonyok, szerelmes lányok segitenek a szökésnek, egy önfeláldozó gyermek legkivált. Flambeau is jelen rejtekhelyen. És a szöktetés lelke Elssler Fanny, a vére könnyü, a szive nehéz arany, titkon ő csempészett a szőke herceghez egész irodalmat, amely mind az atya dicsősége. Gazdag, nagy, eleven élet, zajos, csoportos játékok közepette az összeesküvés sikerül. A szökés megtörténik. De még előbb ujabb halálos seb a pihegő gyermek szivére: özvegy anyja tetten érése uj kalandon, kacér, gonosz játék, benne még a bizonytalan származásu császár megcsufolása is.

A *megtört szárnyak:* Szabad mezőn, nyilt ég alatt, a földön kalász, csillag az égen: a vágrámi sikság, amelynek fuvalmát a Páris felé tartó kicsiny Napoleon a köpenyébe zárja. Flambeaun és Prokeschen kivül csak egy ott lakó paraszt, aki imádságos áhitattal meséli a dicsőségét: a karját a nagy császár előtt vágták le. A sasfiók szemlélődik a sikon:

A HERCEG:

Dicsőség illata, mely itt Wágrámra vall,
Benned kezdődik a hazám,
Mikor távozva most: mint szent búcsú-ital
E fuvalom üditi meg a szám'!

Császári trón!... Palást!... Sok nagy, sok büszke cél!
A vágy, mely a magasba tör!
Az alkotás, a kegy, mely milliókat él!
Prokesch, mily áldás! Ó milyen gyönyör!

A fáradt és a vén királyok, Prokeschem,
Ó, hogy' únhatják magukat!
De én még könnyezem!... Az áldástól kezem
Olyan nehéz, hogy szinte leszakad!...

Legendát, nagyszerűt, vérével irt a nép,
Megrázva földet és eget!
Nagy császárod fia ha majd előbe lép:
Minden sugárt, fényt vissza ád neked!...

Igaz lesz, mert neki sok ember hazudott,
Szeretni fog, mert szenvedett!
S e hercegtől ne félj, Szabadság!... Légy nyugodt!
Rab volt szegény!... Börtönben senyvedett!

Eztán a háboru jogok védelme lesz,
Nem hóditás, vérrel teli!
(Ah, látom az anyát, amint karjára vesz
Egy kis fiut és hozzám emeli!)

Mást is csodáljanak, ha majd enyém a trón,
Ne csak Wágrámot, Rovigót!...
A nagy Corneille-t atyám herceggé tette vón:
Én herceggé teszem Victor Hugót!...

Ah, húszéves vagyok!... Alkotni, tenni kell!...
Uralkodásról álmodom!...
Szerelem, ifjuság: e kettős szárny emel!
S te várasz rám, Páris, nagy fővárosom!

Napfényes lobogók!... Ujjongó sokaság!
Harangszó!... Üdvözlő dalok!
A szép Champs-Elysées, a nagy gesztenyefák,
Ahol lovammal végigvágtatok!...

A nagy, vad Párison nevem zúg, tombol át!
Minden szuronyt virág övez!
Ah, szájon csókolom a nemzetet magát,
Ha Páris így a karjaira vesz!

Ó Páris!... Párisom!

Jönnek az összeesküvők. Fontosságát mind beajánlja. Indulni! Indulni! Célja küszöbén a trónváró szőke hercegből kiárad a poéta: megtudja a leány veszedelmét, aki ruhájába öltözötten a szökését lehetővé tette. Vissza, megmenteni a leányt! Nagy mozgások. Egyszerre a herceg ruhájában, ziláltan, üldözötten megjelenik a leány! Dühös haragra lobban a tétovázó, töprengő ifju láttán. Hitte, hogy vágtat már a dicsőség felé. Az üldözők elérik őket. Flambeau öngyilkos kézzel menekül az osztrák gyilok elől. A herceg a haldoklóval egyedül marad. De jajgató hangoktól népesedik meg a sikság: elesett katonák árnyékai nyögnek. Összeroncsolt testrészek, karok, szemek: borzalmas kép. Majd a herceg viziója atyja győzedelmes csatáiról. És megint rémület: mértföldhosszat csupa kék halott, árnyék, szél, bozót iszonyattal teli és végül is az egész sikság egy üvöltő fájdalom:

A HERCEG:

Ó mennyi kar! És mind, mind vércsek!
Kezetlen könyökök... és ujjatlan kezek!

hozzá a közös hadsereg költségeihez, tehát illő, hogy ők is paranesoljanak. Pedig ez nem is igaz, mert az arány-különbség 7 százalékot mutat csak. Szól végül a zászló- s jelvény-kérdésről. Tagadja, hogy a célszerűség akadályozná nyelvünk érvényesülését. Ha a célszerűség a felbomlás akkor kérdi, hol okoz felbomlást a nyelv érvényesülése. Gróf Andrássy Gyula beszédéből konstatálja, hogy Ausztriában az a beszéd 49-es lázító beszéd volt, mert ha nemzeti érdekeink feláldozásával volna lehetséges Ausztria egységét fenntartani, akkor kötelességünk, rögtön felbontani a közösséget. (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.) Kérdi, hogy nincsenek-e nagyobb célszerűségi okok az önálló magyar hadsereg felállítására. Mi jogon mellőzik ezeket? Mi jogon tüntetik fel őket ugy, mint a trón ellenségeit? Az osztrák császár koronája porszem a magyar koronához képest.

Elnök figyelmezteti szólót, hogy más ország koronájáról igy nyilatkozni nem szabad.

Lovászy Márton: E javaslat az osztrák császári korona fényét emeli csak, de a magyar királyét nem. Ezért a javaslatot nem fogadja el. (Zajos helyeslés a szélsőbalon.)

Sróter Alfréd személyes kérdésben rektifikálja Benedek tegnapi nyilatkozatát. Szóló nem mondott semmi olyant, ami a zászló-kérdés rendezését elhalasztotta volna. Helyesnek találná azt is, hogy a magyar tiszteket a magyar ezredekbe helyeznék vissza. A kormány iránt bizalommal viseltetik, mert az politikájával a nemzeti állam kiépítését mozditja elő. (Helyeslés jobbfelől.)

Luby Béla a véderő-bizottság s a honvédelmi miniszter argumentumaival polemizál, majd kijelenti, hogy a javaslatot nem fogadja el, ellenben határozati javaslatot nyujt be a célból, hogy a magyar ezredek Ausztriából hazahozassanak.

Kubik Béla kéri, hogy az interpellációk válaszára térjenek át, annál is inkább, mert az elnök az ülés elején nem mondotta, hogy mikor lesznek a válaszok.

Elnök: Még alig mult el félkettő, talán még folytathatnók a vitát. (Helyeslés jobbfelől. Zaj az ellenzéken.)

Thaly Kálmán: Az egész világ lesi a miniszterelnök válaszát a Lamsdorff-ügyben. Viszont az is igaz, hogy méltánytalan dolog mindennap 4-ig itt tartani a képviselőket, annál is inkább, mert a képviselőház buffetje rossz.

Elnök: Ha még sokan kérnek szót a házszabályokhoz, akkor el fogjuk érni azt az időt, melyben a válaszok következnek. Az ily eszközök használata, a házszabályok ily módon való használata felett azonban sajnálatomat kell kifejeznem. Mindazonáltal azt hiszem, nem tehetünk most egyebet, mint hogy a vitát félbeszakitjuk. (Nagy zaj és ellentmondás jobbfelől.)

Kubinyi Géza: Nem szakitjuk félbe, halljuk a szónokot! (Zaj a szélsőbalon.)

Kubik Béla: De akkor üljenek itt s ne a folyosón!

Molnár Jenő a házszabályokhoz kér szót. (Zaj s Elál!-felkiáltások jobbfelől.) Kéri a jobboldalt, hogy legyen méltányos. (Zaj és derültség jobbfelől.)

Elnök: A vitát most félbeszakitjuk. (Helyeslés a szélsőbalon.) Nem helyes, de félbeszakitjuk, mert nem tehetünk egyebet. Következnek a válaszok.

(Lamsdorff utja.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Csávolszky Lajos t. képviselő ur interpellációt intézett hozzám gróf Lamsdorff orosz külügyminiszter bécsi utazása tárgyában január 10-én.

Általánosságban már akkor is felelhettem volna s gondolom, akkor is megnyugtatólag. Hogy a választ e mai napig halasztottam, annak oka az, mert ugy véltem, hogy célszerübb, bizonyos időt bevárni abból a célból, hogy nyiltabb és határozottabb kijelentéseket lehessen tenni, és hogy a nyilatkozatok oly időbe essenek, amidőn ebben a kényes és bonyolult kérdésben az előzetes tárgyalások annyira haladnak és befejezésre jutnak, hogy külső tényekben is jelentkeztek és igy igazolják a teendő nyilatkozatok tartalmának valóságát és felvilágositásra és megnyugtatásra alkalmas természetét. A t. képviselő ur három kérdést intéz hozzám. Először kérdi, hogy gróf Lamsdorff orosz külügyminiszter bécsi utazásának mi a célja? Másodszor azt óhajtja tudni, hogy történtek-e ez alkalommal az 1897-iki pétervári egyezségtől eltérő külön megállapodások? És harmadszor azt, hogy ha nem történtek, meg tudom-e egyeztetni a Törökország integritása ellen intézett izgatásokat és lázitásokat az 1897-iki megállapodásokkal. Mielőtt a kérdésekre magukra válaszolnék, röviden jelleme ni kivánom annak a politikának lényegét, amelyet mi a keleti kérdéssel és a Balkán viszonyaival szemben folytatunk.

A mi keleti politikánk abból áll, hogy a nemzetközi egyezmények által a Keleten teremtett állapotok fennmaradjanak és az egyes Balkán-államok függetlensége erősödjék, azok szabad fejlődésükben és felvirágzásukban ne gátoltassanak, hogy ezen államokkal ápoljuk a barátságos viszonyt, fenntartsuk a területi és politikai status quot Törökország integritásának épségbentartásával, és hogy az ottani hatalmi viszonyokban egyik nagyhatalom se gyakorolhasson tulnyomó befolyást a többiek hátrányára. Ez a lényege annak az egyetértésnek és nézetegységnek is, amely a Balkánon való magatartásra nézve Ausztria-Magyarország és Oroszország között az 1897-ben folytatott eszmecserében is létrejött egyetértő megállapodásokban is kidomborodott. De igy jellemzi maga az interpelláló képviselő ur is lényegében a követendő és abszolut helyesnek ismert politikai irányt. (Helyes és a szélsőbaloldalon.)

Ennek előrebocsátása után, áttérve az egyes kérdésekre, kijelenthetem, hogy gróf Lamsdorff külügyminiszter utazásának indító oka Oroszországnak abban az óhajtásában rejlett, hogy Ausztria-Magyarországgal azon rendszabályok felett értekezzék és azokra vonatkozólag jusson lehetőleg egyetértő megállapodásokra, amelyeknek foganatba vétele alkalmas arra, hogy a török birodalom némely európai részeiben mutatkozó, nagyon veszélyes elégedetlenségnek lehetőleg vége vettessék. Gróf Lamsdorff ez a kitünő orosz államférfiu belgrádi és szófiai látogatása után, ahol azt az álláspontot foglalta el, hogy a Törökországnak ajánlandó érdemleges reformjavaslatok és azon országrészek lakossága békéjének és nyugalmának érdekében áll, hogy a Balkán szláv államai részéről nagyon szükséges oly magatartás, nagyon szükségesek oly rendszabályok, amelyek ezen államok részére a nyugalom megóvását biztositják, Bécsbe érkezett, hogy gróf Goluchowski külügyminiszterrel a reformjavaslatok kérdésében bebatóan értekezzék. Ez a lépés teljesen megfelel az 1897-ben megállapitott egyező felfogásnak is, amely kizárja az egyoldalu eljárást ugy Ausztria-Magyarország, mint Oroszország részéről.

Különös megállapodások ez alkalommal nem jöttek létre, eltérés az 1897-iki egyező felfogástól pedig éppen nem történt; a feladat és a Becsben a két hatalom között folytatott értekezésnek célja az volt, hogy a szalonikii, monasztiri és kosszovói vilajetekben Törökország részéről keresztülviendő administrativ reformok lényege és azon adminisztrativ rendszabályoknak alapelvei állapittassanak meg, amelyeket Törökországnak inditványozandók voltunk, azon területeknek és Törökországnak magának és Európa békéjének érdekében. Ezen administrativ rendszabályok célja a fennálló kerületi és politikai status quo-nak, amely a forradalmi mozgalom terjedése á tal komolyan veszélyeztetettnek látszik, fenntartása. Ez a célzat teljesen azonos azzal, amely kifejezésre jutott azon egyértelmü jegyzékekben, amelyeket Ausztria-Magyarország és Oroszország a Balkán-államok kormányaihoz 1897 áprilisában intézték. Ez a célzat vezeti a két nagyhatalmat mostani akciójában is. A megállapodások alapelvei alapján utasitattak a Konstantinápolyban akkreditált osztrák-magyar és orosz nagykövetek a részletes reformmunkálatok kidolgozására, amely el is készült, az összes nagyhatalmaknak megküldetett és azoknak hozzájárulása után a magas portának átadatott.

A két nagyhatalom — Ausztria-Magyarország és Oroszország — elitélik tehát mindazon törekvéseket és irányzatokat, bárhonnan jöjjenek, amelyek erőszakos átalakulásra vannak irányitva és arra vezethetnének. És ha ezen intelem elnére az ottani lakosság forradalmi lépésekre csábittatná magát, senki és igy Oroszország sem fogja Törökországot abban meggátolni, hogy erőszakot erőszakkal toroljon vissza. (Általános, élénk helyeslés.) Ezt a komoly intelmet Oroszország félhivatalos nyilatkozatai is tartalmazzák. Az a fogadtatás, amelyben ez a reformmunkálat a magas portánál részesült és az a jóakarat, amelylyel a magas porta el van telve, reményleni engedi, hogy Ausztria-Magyarországnak és Oroszországnak az európai hatalmakkal egyetértőleg tett lépései nem fognak eredményteleneek maradni és célt fognak érni.

Mindebből láthatja a t. képviselőház és a t. képviselő ur, hogy politikánknak eddigi elvei nem változtak, hogy Törökország integritásának fenntartásával a bevezetendő komoly reformok ajánlása és foganatositatása által a Balkán-államokban nyugalomnak és rendezettebb állapotoknak és nagyobb megelégedésnek teremtése ügyét és az európai béke nagy érdekét szolgáltuk és szolgáljuk. A Törökország integritásának megbolygatása iránt kifejezett aggályok minden alap nélküliek, amiről a t. képviselő urat is teljesen biztosithatom.

Kérem a t. Házat, méltóztassék ezt a válaszomat tudomásul venni. (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.)

Csávolszky Lajos: Sajnálja, hogy a miniszterelnök nem fejtette ki a mai balkáni politika lényegét. Ő nem hisz az orosz kormány nyilatkozatainak s erősen tart attól, hogy könnyen kiüthet a háboru. Különösnek tartja, hogy Oroszország olyan meleg érdeklődéssel viseltetik a törökországi kereszténység iránt s humanizmust prédikál kint, mikor otthon a rabszolgaságot védelmezi. De nem is felel ez meg a valóságnak, hanem az az igaz, hogy Oroszország

---

A szél felém hajlitja e rémes aratást,
S mind engem átkoz! Engem! Csak engem, senki mást!

(Roskadozva, összetett kézzel könyörögve.)

Ó irgalom!... Te vén, hatalmas vértes,
Légy irgalmas!... Ne tartsd elém e véres,
Borzasztó keztyűt!... Irgalmazz nekem,
Te ifju testőr, aki ridegen
Mereszted rám holt-halvány képedet!
Ne vessetek rám ily szörnyű szemet!
Mért csúsztok igy?... Mért e csorba kardok?
Ugy tetszik, hogy kiáltani akartok!
Mért van lélekzet ujra s egyszerre ennyi szájon?
Mi készti valamennyit, hogy mindjárt kisbáljon,
Még mielőtt a hajnal a mennyekből alá száll?

(Összegörbül a borzalomtól; futni akar, hogy semmit se halljon.)

Már kezdik!.. Kiabálnak!... Mit? Mit?...

VALAMENNYI HANG:

Éljen a császár!

A HERCEG:

(Térdre esik.)

Ez a bocsánat!... Ó szép, halhatatlan,
Nemes dicsőség: ezt te érted kaptam!

(Csöndesen és szomoruan a sikság felé.)

Köszönöm.

(Föláll.)

De látom, hogy mi áll előttem.
Én a világra engesztelni jöttem.
Még minden nem volt megüzetve. Hát
En törlesztek most. Végzetem szavát
Megértem jól e rémitő mezőn.
Gyöngéo, fehéren, halkan könnyezőn
Rá kellett állnom e fekete ágyra,
Hogy könyörögve és szenvedni vágyva
Föláldozzam magam a szeretet nevében!
És most, hogy fennköit szivvel e bús halomra léptem,
Most, hogy e harcmező s a magas ég közt állok:
Érzem, hogy mindig feljebb, feljebb szállok.
És érzem, hogy míg végtelen ködét
Tömjén gyanánt lehelli szét a rét:
Emelkedek föl az egész mező,
Hogy a szelíden leereszkedő,
Megbékült égnek annál közelebbről
Nyujthasson engemet föl!
És érzem, hogy a harctér igaz dolgot müvel,
Ha lelkemet az égnek ily módon nyujtja fel.
Mert azzal, hogy föláldoz, hogy a mennyeknek ád:
Tisztábban hordja eztán roppant diadalát!

(Ott áll a domb tetején, végtelen kicsi pont a határtalan síkság közepette és karjait az égre tárja.)

Fogadj el engem, Wágrám! Itt vagyok!
Fogadj el! Bennem váltságdíj ragyog!
Im, a fiú síkodra visszatért,
Kárpótlást adni annyi fiáért!
Emelj a köd fölébe, mely itt borong e téren
Véres kezeddel, Wágrám, emelj föl hófehéren!

Ah így legyen! Kivánom, könyörgöm, akarom!
Mert itt fülembe súgott az esti fuvalom,
Mert üdvöt ád a láz, mely szivemet megszállja,
Mert a ruhám fehér, mint az oltár ostyája!

(Suttog, mintha csak egyvalakinek szabadna hallani.)

Boldogtalan atyám! Van-é még, aki átkoz?
Csitt!... Én Schönbrunnt teszem halkan a te szikládhoz!

(Pillanatig lecsukott szemmel áll, azután mondja.)

... Megtörtént!...

(Virradni kezd. Erősebb hangon beszél.)

Ámde most, mikor a sas fia
Már tudja, érzi jól, hogy meg kell halnia;
Most, amikor lemondó, ártatlan hattyuképpen
Meghalni készül éppen,
Magas kapúra mintegy felszögezve,
Hogy a hollókat üzze, elijesszze,
És visszahozza ujból a büszke sasokat:
Rozstermő föld, te többé ne jajditsd el magad!
Nincs hozzá már jogod! Se ahhoz, hogy e tájon
Az alacsony bokor lábat, kezet dobáljon!
Kimostam a folyót... és a nyögő szelet
Megtisztitottam!... E mező felett
Nem zúghat már a panaszok jaja,
Csak a dicsőség dörgő moraja!

(Minden aranyos lesz. A szél dalol.)

Igen! Méltó vagyok rá, hogy immár szemtől-szembe
Ujjongó trombiták harsogjanak fülembe!

(Itt-ott trombitaszó. Büszke moraj kél. Az imént még nyöszörgő, vinnyogó hangok most harsányan osztják a parancsot.)

Hogy ami sírt, vánszorgott: most alakuljon át!
Hogy lássam a halottak fönséges rohamát!...

(A szálló ködök mintha vágtató lovasok volnának. Lódobogás hallik.)

Az összecsukott szárnyak: Körülötte elhervadnak az ibolyák, lehull ő maga is. Kis tábori ágyon fekszik, behozzák bölcsejét is szorosan mellé:

A HERCEG:

Büszkeségem!...
A fényes bölcső!.. Páris adta nékem!...
Prudhon rajzolta!... Gyöngyházzal rakott
Széles bárkája lágyan ringatott...
Engem, akit úgy vittek a templomba,
Keresztelőre, hogy több fény, több pompa
Még akkor sincsen, hogyha koronáznak!...
— Szomszédja légy a kis tábori ágynak!...
Atyámé volt... s álomba minden este
A diadal nagy sas-szárnya legyezte!

(A bölcső már ott van a tábori ágy mellett.)

— Még közelebb!... Hadd simogassa meg
A takarót fehér csipkéje lágyan!...
Milyen közel van, ó ti istenek,
Kicsiny bölcsőmhöz a halálos ágyam!...

(Kezét a bölcső és az ágy közé dugja és tompán, halkan:)

Közéjük hullt az életem!

TERÉZ;

(Hangosan felzokog a grófnő vállán.)

Nagy ég!...

A HERCEG:

S a fösvény sors e keskeny kőzbe még
Egy gombostűnyi nagyságot sem ejtett!...
— Feküdjem rajta... akit ellelejtett
A szent dicsőség!...

Utolsó sóhajtásai: gyónása istenének és bocsánat az anyjának:

háborura készül, az a valóság, a francia sárga-könyv is azt bizonyítja. Kéri a dolognak napirendre kitűzését.

Széll Kálmán: Csak néhány rövid megjegyzéssel kell kísérnem azokat, amiket a t. képviselő ur mondott. Azzal kezdi a t. képviselő ur, hogy én beszéltem arról, mi a mi politikánk, de nem fejtettem ki, hogy ez a politika megfelel-e érdekeinknek. Gondolom, mikor kifejtettem ennek a politikának a lényegét, amely ellen a tisztelt képviselő ur nem tudott felhozni egyebet, mint azt, hogy nem hiszi, hogy megvalósítható, a t. képviselő ur által megerőltenitve nem lettem. Midőn kifejtettem, hogy a status quo fenntartásának alapján állunk, hogy az ottani nemzetek és államok teljes szabad fejlődését szimpátiával kisérjük, de Törökország integritásának fenntartását valljuk politikánk egyik elvéül, még pedig ugy, hogy egy hatalom se jöhessen tulsulyba és ne nyomulhasson előre a másik rovására, akkor, gondolom, azt a politikát fejtettem ki, amely a monárkia és Magyarország érdekeinek megfelel. (Igaz! Ugy van! a jobb- és a baloldalon.)

Azt mondja a t. képviselő ur, hogy nem hisz az orosz kormány nyilatkozatainak és nem hiszi, hogy az orosz politika az lenne, amit én fejtettem. bárna én arról beszéltem, hogy Oroszországgal egyetértésben találjuk magunkat. Nem osztozom a t. képviselő ur nézetében. Nem számolhatok egyes orosz politikusnak, vagy áramlatoknak, vagy egyes orosz lapoknak politikájával, nekem, mint aktuális politikusnak, számolnom kell az orosz kormánnyal, az orosz kormány hivatalos politikájának elveivel. És nem lehet és nem szabad feltételezni és erre nincs is okunk azon kiváló államférfiu nyilatkozatai után, hogy az orosz politika, amely 1897-ben a fellogásnak erre a kongruenciájára jutott velünk, amely ma is indentikus lépést tesz Európa előtt velünk és a többi nagyhatalmak helyeslésével, nekem lenne a vezető, az egyedül döntő orosz politika. Ez az, amivel számolni kell; ez az a politika, amelynek nyilatkozatai, tényei előttünk fekszenek és amely egyezik azzal a politikával, amelyet mi a magunkénak is vallunk (Igaz! Ugy van! a jobb- és baloldalon.) és amely a mi érdekeinknek is megfelel.

Örökké igy lesz-e, meddig lesz igy, mikor változik, azon, gondolom, vitatkozni ma felesleges; nem is lehet. Az aktualitás alapján kell birálni minden politikát. Mi lett volna abból, micsoda európai konflagráció állott volna elő, ha 1877-ben háta mögött megtámadjuk Oroszországot, amint a t. képviselő ur óhajtotta volna és megtogjuk a kezét, azt vázolni nem akarom, ennek fejtegetése és e felett való elmélkedés nagyon messze vezetne. Nem arról van ma szó. Most arról van szó, hogy Oroszország velünk együtt, egyetértőleg a béke és nyugalom lehető megőrzésére, a status quo fenntartására irányuló politikát követ és erre vonatkozólag ünnepélyesen a maga, velünk egyetértésben levő saját tényeiben szavatosságot vállal egész Európa előtt.

A t. képviselő ur aggódik, hogy mégis kiüt a háboru, bekövetkezik egy konflagráció esete legközelebb. Hiszen senki sem állhat jót semmiről az ilyen kérdéseknél, főleg a Balkánon, ahol annyi gyuanyag van felhalmozva, ahol, azt lehet mondani, minden hely egy-egy kis vihartészek és ahol a valószinütlenségek és lehetetlenségek is sokszor valószinükké és lehetőkké válnak. Ezt senki sem mondhatja nekünk előre. Az adott helyzettel kell számolni és ezzel számolva, gondolom, hogy az a politika, amelyet kifejtettem, teljesen beilleszkedik reális szükségleteink keretébe. És mennél jobban fél a t. képviselő ur, amitől Isten óvjon és amire ma indicium sincs, hogy ott konflagráció állhat elő, amelybe belesodortathatnánk, annál inkább legyen szives levonni ennek a konzekvenciáját más kérdésben, abban, amely a mi erőnknek és hadseregünk megerősítésére, harcképességének szükséges és elkerülhetetlen emelésére szolgál és azt célozza (Élénk helyeslés jobbfelől. Zaj a szélsőbaloldalon.) és amely arra irányul, hogy ha áldozatokat is kiván a nemzettől, a legmagasabb állami szempontból és életérdekből kivánja, hogy t. i. adott veszély percében erősek legyünk és védjük magunkat, készen álljunk a monárkia és Magyarország védelmére. (Élénk helyeslés jobbfelől.) Kérem válaszomat tudomásul venni.

A Ház többsége a választ tudomásul veszi.

(Az alpapság hagyatéka.)

Széll Kálmán: Csernoch János országgyü esi képviselő ur interpellációt intézett hozzám, amelyben azt kérdi (olvassa): „Mi az oka annak, hogy a végrendelet nélkül elhalt alsóbbrendü papság hagyatékának felosztásánál követendő eljárás az 1894: XVI. törvénycikk 127. §-ában foglalt intézkedés dacára eddig még nem szabályoztatott?“

Erre vonatkozólag van szerencsém kijelenteni, hogy az 1894 XVI-ik törvénycikk 127. §-a értelmében a kormány fel van hatalmazva, hogy az ezen hagyatékokra vonatkozó eljárást szabályozza. Ezen felhatalmazás alapján érintkezésbe léptem a vallásügyi és az igazságügyi miniszter urakkal, tárgyaltuk a kérdést és azt hiszem, hogy a tárgyalások már annyira haladtak, hogy egy-két hónap multva be lesznek fejezve és ebben az irányban végleges megállapodásra jutunk.

Ami a második kérdést illeti: „Szándékoznak-e a miniszter ur, illetőleg a miniszterek a királyi jogigazgatóságot utasitani, hogy addig, mig az ügy az idézett törvény értelmében fennálló anyagi jogszabályoknak megfelelően rendezve nem lesz, az egyházi hatóságokkal folytatott pereket szüntesse be, illetve ujakat ne kezdjen,“ erre van szerencsénk válaszolni, hogy igenis, addig is, mig ez a kérdés a maga érdemében el nem lesz intézve, azt az utasitást adtuk a jogügyi igazgatóságnak, illetve adtam én most nemrégen, januárban, hogy a pereket szüntesse be és ujakat erre vonatkozólag mindaddig, mig a kérdés megoldva nem lesz, ne kezdjen. (Helyeslés jobbfelől.) Ami a harmadikat illeti, hogy: „Szándékoznak-e intézkedni, hogy ez ügyek ezentul is az 1880-ig fennállott, a rendeleteknek megfelelő egyházi és állami közigazgatási és nem birói uton tárgyaltassanak“, erre nézve nem válaszolhatok érdemileg, mert ez már prejudikálna a kérdés meritórius elrendezésének. Azon alkalommal ezen irányban is végleges megoldásra fog jutni a kérdés és akképp fogunk eljárni, amint a felhatalmazás alapján teendő intézkedések szólni fognak. Kérem ezen válasz tudomásul vételét. (Helyeslés jobbfelől.)

Csernoch János: A miniszterelnöki válaszból csak a közalapitványi ügyigazgatóságnak adott utasitásra vonatkozó részt veszi tudomásul.

Széll Kálmán: Én valóban csodálkozom azon, hogy a t. képviselő ur az ő interpellációjára adott válaszomat nem veszi tudomásul. Én semmi prejudikáló dolgot nem mondtam, én abban semmi kérdést nem érintettem, amely ennek a kérdésnek akár elhalasztását, akár oly irányban való eldöntését tartalmazná, amelyet előre elitélni lehet.

Ha én azt mondom, hogy egy évek óta tárgyalt kérdés annyira van már megérlelve, hogy egy-két hónap multva ez a kérdés megoldásra jut, akkor mégis megérdemelném, hogy a t. képviselő ur ezt elismerje, (Élénk helyeslés jobbfelől.) és ne azt mondja, hogy nincs megelégedve azért, mert olyan kérdésben már előre nem nyilatkozom, amely kérdés három resszort-miniszter közt való tárgyalásnak képezi tárgyát. Ez nem méltányos felfogás miniszterrel szemben, mikor az kijelenti, hogy kész vagyok ezt a kérdést tárgyalni, siettetem s egy-két hónap mulva meg van a megoldás s addig mig a megoldás meg nem lesz, nem fog prejudicium törlémni, minden per fel van függesztve és uj perek nem indittatnak.

Én ugy látom, hogy akármiféle előzékeny állásponton foglaljak is el ilyen kérdésekben, erre nem nagyon ösztönöz a t. képviselő ur magatartása, akitől méltányosabb felfogást várt volna az, aki minden idejét és erejét arra forditja, hogy az ország ügyeit szolgálja. De azért ezen méltánytalan felfogás ellenére is megteszem, mert ez kötelességem. Kérem válaszom tudomásul vételét. (Élénk tetszés és helyeslés jobbfelől.)

Csernoch János: csak annak az aggodalmának adott kifejezést, hogy a harmadik kérdésben adott válasz nem fogja az egyház szempontjait kielégiteni.

A Ház a választ tudomásul veszi.

(A komáromi affér.)

Báró Fejérváry Géza: T. képviselőház! Tuba János t. képviselő ur a szombati ülésen interpellációt intézett hozzám a tekintetben, hogy van-e tudomásom egy Komáromban polgárok és tisztek között előfordult esetről és ha nincsen, hajlandó vagyok-e erről tudomás szerezni és a szükséghez képest eljárni. Legyen szabad csak egészen röviden bejelentenem, t. Ház, hogy az V. hadtestparancsnokság közlése szerint e tárgyban a haditörvényszék részéről a vizsgálat elrendeltetett (Helyeslés a jobboldalon.) és annak eredményétől fog függni, hogy hogyan járnak el az illető tisztekkel szemben. Mivel a t. Háznak egy része legalább, az idők folyama alatt a haditörvényszékeknek, illetőleg a katonai törvényeknek tulszigoru voltáról és kegyetlenségéről beszélt, azt hiszem, teljesen meg lehetnek nyugtatva hogy a tisztek, ha hibáztak, azért meg is fognak büntetődni, Kérem válaszom tudomásul vételét. (Tetszés és helyeslés a jobboldalon.)

Tuba János: Készséggel veszi tudomásul a honvédelmi miniszter válaszát, az eddigi vizsgálat során kelló megtorlásban fog a tisztek eljárása részesülni s ismételten kijelenti, nogy a választ tudomásul veszi.

A Ház a választ tudomásul veszi.

Ülés vége délután félháromkor.

BELFÖLD

A készfizetés megkezdése. *Bécs*ből jelentik, hogy *Lukács* László pénzügyminiszter odaérkezett. Az osztrák pénzügyminisztériumban ma délelőtt több óra hosszáig értekezlet folyt a kész-

---

MÁRIA LUJZA:

Szólj hozzám!... Beszélj!...
Nézd, itt vagyok!... Ó, vedd ki ezt a mély
Tövist szivemből... ezt a furdalást!...
Ah, kicsi voltam melletted... De lásd:
Erősnek, nagynak nem tettlettem én!
Szegény, bohó madár-szív az enyém!...
Örökké cseng-bong a fejemen át...
Csak ma először nem hallom zaját!...
— Ah, foglalkoztál volna bár velem!...
Fiam, bocsáss meg!...

A HERCEG:

Adj, én Istenem,
Egy méltó szót!... Mélységest, komolyat,
És mégis könnyüt!... Adj nekem olyat,
Amivel egy anyának meg lehet
Bocsátani!...

És nincs több nesz. Immár nem mozognak a saskalitban...

*

A klaszikus remeknek, amely alkotóját a halhatatlanságnak eljegyezte, közönsége az egész világ. És mégis Párison kívül teremtett szinpadja nincs több olyan, mint Budapest. Mert halálos gyülőség van a herceg szivében a fullasztó levegő iránt, amely az időben az osztrák udvari életet megülte. Az osztrák-ellenes tendencia olyan erős, határozott és állandó a drámában, akár egy jól épitett vezérmotivum egy zenemüben. Első szava is a hercegnek, amelyet Dietrichsteinhoz intéz, hogy semmiképp megtanulni nem akarja a dar, die, daszt. Később gunyos panaszszal emlegeti Prokeschnek, hogy még a fakatonája is osztrák. Még előbb:

A HERCEG:

Ah, úgy van!... A lelkem!... A nevem!
E nagy név, melyben ágyuk dörögnek szünteleu,
Harangok zúgnak-búgnak!;.. S azt dörgik a fülembe,
Azt zúgják, azt a vádat: Te mélakóros, gyenge!
Hallgass, barang! Ne szólj ó ágyu dörgő szája!
— Mit méreg? Kelt-e más, mint börtönöm homálya?

(Az ablak felé megy.)

Szeretnék nagygyá lenni tettekben, hatalomban,
S nincs más, csak homlokom, hogy ablakokra nyomjam!

(Visszatér Prokeschhez.)

Sokszor feledni akarok. — Lovamra
Vetem magam és nyargalok rohanva.
Egy vágyam van csak: futni szakadatlan,
Amig a gyors mén összedől alattam
S ábrándom is kidől, halálra fárad!
Nem nézem meg a nagy jegenyefákat,
Nem nézek rájuk! Mért jusson eszembe
A francia granátosok süvegje?!
Azt sem tudom már, hogy mi a nevem...,
Futok, futok!..., Beszívom kéjesen
A porfelhő, a tajték, a tiprott fü szagát!
Mikor legyőztem mindent, a dicsvágyat magát
Mikor lihegve, ittas-boldogan
Megállitom végtére a lovam,
Megállok önfeledten a rónaságon végre:
Fölnézek — és mit látok? Egy sas lebeg az égre!

(Székbe roskad. — Pár pillanatig az asztalra könyököl. — Fejét a két keze közé szoritja. — Azután tompább hangon.)

— Csak bízhatnék magamban!... Volnék erős hitemben!

(Aggodalmas pillantással tekint föl Prokeschre.)

Mit gondol rólam, mondja... Hisz ön jól ismer engem
Prokesch! Ha nem volnék több, mint a nagy emberek
Fiai rendesen!... Gondolni sem merek
E szörnyüségre! Metternich ugyan
Táplálja bennem buzgón a gyanút!
Tisztét cselekszi. Osztrák. Tehát igaza van.
De minden szava jég és a szivemre fut!
Fázom, ha szellemét bonbonnière gyanánt
Kinyitja s édes szóval bús kétségekbe ránt!
— Mit érek? Szóljon nyiltan! Van mód előre menni?
Ön ismer engem! *Szóljon: tudnék-e császár lenni?*

(Kétségbeesve.)

Nem kell a trón... inkább a sirba omlok,
Ha homlokom nem Bonaparte-homlok!

Majd később a nagyapjával való párbeszédben a schönbrunni kastélyban:

A CSÁSZÁR:

Igen, a Habsburg-sasnak számos fiókja van,
És ön, kis hercegecském, ezek közül való!
Tessék: Itt az igazság!

A HERCEG:

Sötéten szárnyaló
Bús kétfejü madár, unott, kegyetlen szemmel,
Osztrák sas, aki járod a komor éjszakát:
Egy nagy nappali sas lebbent fölötted át,
És látod vad zavarral, dühöngő félelemmel,
Kétkedve, mert e látvány számodra szörnyüséges:
Hogy egyik sasfiókod arany-tollakkal ékes!

A CSÁSZÁR:

És én még el-lágyultam! Még könnyeztem vele!

(Körülnéz.)

Vigyék el könyveit!... Nem lesz több fegyvere!

(Kiabálva.)

Dietrichstein?

METTERNICH:

Nincs jelen.

(A nap leszáll. A park ibolyaszinü lesz. A Gloriette mögött piros az ég.)

A CSÁSZÁR:

Ne lásd itt több hiú
Emléket, te szegény, idegbajos fiú!
Feledd, milyen atyád volt!

A HERCEG.

(Kimutat a parkra.)

Nos, tépessen ki hát
Széles parkjából minden ibolyát,
És valamennyi méhet üzzön el!

Még az osztrák vér is gyülöletes neki, amely ereiben folydogál. Anyja inti rá, hogy ami benne felség, ő adta neki, és legyen rá büszke, hogy adta királyi vérből való származása jogán.

fizetések megkezdésére vonatkozólag a parlamentek elé terjesztendő törvényjavaslatról, amely értekezleten a két pénzügyminiszter és a szakreferensek vettek részt. Délután ugyanez ügyben a két pénzügyminiszter az osztrák-magyar bank képviselőivel értekezett.

Az állami gyermekmenhelyek. Mint értesülünk, folyó hó 17-én *Széll* Kálmán miniszterelnök mint belügyminiszter elnöklete alatt a létesitendő állami gyermek-menedékhelyek szabályzatának megállapitása végett a belügyminisztériumban szaktanácskozmány lesz. Ezen a tanácskozmányon résztvesznek a rokonintézmények élén álló hölgyek is, akik az ügy iránt való érdeklődésükről már bizonyságot tettek. — Az állami gyermekmenhelyek létesitése hatalmas arányokban halad előre. Már a legközelebbi jövőben tizenhat városban irják ki a pályázatot gyermekmenhelyek elhelyezésére szolgáló épületek emelésére s előreláthatólag ugyancsak még ez év folyamán öt más városban is létesitenek hasonló humanitárius intézményt. Mindezen menhelyekben 20,000 beteg gyermek nyer elhelyezést, nem számitva az egészséges gyermekek azon nagy seregét, amelyet a menhelyeken kivül adnak ki.

Népgyülések a katonai javaslatok ellen. *Deésen* a választókerület polgársága vasárnap népgyülést tartott, melyen elhatározták, hogy a katonai javaslatok ellen tiltakozó feliratot intéznek a kormányhoz.

A *budapesti* szociáldemokraták arra a népgyülésre nézve, melyet jövő vasárnap délután a parlament előtt rendeznek a függetlenségi párti képviselők, érdekes határozatot hoztak. Miután a függetlenségi párt nyilatkozatai, melyek a katonai vita folyamán elhangzottak, szerintük elég alapos okot szolgáltatnak arra, hogy a szociáldemokrata párt az obstrukció komolyságában ne higyjen s miután *Barabás* Béla képviselő parlamenti felszólalásában ugy nyilatkozott, mintha nemzeti engedményekért a párt lemondana arról, hogy a katonai javaslatok megszavazását megakadályozza: a szociáldemokrata párt elhatározta, hogy vasárnap délután a parlament közelében fekvő szabad téren *szintén népgyülést tart* és az ott gyülekezett nép a maga egészében átvonul a másik népgyüléshez és ott felvilágositja a népet arról, hogy a függetlenségi párt az obstrukciót csak a maga népszerüségének emelése végett folytatja. A népgyülésen a szociáldemokrata párt követelni fogja, hogy az ő soraiból választsanak elnököt és az ő soraiból választott szónokoknak előadását meghallgassák.

A galántai választás. A galántai kerületben holnap lesz a választás. Jelöltek: gróf *Esterházy* Mihály szabadelvüpárti, dr. *Kormos* Béla néppárti és dr. *Havas* József függetlenségi párti. A függetlenségi párt győzelemre nem számit; csak néhány száz választója kivánságára megy a választási harcba, kik sem Esterházy, sem Kormos pártjához nem akartak csatlakozni. A kerület erős függetlenségi pártja előbbi jelöltjének Polónyi Gézának visszalépése következtében *szertebomlott. Esterházy* és *Kormos* közt alkalmasint pótválasztás lesz. A pótválasztáson *Esterházy* Mihály fog minden valószinüség szerint győzni.

A HERCEG:

Nem, nem! Mert ez a vér
Másokban is csörög!... De az már sokat ér,
Hogy bennem — és csak bennem! — egy hadnagy vére lángol,
Aki világot verni rohant ki Korzikából!
E gondolattól lelkem szinte részeg!
Sírhatnék, ha kezem kék vonalára nézek!

MÁRIA LUJZA:

Franc!...

A HERCEG:

Friss véremnek csak árthat a régi!
Ha van bennem királyi vér: vegyék ki!

MÁRIA LUJZA:

Hallgass!

A HERCEG:

De mit beszélek! Hiszen ha volt is bennem,
Tudom, régóta nincs már! Nyugton lehet pihennem!
Birokra kelt a két vér, csatáztak, ah rogyásig,
És az önét, mint mindig, megkergette a másik!

MÁRIA LUJZA (Magánkivül):

Hallgass, reichstadti herceg!

A HERCEG:

(Gunyosan mosolyogva.)

Metternich, a csaló,
Rárta életemre: „Reichstadti herceg!“ — Ó
De hasztalan fáradtság!... Mindegy, akármit irt!
Mert tartsa csak napfényre az átlátszó papirt,
Kitetszik rajta mindjárt e szó: Napóleon!

*

Ilyen volt, ilyen a nagy emlék bus fantomja, a vérszegény kis reichstadti herceg. A vére, a hite, a könyhullatása, tomboló becsvágya, szelid összeomlása, halottas ágyán is utolsó szava, az élete tartalma: egy emlék, egy név, — Napoleon. A nagy császár, aki sohase halt meg, pihen az invalidusok palotájában, márványsir ölén. És a kis reichstadti herceg, aki sohase élt, egy költő szárnyas akaratából feltámadott

---

KÜLFÖLD

A Reichsrathból.

Bécs, március 3.

A *Reichsrath* mai ülésének legfontosabb része *Koerber* miniszterelnök válasza volt *Vukovics* interpellációjára a *macedóniai viszonyokra* vonatkozólag.

Koerber miniszterelnök mindenekelőtt konstatálja, hogy a külügyminiszter elismerésreméltóan értesiti a külügyi politika lényeges eseményeiről. Ami a berlini szerződésben kilátásba vett török közigazgatási reformok végrehajtását illeti, azok a reformjavaslatok, amelyeknek alapelveit gróf Lamsdorff legutóbbi bécsi látogatása alkalmával megállapitották s amelyeket az összes szignatárius hatalmasságok helybenhagytak és végül a porta is elfogadott, arra irányulnak hogy az állapotok javitásával, főleg európai Törökország bizonyos vidékein, véget vessenek az ottani keresztény lakosság veszedelmes elégedetlenségének. A hatalmasságoknak erősen eltökélt szándékuk hogy gondoskodni fognak a Törökország által elvállalt kötelességek teljesitéséről és nem fogják beérni puszta igéretekkel. Amint a téliharatos kommentárok kiemeltek, a hatalmasságok diplomáciai képviselőikkel a legszigorubban ellenőriztetni fogják az elrendelt intézkedések végrehajtását, ami bizonyára értékes garanciája a kiadott utasitás lelkiismeretes végrehajtásának. A keresztény lakosságnak tehát alapos oka van arra, hogy a hatalmasságok fáradozásai iránt teljes bizalommal legyenek és nem fogják magukat olyan erőszakosságokra ragadtatni, amelyek Törökországot megtorló intézkedésekre jogosithatnák.

Ami Ausztria-Magyarország törökországi *gazdasági érdekeinek* megóvását illeti, az ismételten kiadott utasitások szerint az ottani diplomáciai és konzuli képviselőknek kötelességük a monárkia gazdasági érdekeit a legnagyobb figyelemmel kisérni. Semmi ok sincs arra a föltevésre, hogy ezt a kötelességüket el fogják hanyagolni. Az összes török vasutak egyesitésének tervéről, amelyet az interpelláció emlitett, semmit sem tud a kormány.

Biankini (horvát) azután megokolja azt az inditványát, hogy az Olaszországgal való szövetségi szerződés állitólagos titkos záradékára vonatkozó interpellációjára adott miniszteri választ tegyék vita tárgyává. A *miniszterelnök* kijelentette, hogy a titkos klauzuláról szóló hir a mesék országába tartozik. A szónok ezt tudomásul veszi. A monárkia érdekében azt hiszi, hogy a monárkia még nem sülyedt annyira, hogy szerződések által idegen hatalomnak a maga ügyeibe beavatkozást engedjen. E téma tölött azonban még sem fölösleges vitatkozni, tekintettet a legutóbbi római irredentista tüntetésre s arra, hogy az *Unione Zaratina* egyesület föloszlatása alkalmából mily nyilatkozatok estek az olasz kamarában. Tiltakozik az ellen, hogy az olasz parlamentben ez egyesület föloszlatása miatt, melyre az olasz királyi pár arcképeinek s a trienti, trieszti, isztriai és dalmáciai cimereknek a kifüggesztése...

Lenassi (olasz): Ez denunciáció!

Dr. *Ferri* (horvát): Ezek tények!

Biankini: ... adott okot, az osztrák hatóságokat szidalmazták a nélkül, hogy az olasz kormánynak valamely képviselője tiltakozott volna ellene. Ha ilyen vita folyamán a kamara vinaros helyeslése között azt állitják hogy Ausztriának meg kell engednie, hogy a Dalmáciában és Isztriában lakó olaszok szabadon emlékezhessenek meg olasz hazájukról és olasz királyukról, ez gyalázatos provokáció és nyilt fölhivás bünténységre. Utal azután szónok arra a nyilatkozatra, melyet az olasz kamarában Baccelli al-államtitkár arra a hirre vonatkozólag tett, hogy a hármasszövetség megállapodásai szerint Ausztria-Magyarország minden területi nagyobbodása Olaszországnak hasonértékü területi kárpótlását vonja maga után. Az al-államtitkár kijelentette, hogy ha erre a kérdésre igennel vagy nemmel felelne, akkor elárulná azt is, hogy mi van a szövetségi szerződésben s mi nincs. Miután azonban a szerződés titkos, tehát nem adhat feleletet.

Elnök figyelmezteti szólót, hogy inditványának érdeméről ne térjen el.

Biankini: A miniszterelnökre s minden igaz hazafira bizom, hogy e minket lealázó szavak fölött gondolkozzék. E tények fölött egyszer már őszinte szót kell ejteni ebben a parlamentben. Végül erre vonatkozó inditványt tesz, mit azonban *a ház nem fogad el.*

Schönerer és társai meginterpellálják a kormányt azokra a hirekre nézve, amelyek szerint *parlamentáris miniszterek* kinevezését tervezik. Az interpellálók hangsulyozzák, hogy Ausztriában ez idő szerint csakis hivatalnok-minisztérium lehetséges. A nagynémetek nagyon sajnálnák, ha parlamenti férfiak lépnének be a minisztériumba. Minden német képviselőnek kötelessége odahatni, hogy a hivatalnok-minisztérium rendszere végre következetesen érvényesüljön és hogy a korona-tanácsából eltávolittassék a lengyel és a cseh tárcanélküli miniszter, akiknek szlávosító működése legtöbb kárt okoz az ausztriai németségnek. Ha azonban a miniszterelnök nem tudja keresztülvinni a szláv tárcanélküli minisztereknek, különösen a cseh miniszter eltávolitását akkor kötelessége annak működését lehető ellensulyozni német tárcanélküli miniszter kinevezésével. Ennek azonban igazán német érzésü, tetterős embernek kell lennie és nem szabad parlamenti férfiunak és pártembernek lennie, mert nem egy pártnak, hanem az egész németségnek érdekeit kellene képviselnie. Az interpellálók azt kérdezik tehát a kormánytól, igaz-e, hogy parlamenti miniszterek kinevezések szándékozik ajánlani a koronának.

Breiter és társai interpellálják a miniszteriumot *Galgóczy* hadtestparancsnoknak a hadügyminiszterhez intézett távirata tárgyában.

A képviselőház azután letárgyalta a gazdasági szövetkezetek revizióiáról szóló törvényjavaslatot.

A szociáldemokraták sürgős inditványt nyujtottak be, amelyben felszólitják a honvédelmi minisztert, hogy tekintettel az elhangzott vádakra, mielőbb az igazságnak megfelelő jelentést terjesszen elő a 10. hadtestnél történő dolgokról. A legközelebbi ülés holnap lesz.

Bécs, március 3.

Schönerer a képviselőház holnapi ülésén interpellációt fog a miniszterelnökhöz intézni *a magyarországi németek ellen folytatott hajsza miatt.* Az interpelláció kifejti, hogy Magyarországon a német nemzeti érzület minden megnyilvánulását tervszerüen elnyomják s hazug vagy elferditett hirekkel által szitják a gyülöletet a németek ellen. A németségnek Magyarországból való kiirtására irányuló küzdelem — igy folytatja tovább az interpelláló a miniszterelnökhöz intézendő kérdés megokolását — nemcsak a magyar fajnak vak gyülöletéből ered a német nép ellen, amelynek pedig oly sokat köszönhet, hanem visszavezethető a *francia részről kiindult üzelmekre* is. A magyar sajtóban a németség ellen folyó és a magyar kormány által támogatott hajsza egy lánczseme a francia revanche-politika intrikáinak, amelyek mindenütt felbukkannak, ahol csak vannak németek, s amelyek a német kirodalom izolálására törekszenek; ilyen körülmények közt nemzetközi bonyodalmat támaszthatnak és veszélyeztethetik *a német-osztrák* szövetséget.

Ezeknek alapján kérdezi az interpelláló a miniszterelnököt, hajlandó-e az uralkodót a magyar korona országaiban a németek ellen inditott üldözésekre figyelmeztetni és *a német fejedelmi házból származó magyar királyt* arra birni, hogy a Magyarországon lakó németek érdekében hatalmi szavát felemelje.

HIREK

A „magyar falu.“

— *Amerikai levél.* —

1903. február közepén.

Azt olvasom az ideérkezett legutóbbi magyar ujságokban, hogy a St.-Louis-i kiállitáson Magyarországot egy *magyar falu* fogja képviselni. Az a bizonyos magyar falu, melynek primitiv berendezése, tulipános ládája a tetőig felvetett dunnás ágya már nem ösmeretlen egy világkiállitás előtt sem s ködmönös, gatyás viaszfigurái már messziről kiáltják:

— Ez Magyarország!

Hét hónapja élek már Amerikában, még pedig egyik legintelligensebb, legariszstokratikusabb részében, New-Englandban s igen jól látom s fájdalmasan érzem, hogy mennyire alacsony nivón álló, valami sötét Balkán-államnak tartják Magyarországot nemcsak az idevalók, hanem a bevándorlott külföldiek is. Kivételt lefőllebb az tesz velünk, aki Budapesten járt.

De ki járt Budapesten?

És én tudom legjobban, mennyi fáradságba kerül megmagyarázni, hogy odahaza a kanászok és jogászok nem élesre fent gatyákkal viaskodnak.

Igenis képviselve kell lennie Magyarországnak ezen a világraszóló kiállitáson, de ne hozzanak ide magyar falut, se betyárt, se csikóst, se parasztlányt. A külföldön ugy is azt hiszik, hogy Magyarország egy nagy, vad prairie s itt van a Bakony-erdő, ahol grófok, hercegek és cigányok laknak.

Azt és csak azt kell megmutatni a világnak, hogy Magyarországnak vannak iskolái, van müvelt középosztálya, vannak elsőrangu tudósai, müvészei, szinházai, vannak szép városai müvészies épületekkel, vannak páratlan természeti szépségei, melyek magukra irányithatják az egész világ figyelmét.

És mindezen kivül abban a kisméretü gyáripari keretben is vannak elsőrangu szakerői, akik kiváló dolgokat produkálnak, vannak kiváló irói és nagy hirlapirodalma. Hogy állattenyésztésünk, földmivelésünk elsőrangu, azt tudják.

A kiállitás magyar osztályának a rendezését az államon kivül pedig *főképpen a társadalom* vegye kezébe. Magánosokban és egyesületekben legyen olyan vállalkozási kedv, hogy eljussanak tengerentuli piacokra, azok, akiknek Zichy-, Munkácsy-képek vannak birtokukban, most legyenek áldozatkészek és a legenergikusabban kerüljenek el minden protekciót és nepotizmust. Küldjék el és állitsák ki Liszt Ferenc, Erkel, Goldmark müveit s magyar müvészek, kvartettek ide jöjjenek ki játszani. Hazájuknak is szolgálatot tesznek és pénzt is keresnek. Állitsanak ki fotografiákat Magyarország természeti szépségeiről, adják statisztikai kimutatását az iskoláknak, az irók, tudósok munkáinak.

De inkább ne csináljanak semmit, ha éppenséggel „magyar falut" és cigányt akarnak kiállitani. Sőt ezt mindenáron meg kell akadályozni. És mirevaló az amerikai magyar konzul? Oh, még most is forr a vérem, ha emlékezem rá, mikor New-Yorkban meglátogattam. Egy darab a konzervativ-arisztokrata klerikális Magyarországból.

Nála voltam és eszembe jutott a „magyar falu."

Egy amerikai magyar.

Budapest, március 3.

— **BUDAPESTI NAPLO.** Február 28-ikán uj előfizetés nyilt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt méltóztassanak a megujitásról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Személyi hirek.** Gróf *Goluchowski* külügyminiszter ma Lembergből visszautazott Bécsbe. — Dr. *Jókai* Mór feleségével Abbáziába érkezett és néhány hétig ott marad.

— **A király Budapesten.** A király ma reggel misét hallgatott azután pedig államügyekkel foglalkozott. Később sétát tett a palota kertjében s megtekintette az őszszel épült hatalmas üvegházat. Az első általános kihallgatás e hó 5-én, csütörtökön délelőtt tiz órakor lesz. Ugyancsak csütörtökön délután hat órakor és szombaton udvari ebéd lesz, amelyre a meghivókat ma küldték szét a főudvarmesteri hivatal.

— **Uj udvari tanácsos.** A hivatalos lap mai száma jelenti, hogy a király *Unterauer* Józsefnek József főherceg titkári hivatala vezetőjének és főhercegi udvari tanácsosnak az udvari tanácsosi címet adta.

— **Láng Lajos Aradon.** *Aradról* jelentik: *Láng* Lajos kereskedelmi miniszter levelében értesitette az arad-csanádi vasutat, hogy a motoros közlekedés megnyitására vasárnap Aradra érkezik. A miniszter kiséretében többen lesznek.

— **Magyar nemesség.** A király *Kovács* Kálmán egri lakos, müszaki tanácsos, valamint törvényes utódai *szendrői* előnevét régi magyar nemességük épségben tartása mellett dijmentesen megerősitette.

— **Indiában megbetegedett bajor hercegnő.** *Münchenből* táviratozzák: *Gabriella* bajor hercegnő, aki férjével, *Ruprecht* herceggel Indiában utazgat, veszedelmesen megbetegedett s e miatt kénytelen volt *Bandongban* visszamaradni. Betegségének az az oka, hogy számtalan piócza támadta meg s erős lázrohamot okoztak neki. Indiában leirhatatlanul nagy a piócák száma, a füről rászöknek vagy a fáról rávetik magukat az emberre, ruhán keresztül csusznak s ugy kezdik a vérét szivni. Harapásuk nem veszedelmes, de azzá válik, ha nagy a számuk s ha a sebet rosszul kezelik.

— **Uj királyi tanácsos.** A király *Sulyovszky* István ügyvéd és uradalmi jószágigazgatónak, a közügyek terén kifejtett buzgó működése elismeréséül, a királyi tanácsosi címet dijmentesen adományozta.

— **Anasztázia nagyhercegnő és a fia.** A mecklenburg-schwerini nagyherceg — mint jelentik — holnap anyja Anasztázia hercegnő látogatására Cannesbe utazik. Az utazásnak különösebb érdekességet kölcsönöz az a körülmény, hogy a nagyherceg anyjáról legutóbb rendkivül kellemetlen hirek keltek szárnyra amelyek arról szóltak, hogy az özvegy nagyhercegnének viszonya volt az udvari fodrászszal. Az a hir, hogy a nagyhercegné Krimeában van, téves de a botrányról szóló közleményeket eddig még meg nem cáfolták.

— **Rieger László halála.** *Prágából* táviratozzák, hogy ott ma déli egy órakor rövid szenvedés után végelgyengülésben meghalt báró *Rieger* László. Az elhunyt 84 évet élt. Vele a cseh közélet egyik legjelentékenyebb alakja dőlt ki az élők sorából, aki évtizedeken keresztül döntő befolyást gyakorolt nemcsak szükebb hazája ügyeire, de Ausztria alkotmánytörténetében is jelentős szerepet vitt. Honfitársai szerették őt Deák Ferenccel összehasonlitani, de mig Deák Ferenc tetteit az igazi szabadelvüség irányitotta, Rieger céljai elérésére még a reakció szövetségét sem utasitotta vissza.

Jogi tanulmányainak befejezése után államszolgálatba lépett, de mikor e fiatal hivatalnok résztvett egy pánszláv összeesküvésben, elbocsátották. Szónoki tehetsége már akkor feltünt és 1848-ban reichsrathi képviselő lett és a kremszieri országyülésen élesen megtámadta *Smolka* elnököt, de utóbb bocsánatot kért. A kremszieri országgyülés után Rieger külföldre ment, hogy a politikai felelősséget elháritsa magától. Párisba ment, ahol sürün értekezett a magyar emigránsokkal: *Teleki* Lászlóval, *Szarvady*val és *Pulszky* Ferenccel. Ebben a körben dolgozták ki Ausztria feldarabolásának tervét. Rieger ugyan később tagadta a kis társaság ily szándékát, de Napoleonhoz intézett memorandumra ellene szólt. Az alkotmányos élet ébredése után Rieger visszatért az aktiv politika terére és élére állt minden minden mozgalomnak, amely a cseh nemzeti közszellemének ébrentartására irányult. Nagy feltünést keltett, amikor 1867-ben egy nagy zarándokseregett vezetett a moszkvai ethnografiai kiállitásra. A zarándokseregnek kihallgatást kért a cártól is de *Gorcsakov* fellépésére az audiencia elmaradt. Amikor 1868-ban Napoleon herceg Prágában tartózkodott, *Rieger* egy memorandumot irt, amelyben kifejtette hogy egy francia hadsereg gyorsabban jelenhet meg Csehországban mint egy porosz sereg a felső Rajnán és felszólitotta a franciák császárját, támogassa a szlávokat a németek és *magyarok* ellen. Még kiváló szerepet vitt a Potockival és Hohenwarttal folytatott kiegyezési tárgyalásokban és a vezetése alatt álló ó-csehek mérsékelt politikája diadallal megállotta helyét, de utóbb a cseh népben mindinkább felülkerekedett a demokratikus és radikális irány és az 1890-iki választásokon az ifju-csehek egy szálig elsöpörték a küzdőtérről az ó-cseheket magát Riegert sem választották meg többé. 1897-ben *Riegert* az urakházába nevezték ki s ugyanaz év nyarán a bárói rangra emelte a király. Azóta teljesen visszavonultan élt a „cseh Deák" többnyire Prágában és csak ritkán hallatta politikai nézeteit. Már nyolcvankétéves volt, amikor *Rimler* Gyulának, az ismert külügyminisztériumi volt titkárnak levelet irt, aki tudvalevőleg Ugron Gáborral együtt francia tőkével Magyarországon agitációt akart inditani a hármasszövetség ellen. E levelében ezeket mondja: Ha az orosz cár rászánná magát és Bécsbe jönne és illetékes helyen tiltakoznék az Ausztriába becsempészett pángermán uralom ellen, amely a finis Austriae-vel egyértelmü, ez nagy győzelem volna a német-osztrákok felett, akik állandóan vakmerő nyilt sággal Berlin felé sandítanak.

Hetvenedik születésenapja alkalmából az ó-cseh párt 100.000 irtot juttatott neki nemzeti ajándékul.

Dr. *Koerber* miniszterelnök báró *Rieger* fiához részvéttáviratot intézett. A cseh klub is kondoleált „csodálattal és hálával" emlékezve meg az elhunyt rendkivüli érdemeiről, valamint szeretetének és szivének nemes tulajdonságairól.

Prága, március 3.

Dr. *Rieger* mult hó 22-ikén könnyü gyomorbántalommal betegedett meg, mely azonban nem akart elmulni. Később hólyagburut járult hozzá. Riegernek sejtelme sem volt állapotának veszélyességéről. Fogadta barátai látogatását. Ma kevéssel 12 óra után St.-Maria-Schnee plébánosa látogatást tett a betegnél és beszélgetés közben megkérdezte, hogy nem óhajtja-e a vallás vigaszát. Dr. Rieger erős hangon válaszolt: „Még nem." Kevéssel ezután arca halottha olvány lett és néhány perccel délután 1 óra után beállott a halál.

— **Tóth Lőrinc állapota.** A nagybeteg *Tóth* Lőrinc állapotában eddig semmiféle változás nem állott be. A 89 éves öregur már három hónap óta teljesen magánkivüli állapotban fekszik fiának, dr. *Tóth* Aurél váltótörvényszéki bírónak Margit-körüti lakásán. Hozzátartozóit már régóta nem ismeri meg és táplálni is mesterséges módon kell. Kezelőorvosai dr. *Gyurman* főorvos és dr. *Latzkovics* Elemér többször is meglátogatják, de segiteni már nem tudnak rajta.

— **Erzsébet királyné szobra.** A jövő hónap utolsó napján jár le az *Erzsébet* királyné emlékszobrára hirdetett müvészi pályázat, melyben az első pályázaton szerepelt müvészek mind résztvesznek. Az uj pályázat eldöntésénél ismét igénybe veszik a külföldi szakértők közreműködését.

— **Házasság.** *Ehrenfeld* Sándor el egyezte *Breuer* Aranka kisasszonyt Budapesten.

— **A szász trónörökös uj házassága.** A londoni *Daily News* és a milánói *Corriere della Sera* legutóbbi számukban azt a szenzációs hirt közlik, hogy a szász trónörökös ujra megnősül, még pedig *Margit Mária* főhercegnőt, *Lujza* hercegnő nővérét veszi el feleségül. A toszkánai nagyherceg e lapok jelentése szerint kész ugyanolyan hozományt adni leányával, mint amennyit Lujza hercegnővel adott, főltéve, hogy ez utóbbi meg fogja kapni a hozománya kamatait. *Lindau*ból jelentik, hogy Lujza tegnap anyja és Dürcksheim grófné kiséretében sétát tett a villa környékén, később pedig *Bregenz* irányában kikocsikázott. A hercegnő nagyon jó szinben van. *Lujza* toszkánai hercegnő házasságtörési pörének tárgyalása folyamán olyan mozzanatok merültek föl, amelyek kivánatossá tették *Brian* drezdai fogorvosnak hirtelen eltávozását. Brian rendőri kiutasitása még nem történt meg, de valószinüleg kiutasitják. Tény az, hogy Brian eltávozott a lakásáról és állitólag már utban van Amerika felé. Drezdában ujabb botrányoktól tartanak.

Egy *drezdai* távirat szerint, megbizható forrásból közlik, hogy *Lujza* hercegnő, mielőtt *Lindau*ba utazott, végleg kibékült a szász és a toszkána udvarral. A hercegné május végéig marad *Lindau*ban, azután visszatér szüleihez *Salzburg*ba. Április második felében egy drezdai udvari hivatalnok, egy udvari orvos egy dajka és több szász udvari szolga utazik Drezdából Lindauba, hogy Lujza hercegné gyermekének születésénél jelen legyenek s aztán nyomban Drezdába vigyék a gyermeket. *Lujza* hercegné beleegyezett abba, hogy gyermekét születése után azonnal elvigyék tőle Drezdába. Viszont a drezdai udvar meg fogja engedni *Lujza* hercegnének, hogy gyermekeivel e nyáron Salzburgban találkozhassék.

A szász trónörökspár házasságát felbontó itélet megokolása — mint a *Frankfurter Zeitung*-nak Drezdából táviratozzák — magának a hercegasszonynak ama vallomása, hogy Gironnal házasságtörést követett el s kiemeli az indokolás, hogy a peres felek egyike sem vonta kétségbe a per folyamán ezt a vallomást. E részben sem nem kérték s nem is rendelték el a tanuk által való bizonyitást.

*Lausanne*ből táviratozzák: *Lujza* hercegnő szivesen hagyta el a La Méterie-intézetet, habár ott jól érezte magát s egészsége teljesen helyreállott. Nagyon barátságosan búcsuzott el a személyzettől, amelyet gazdagon megajándékozott. Az intézet számláját a hercegnő nevében *Lachenal* ügyvéd fogja kiegyenliteni. *A hercegnőt csak az nyugtalanitotta, hogy a La Méteriet elmebetegek intézetének tartják*; elviselhetetlen lett volna neki, hogy ilyen intézetben legyen s azt mondta, hogy az épeszü embert semmi sem foszthatja meg annyira az eszétől, mint az a tudat, hogy a bolondokházában van. Lujza hercegnőnek Lindauba való átköltözésével véget ért Lachenal ügyvéd missziója s már most a toszkánai udvar jogtanácsosai fogják a hercegnő képviseletét átvenni. A hercegnő Lindauban igen szigoru őrizet alatt van; a toszkánai villa előtt bajor csendőrök ügyelnek, magában a villában pedig toszkánai udvari szolgák vannak alkalmazva, akik azt az utasitást kapták, hogy csak azokat bocsássák be a villába, akik a nagyhercegi udvartól erre engedelmet kaptak. *Gironnak* nem szabad szász, bajor és osztrák területre lépnie s az összes határhatóságokat utasitották, hogy ne ereszszék át a határon. Ezeket az intézkedéseket a szász udvar utasitására tették. Az összes határhatóságok megkapták Giron arcképét. *Lindau*ból jelentik: *Lujza* hercegnő tegnap anyjával és egy udvarnőlggyel hosszabb sétát tett, azután *Bregenz*be kocsizott. A hercegnő kitünő szinben van.

— **Kitüntetett tanitó.** *Szegszárdról* táviratozzák: *Bikács* tolnamegyei községben szép ünnepély folyt le tegnap. Ekkor tüntette gróf *Széchenyi* Sándor főispán az ezüstkoronás érdemkeresztet *Preuhauser* János tanitó mellére, aki kiváló érdemeket szerzett a magyarositás terén és 53 évet töltött a tanitói pályán. *Tihanyi* Domokos kir. tanfelügyelő, a községi előljáróság és a lakosság szine-java vett részt az érdemes tanitó ünnepeltetésében.

— **Győry Ilona felolvasása.** *Győry* Ilona, a kitünő irónő, aki hosszabb külföldi tartózkodás után rövid időre ismét hazatért, e hó 8-án, vasárnap délelőtt 10½ órakor felolvasást fog tartani a Magyar Békeegyesületnek a Pénzintézeti Tisztviselők Egyesületében tartandó ülése keretében. Felolvasásának cime: *A mult és jövendő szózata*. *Győry* Ilona egyébként a jövő héten végképp elhagyja hazánkat, hogy vőlegényével, a londoni egyetem egyik tanárával egybekelve, boldog családi tüzhelyet alapitson. Akik felolvasásához meghivóra tartanak igényt, forduljanak *Gergely* Ede főtitkárhoz (Dorottya-utca 6. sz.)

— **Megszüntetett osőd.** *Hegedüs* Béla volt orsz. képviselő felkért bennünket annak közlésére, hogy a budapesti királyi törvényszéknek azt a végzését, amelyivel ellene a csődöt elrendelte, a királyi tábla 564. szám alatt megváltoztatta, a csődöt megszüntette és a csődöt kérőt elutasitotta.

— **Harisnyakötés taktusra.** A főváros egyik leányiskolájában kitalálták a kottára szedett harisnyakötést. Tudniillik nemcsak a kötőtüre szurják föl a pamutot, hanem vezényszavakra is, amit a kisasszony a katedráról harsog le kellő lendülettel. Azaz, hogy nemcsak a kisasszony, hanem a kisasszonykák is. Az egész osztály. Ütemesen, bizonyára karmesteri pálca intése szerint kiáltják: — Szúrd föl! Tüzd vissza! Huzd ki! — Ez egy szem a harisnyán, ha tudniillik nemcsak tudják, hanem végre is hajtják a rendelkezést. — S egy ideig az a veszedelem fenyegette a főváros minden leányiskoláját, hogy általánossá válik ez a fura találmány. A főltalálók tudniillik mindnyájan hasonlítanak abban egymáshoz, hogy minél nagyobb területet akarnak megszerezni maguknak az érvényesülésre. Lám, Marconi is az egész Atlanti-oceán fölött uralkodik... Szerencsére azonban egy szaktanácskozás lefujta a reformot. A városházán összejött egy csomó pedagógus s kimondta, hogy tornaóra amugy is van, hát mire való lenne akkor a kézimunkára forditott időt is — tornára forditani?

— **Báró Nikolics Fedor temetése.** *Temesvárról* telegrafálják. Ma délelőtt temették *Rudnán* báró *Nikolics* Fedort Torontál- és Temesmegye urainak nagy részvéte mellett. Délelőtt 10 órakor érkezett *Bogdánovics* Lucián budai szerb püspök, akit a pályaudvaron a boldogult főur fia és *Steinbach* főszolgabiró fogadott. A gyászoló közönség soraiban megjelentek: *Molnár* Viktor és *Dellimanics* főispánok, *Tallián* Béla a képviselőház alelnöke, *Elek* Pál, a kereskedelmi részvénytársaság igazgatója, *Manassy* Fülöp, *Popovics* és *Steiner* országgyülési képviselők.

A gyászszertartás a kegyuri templomban déli egy órakor kezdődött és a bőjtre való tekintettel alig félórahosszat tartott. A halott beszentelése után a püspök szép szavakban méltatta az elhunyt főur hazafias és egyházi érdemeit, mire a koporsót fényes gyászmenetben a kastély parkjában, egy magaslaton épült mauzoleumba vitték, ahol az elhunyt édesanyja Obrenovics Milos leánya is nyugszik. A község lelkészei vitték a koporsót az emberek sokaságának a zászlókkal megjelent testületeknek sorfala közt. A mauzoleumban a püspök még egyszer beszentelte a koporsót, mire *Vinczehidy* Ernő torontáli alispánhelyettes a vármegye nevében ékes szavakban emlékezett meg a boldogult érdemeiről, majd dr. *Dimitrijevics* Szvetozár a szerb kongresszusi választmány nevében és *Gyonin* rudnai tanító a község lakossága nevében beszélt. A gyászszertartás után a kastélyban 200 terítékü villásreggeli volt. A gyászoló családhoz halomszámra érkeztek a kondoleáló táviratok, igy *Károly* romániai királytól, *Sándor* szerb királytól, *József*, *Ferenc Ferdinánd* és *Lajos Viktor* főhercegektől, a kormány tagjaitól, gróf *Apponyi* Alberttől stb.

— **Letartóztatott dzsidás-hadnagy.** *Orsováról* jelentik, hogy *Inándy* Dezső dzsidás-hadnagyot, akit — mint megirtuk — *Szamek* Alajos budapesti ékszerész csalás és okiratHamisitás miatt feljelentett, egy ottani szállodában letartóztatták. Inándy, amikor a feljelentésről értesült, Bécsből sürüen hez Karánsebesre utazott. Egy bécsi bankár és egy ékszerész, akiket tetemes összeg erejéig megkárositott, emeltek ellene panaszt. Imándy ugyanis *Jakabffy* Imre volt államtitkár nevére *vált hamisitott* és egy bécsi bankárnál leszámoltatta, az ékszerésztől pedig ékszereket csalt ki. A hamisitás kiderült, az ékszerész is feljelentette, erre kiadták ellene az e fogatási parancsot. Karánsebesen civilruhában járt, de amikor felismerték, hirtelen elutazott onnan. A karánsebesi csendőrhadnagy utána ment s Orsován letartóztatta. Nem ellenkezett, nyomban megvallotta bünét s azt is megmondta, hogy harmincezer forintra rug az az összeg, amit az utóbbi időkben csalárd módon szerzett. Miután látta hogy nincs menekvés a börtön elől, a Balkánra akart szökni. A csendőrhadnagy táviratilag értesitette a temesvári hadtestparancsnokságot Inándy elfogatásáról, ahol nyomban intézkedtek, hogy a bünös hadnagyot Temesvárra, a helyőrségi börtönbe szállitsák.

— **Halálozás.** Csákói *Geist* Gyula nagybirtokos, Békésmegye törvényhatósági bizottságának tagja és gazdasági egyesületének elnöke, tegnap éjjel ½11 órakor életének 48-ik évében itt Budapesten elhunyt. Temetése szerdán délután ½4 órakor a Kecskeméti-utca 14. számu gyászházból lesz, ahonnan a Kerepesiuti sirkertben fogják örök nyugalomra tétetni. Az elhunytat feleségén, született *Jálics* Lujzán kivül *Geist* Gáspár, az ismert sportsmann, az elhunyt fivére, valamint *Luczenbacher* Pál nagybirtokos, *Szerb* György országgyülési képviselő, *Dőry* József és még számos előkelő rokon gyászolja.

Bécsből jelentik lapunknak hogy ma ott *Pulszky* Ágost özvegyének édesanyja a *Figdor és fiai* bankcég volt tulajdonosának és az Osztrák-Magyar Bank volt főtanácsosának, *Figdor* Gusztávnak özvegye, született *Zeitler* Borbála rövid de sulyos szenvedés után 76-ik életévében elhalt. A jótékonyságáról széles körökben ismert matrónát Heiligenkreutz-kastélyban Herzogenburg mellett a római katholikus egyház szertartásai szerint a családi sirboltban helyezik örök nyugalomra.

— **Szerencsétlenül járt angol matróz.** *Fiumé*ből táviratozzák: *Hugen* Demeter, az itt horgonyzó *Flamingian* nevü angol hajó matróza munkaközben a rakodónyiláson keresztül hat méter mélységbe zuhant. Hagen sulyos zuzódásokkal a városi kórházban fekszik.

— **Bírósági hirek.** A király megengedte, hogy *Mórocza* Kálmán itélőtáblai birói cimmel és jelleggel felruházott veszprémi járásbirónak saját kérelmére történt nyugalmaztatása alkalmából az igazságszolgáltatás terén teljesitett sokévi hü és buzgó szolgálataiért elismerése tudtul adassék és hasonló alkalomból hosszas, hü és buzgó szolgálataik elismeréseül *Horváth* Simon dévai ügyésznek a főügyészi helyettesi, *Martinyi* Ferenc kisszebeni járásbirónak pedig az itélőtáblai birói cimet adományozta. — Az igazságügyminiszter dr. *Huszár* Sándor nagykanizsai törvényszéki birót a pécsi itélőtáblához elnöki titkárrá nevezte ki.

— **A tisztviselők fizetésrendezése.** Az állami tisztviselők illetményeinek szabályozásáról szóló törvényjavaslatnak a birói karra sérelmes intézkedései tárgyában tartandó *országos birói kongresszus* március 8-ikán délelőtt 10 órakor lesz Budapesten a budapesti kir. büntetőtörvényszék esküdti éki tárgyalási termében (V. Markó-utca.) Az előzetes értekezlet ugyanannak a törvényszéknek I. számu főtárgyalási termében f. évi március 7-én délután 5 órakor fog összejönni s azt aznap este 8 óra után vacsora fogja követni. Erről az ország birói karát a bizottság értesiti; kiküldötteiket a birságok a budapesti királyi törvényszék birói karához mielőbb jelentsék be s a teendő inditványokat az előkészités érdekében legkésőbb március 4-ig közöljék.

— **Ingyentej.** Az ingyenes tej kiosztásának megkezdése, azaz mult év november 15-ike óta 250.100 adag tejet és 114.054 zsemlét kaptak a reászorult gyermekek. E kiosztás a folyó hó 15-én véget ér. Ellenben továbbra is permanenciában marad az anyatejet nélkülöző csecsemők részére a Székely-tej kiosztása, amelyből eddigelé 679 csecsemő táplálkozott. Az apróságok ezenfelül 401 esetben ingyenes orvosi kezelésben is részesültek. Az ingyentej-intézmény kőbányai fiókja, amelyet tegnap látogatott meg dr. *Schermann* Adolf tiszti főorvos, szintén nagy tevékenységet fejtett ki az elmult félévben. Helyiségei e hó 15-ikétől november 15-ig szintén bezárulnak.

— **Letartóztatott sikkasztó.** Február elején történt, hogy *Neuländer* K. és testvére férfiszabó cég Dorottya-utca 14. számu üzletéből megszökött *Wachtler* János 17 éves gyakornok és magával vitt 5600 koronát. A cég a sikkasztó gyakornok ellen feljelentést tett a rendőrségen és annak a gyanujának adott kifejezést, hogy mivel a sikkasztó meilbeteg, délvidékre utazott. A sikkasztó csakugyan Lussin-Piccolóba ment, ahol *Temcske* Sándor álnéven pazar életet folytatott. Barátságba került magával a polgármesterrel, akinél többször ebédelt. Egy alkalommal egy nagyobb társasággal kirándult *Lovranába* és szerencsétlenségére letényképezték a kiránduló társaságot. Erről a fotografiáról felismerték a sikkasztót, aki később *Trieszt*be szökött. Itt azonban utólérte a végzete. A budapesti rendőrség megkeresésére, a voloskai rendőrség segitségével, Trieszt közelében, *St.-Peler*ben letartóztatták. A megkárositott cégnek nem nagy a kára, mert a sikkasztónál 5000 koronát megtaláltak.

— **Puccini balesete.** Adtunk hirt arról az automobil-baleseiről, amely *Puccini*t, a hirneves olasz zeneszerzőt, a napokban érte. A baleset *Vignola* község közelében, nyilt mezőn történt, ahol a kocsi négyméternyi magasságból egy árokba zuhant. *Puccini* maga a kocsi alá került és megtaposta volna, ha gyors segitség nem érkezik. Feleségének és gyermekének, akik szintén a kocsiban ültek, semmi baja nem esett. *Puccini*nak a jobblábát eltört és most gyógykezelés alatt van.

— **Katonai felolvasás.** A katonai tudományos és kaszinó-egyletben ma este *Zwiedinek* Nándor vezérkari kapitány felolvasást tartott *I. Napoleon katonai neveléséről*. A felolvasáson jelen voltak *Lobkovitz* Rudolf herceg hadtestparancsnok, *Czibulka*, *Steininger*, báró *Weigel* és *Bihar* altábornagyok, számos vezérkari és főtiszt.

— **Istentisztelet.** A pesti izraelita hitközség dobány-utcai templomában és a Rombach-utcai zsinagógában a péntek-esti istentisztelet további intézkedésig ½6 órakor kezdődik.

— **Öngyilkos magánhivatalnok.** *Löffler* Ferenc magánhivatalnok ma délben az Üllői-ut 21-ik szám alatt lévő lakásán mellbe lőtte magát s mire háziasszonya rátörte az ajtót, holtan feküdt a szőnyegen. Löffler magyar származásu fiatalember, szülei azonban évekkel ezelőtt Oroszországba vándoroltak, ahol szép vagyonra tettek szert. Édesanyja most is Moszkvában él s maga Löffler is onnan jött haza a mult év szeptemberében, hogy katonai kötelezettségének eleget tegyen. A sorozásnál a póttartalékba került, de mivel még eddig nem hivták be a nyolcheti kiképzésre, nem kapott útlevelet, hogy visszatérjen Moszkvába, ahol menyasszonya várt reá. Ugy látszik, hogy ez a dolog keseritette el annyira, hogy öngyilkosságra határozta magát. Holttestét az orvostani intézetbe vitték.

— **A cipészek sztrájkja.** A sztrájkoló cipészlegények közül ma reggelre sok megkezdte már a munkát. A sztrájk-bizottság képviselőinek sikerült több munkaadóval megegyezni, akik tegnap éjjel aláirták követeléseiket. Tegnap kiegyeztek munkásaikkal a *Spitz* Mór, *Frank és Steiner* cipőgyáros cégek; *Szabó* János cipőgyáros pedig ma délben közötte meg az egyezséget munkásaival. A legerősebben tartja magát a *Krammer és társa* cég, mely a sztrájkolók követeléseit a minimumra akarja leszállitani. Az alku most folyik s ha sikerül, a nagyobb cégek valamennyien meg lesznek nyerve s igy valószinü, hogy a sztrájk véget ér. A cipész-segédek sztrájktanyái még mindig népesek, mert az apróbb cégek csak lassan engednek álláspontjukból.

— **Megszökött rendőrirnok.** *Ujvidék*ről táviratozzák: *Bartós* rendőrirnok Brémából levelet irt, melyben az ujvidékiektől bocsánatot kér és megigéri, hogy Amerikából meg fogja küldeni tartozását.

— **Öngyilkos tengerész.** Polában a Soja-fok közelében egy tengerészkatona megtalálta *Paugger* Károly tengerészeti biztosnak holttestét. Paugger öngyilkos lett, mert gyógyithatlan beteg volt.

— **Monna Vanna paródiája folyó** hó elseje óta zajos sikerrel kerül szinre a *Fővárosi Orfeum Tarka Szinpadán*. A márciusi müsor, élén a nagy vonzerejü *Indra* cimü remek operettel, igazán kitünő és világvárosi szinvonalon áll. Az uj varieté-különlegességek között kiválik *Debauga* kisasszony szines pózaival, *Werner* Tercsi a pompás előadóképességü diseuse a *Mackweis* burleszk némajátékosok, sőt a Kozmográfnak is olyan a müsora, aminőt e téren Budapest még nem látott. Verne Gyula fantasztikus regénye „Utazás a holdba" tárul 14 percen át remek szines mozgófényképekben a néző elé. *Waldmann* Imre, a kiváló szakértelmü igazgató, a kitünő uj müsor összeállításával ismét jelét adta annak, hogy hivatása magaslatán áll.

— **Nemcsak a hazai**, hanem a berlini körodán folytatott kisérletek eredményei is teljesen beigazolják a Zoltán-féle kenőcs kiválóságát csuznál és köszvényes bántalmaknál. Ára 2 korona Zoltán gyógyszertárában, Budapest, Sétatér-utca, Szabadság-tér sarkán.

(x) *Használt-e már Stomatint?*

(x) **Legjobb gyomorerősitő és étvágygerjesztő** ital a „Szent Anna" maláta keserü.

(x) **Gebauer Károly** hazai érckoporsó-gyáros temetkezési intézete VII. Erzsébet-körut 26-ik számu házban van és IV. Kigyó-tér 1. sz. Királyi bérpalota.

A széttagolt társadalom.

— *Vészi József előadása.* —

Budapest, március 3.

A magyar társadalom egységéről tartott ma előadást *Vészi* József a *Budapesti V. kerületi Polgári Kör*ben. Arról az egységről s arról a magyar társadalomról beszélt, amely nincs. Magyar társadalom volt valaha, de ma csak rétegei vannak e társadalomnak s e rétegek nem egyesülhetnek. A társadalmi egység e hiánya utját állja kulturális és gazdasági haladásunknak s a végzetes állapotból való kibontakozás a nemzeti konszolidáció forrása lehetne. Ezt a kérdést, amely ma különösen aktuális, magas szinvonalu szabad előadásában tudományos apparátussal, megkapó közvetlenséggel, roppant érdekesen fejtegette Vészi József. Es rávilágitott a társadalmi egység utjára, megjelölte, miként lehetne a disztributiv erőket közös munkára egyesiteni. Ami a mai széttagolt magyar társadalmat egybeforrasztathatja: a humanizmus. Nem a rendszertelen, céltalan és néha káros jótékonykodás, de a szervezett jótékonyság, ez a nemes forrasztó-anyag. Igy eszköz és cél egyaránt a nemzet boldogulását munkálhatja, mert az országos szegénykérdés rendezése nem csak eredményében gyarapitja a nemzeti vagyont, de előfeltételében is, mert az eredmény létrehozására kezet fog mindenki s a társadalmi rétegek egybeolvadnak. Ennek a fejlődésnek rajzolta meg a tervét Vészi József és hogy e fejlődés szivnek és léleknek egyaránt kedves, bizonyitja az az elementáris tetszés, amelylyel a diszes hallgatóság az előadást fogadta. Az eszme megtermékenyiti az emberek lelkét s megannyian készséggel dolgoznának a terv megvalósitásán, a széttagolt társadalom összeforrasztásán s az emberi nyomoruság gyógyitásán: ez a jelentősége annak, hogy az egybegyült közönség tapssal és éljenzéssel jelezte, hogy szolidáris az előadó eszméivel. Egymásután vallották ezt a szolidaritást közéletünk érdemes és munkás tagjai, akik a kör tagjaival egyetemben az előadást követő lakomán lelkesen ünnepelték Vészi Józsefet.

Az *V. ker. Polgári Kör* nagytermében előkelő közönség gyült egybe Vészi József előadása meghallgatására. A hallgatóság között jelen volt: *Sárkány* József nyugalmazott táblai alelnök, *Neuschloss* Marcell királyi tanácsos, *Hüttl* Tivadar, dr. *Friedmann* Bernát, *Massanek* Rezső táblabiró, dr. *Kovách* Aladár mentőegyesületi igazgató, dr. *Schermann* Adolf tiszti főorvos, *Mezey* Lajos kerületi elüljáró, *Neuschloss* Ödön gyáros, dr. *Brüll* Mór városbiró, dr. *Bódy* Tivadar fővárosi tanácsjegyző, dr. *Bihari* Mór, *Varga* Mihály kultuszminiszteri segédhivatali igazgató, dr. *Fejér* László miniszterelnökségi fogalmazó, *Falk* Zsigmond igazgató, dr. *Ladányi* Mátyás tiszti orvos, *Fodor* Károly vivómester, dr. *Schreyer* Jakab a kereskedelmi csarnok titkára, dr. *Darvay* Fü öp, dr. *Hajós* Zsigmond, dr. *Bródy* Samu, *Nay* Rezső, dr. *Komlós* Ágost, *Beck* Dénes, dr. *Bamberger* Béla, dr. *Dalnoky* Béla, *Klein* Berthold. *Mezei* Sándor, *Widder* Mór fővárosi bizottsági tagok, *Ambrus* István és *Velősy* Lipót iskolaigazgatók, *Guttmann* Miksa a Magyar Tudakozó-Egyesület igazgatója, dr. *Stern* Sámuel, dr. *Messinger* Simon, dr. *Graber* Károly az ügyvédi kamara választmányi tagjai, *Dessauer* Miksa, *Deutsch* Adolf gyárosok és számos hirlapiró.

Szabad előadása keretében Vészi József azt vizsgálta legelőbb, van-e magyar társadalom. Példákkal illusztrálja s az irodalom, a tudomány, a müvészet mai fejlődésének irányával bizonyitja, hogy magyar társadalom nincs. Ez az oka annak, hogy bár van sok magyar iró, még sincs magyar irodalom, van sok magyar müvész, de nincs magyar müvészet, vannak magyar szinpadi szerzők és nincs magyar drámairodalom, vannak magyar tudósok, de nincs magyar tudomány. Hiányzik a magyar irodalom, a magyar tudomány, a magyar müvészet előfeltétele: a magyar társadalom. Pázmány, Mikes és Zrinyi korában volt magyar irodalom, mert volt magyar társadalom is. Volt idő, mikor a képzőmüvészetünk fejletlen volt, hat-hét müvész festett, ma többszáz állitja ki vásznait s mégis akkor régen volt magyar festészet, a mai festészetünk nem magyar, mert a társadalom érzelmi közössége hiányzik. Magyar drámairóink vannak magyar darabokat adnak szinpadjainkon s még sincs magyar drámairodalom; vannak magyar kritikusok, de nincs magyar kritika; vannak magyar regényirók, de nincs magyar regény; vannak magyar filozófusok, de nincs magyar filozófia. Pedig szellemi szegénységről nem lehet nálunk beszélni. Hiszen a magyar zseni teremtő ereje megtermékenyiti a külföldet is, aminek hallhatatlan példája Lénárd, aki a Röntgen-sugarakat felfedezte, Türr István, aki a korinthusi csatornát tervezte, francia és német egyetemeken magyar tudósok tanitanak. És a mi hazai tudományunk mégis kozmopolita, mert nem áll mögötte az egységes társadalom. Magyar zenénk is van s mégis a filharmoniai társaság jubileuma alkalmával kell észrevennünk, hogy a magyar zene két szárnyaló zsenijének, Erkel Ferencnek és Erkel Sándornak még csak egy emlék sem jelzi a sirhalmát. Nemrég jutott csak még eszünkbe, hogy Semmelweisz, aki az anyák és csecsemők millióit mentette meg, megérdemel egy barmadrendü szobrot. A társadalmi egység kohója forrasthatja csak össze a szellemi aprópénzt, amelynek bővében vagyunk, aranyrudakká. De a társadalmi egység nálunk csak ad hoc teremtődik meg néha-néha nagy nemzeti csapások idején. Azt látjuk, hogy egy generozus gondolat az az emberszeretet terén megalkotta a fővárosban azt az intézményt, amely ezer és ezer embernek ad kenyeret s ezek az ingyen-kenyérboltok egymásután termettek meg a vidéken is. Ami jelzi az igazságot, hogy a társadalmi egységet talán meg lehetne teremteni, ha a humanizmus örvényén haladunk. A nyomor az országban egyre fenyegetőbb, de nálunk még meg sincs mérve e nyomoruság. Szegényügyi legiszlációra van szükségünk, amely megszervezi a mi rendszertelen jótékonyságunkat. E legiszláció előfeltételeit statisztikai adatokkal vázolja az előadó s a szociális bajok megoldását a közjótékonyság szervezésében, progressziv szegény-adó kiosztásában látja. Az országos szegényügy rendezése társadalmi egységet is teremt. Az országos szegényügy társadalomalapitási célzattal való rendezése az az ut, amely a társadalmi széttagoltságból kivezet bennünket.

Ez a summája és vázlata *Vészi* József mély gondolatokkal és frappans ötletekkel teli előadásának, amelyet gyakran szakitott meg a hallgatóság tetszésnyilvánitása. Az előadás befejeztével lelkes taps és éljenzés hangzott fel.

Szép visszhangja volt az előadásnak a kör lakomáján is, amelyet *Varga* Mihály, a kör gazdája szeretö gondossággal rendezett. A vacsora során dr. *Friedmann* Bernát szép beszédben köszöntötte fel *Vészi* Józsefet. *Vészi* József a kör fejlődésére ürítette poharát. Dr. *Murányi* Ernő a székesfőváros érdemes tiszti főorvosát, dr. *Schermann* Adolfot köszöntötte fel. A kör vendégei nevében dr. *Schiff* Kálmán mondott az előadónak köszönetet. Végül *Hüttl* Tivadar, a Polgári Kör elnöke helyes szempontokból jelölte meg a teendőket, amelyek a főváros polgáraira várnak Vészi József eszméjének megvalósitása során.

A pápa jubileuma.

Budapest, március 3.

A pápa jubileumát ma diszes ünnepséggel ülte meg a *Szent István Társulat*. Az ünnepségen a hercegprimás és a közoktatásügyi miniszter is megjelent. A jubileumi hódolás délelőtt tizenegy órakor kezdődött gróf *Zichy* Nándor elnöklésével a társulat Szentkirályi-utcai palotájának disztermében. A diszes közönség közt volt: Vaszary Kolos hercegprimás a társulat fővédője, Wlassics Gyula kultuszminiszter, Császka György kalocsai érsek, Szmrecsányi Pál, gróf Csáky Károly, Kohl Medárd, Várady Árpád püspökök, Boromissza Tibor, dr. Walter Gyula, Andor György kanonokok, Timon Ákos miniszteri tanácsos, egyetemi tanár, Concha Győző, Margalits Ede, Földes Béla, Kapossy József egyetemi tanárok, gróf Csekonics Endre, gróf Mailáth József, főrendiházi tagok, gróf Zichy Aladár, Rakovszky István, Buzáth Ferenc, Ernszt Sándor országgyülési képviselők, Kirner Károly, Nemes Antal, Kurcz Vilmos fővárosi plébánosok, Borszéki Soma nyugalmazott miniszteri tanácsos, Cziklay Lajos, Német Péter kuriai biró; a hölgyközönség soraiban Zichy Nándorné grófné, Pallavicini Edéné őrgrófné, Rakovszky Istvánné, Zichy Aladárné grófné s a főrangu hölgyek egész sokasága, végül ott volt testületileg a központi papnevelő-intézet és a Szent Imre-egyesület.

Vaszary Kolos hercegprimás pontban tizenegy órakor érkezett kiséretével, ugyanakkor jelent meg *Wlassics* miniszter is. Ezzel megkezdődött az ünnep. A hercegprimás fölemelkedett, vele az egész közönség is s a következő beszédet mondta:

Mélyen tisztelt diszgyülés! A katholikus világ leirhatatlan örömére, viruló egészségben korát messze tulhaladó munkás erőben elérte a 93 éves szentatya dicsőséges kormányzásának huszonötödik évfordulóját. Megőrizte az ég ura drága életét, hogy földi jutalomképp gyönyörködhessék gyermekeinek kitörő lelkesedésében, lángoló szeretetében, megingathatatlan hüségében. A népek milliói örömmel tekintenek az örök városnak évezredek heves küzdelmeiről és fényes diadalairól beszélő halmai felé, ahol az egyháznak erényben és tudományban, igazságban és bölcseségben egyaránt gazdag kormányzó a székel. Trónja köré seregleneek a fejedelmek és alattvalók, a hatalmasok és gyöngék, a gazdagok és s egények; a rang, faj és nemzetiségi különbség eltünik, mindnyá an egybeolvadnak azon hő tiszteletben, összeforrnak azon odaadó ragaaszkodásban melylyel Szent Péter nagy utódjához vonzódnak. Még az egyház kebelén kivül élő nemzetek is megilletődéssel tekintenek Róma felé, nem zárkózhatva el a szentatya rendkivüli tulajdonai előt. melyek őt kora egyik legkimagaslóbb alakja gyanánt tüntetik fel. Nagy szelleme behatolt az egész emberiséget foglalkoztató legnehezebb kérdések mélyébe; behatolt a társadalom legkülönbözőbb intézményeinek rejtekébe; és ha a szentatya a bölcselők eszméiben, a lelkek törekvéseiben, a szivek vágyaiban tévedést látott, vagy veszélyt sejtett, fölemelte szavát e.oszlatta az elmék homályát kijelölte a haladás irányát megmutatta a célhoz jutás utját. E tevékenységében az a páratlan lelki hatalom, mely mint az egyház fejének kezében összpontosul, nem volt soha leigázó, hanem hódolatra késztető, nem volt soha lealázó, hanem fölemelő nem volt soha félelmet keltő, hanem szeretetre gerjesztő. Méltán egyesülnek tehát a nemzetek, hogy egy szivvel és lélekkel zengjék dicséretét azon halhatatlan érdemeknek, melyek az igazság bátor hirdetése, a jog tántorithatlan védelme, az erkölcsi rend fönntartásának éber őrködése körül XIII. Leó nagy nevéhez füződnek. Társulatunk is, mely bensőleg szivében fiui hódolattal csatlakozik az ünneplőkhöz, fejezze ki külsőleg is a szentatya iránt táplált érzelmeit e diszgyülesnek, melyet ezennel megnyitok.

A beszéd, amelyet állva hallgattak végig, mély hatást tett. Elhangzása után *Lévay* Mihály szavalta el *Hódolat* cimü költeményét, amelyet meghatottan hallgattak. Ezután gróf *Mailáth* József adta elő XIII. Leó és a társadalom cimü tanulmányát.

XIII. Leó enciklikáiból — ugymond — két dologról győződhetik meg midenki, arról, hogy az egyháznak van szociális programmja és hogy a katholicizmus a haladásnak éppen nem ellensége. Széles vonásokkal festette ezutan XIII. Leó állam érfiui nagyságát, majd áttért a munkásokról és a demokraciáról szóló iratainak méltatására. Foglalkozott ezután a pápa világi hatalmával; kijelenti, hogy a pápa hatalma ma sokkal nagyobb, mint a mult században volt.

Ezután *Prohászka* Ottokár esztergomi theologiai tanár magvas beszédet mondott.

Krisztus, mondotta, életet hozott a földre, amelyet annak idején az egyháztól kérnek számon. XIII. Leó ezt tudja jól, éppen ezért kezdettől fogva azon volt hogy a papság legyen olyan, amely vezetni tud. O maga a hitélet terén igazi példakép. A pápa a vallásos nevelés legbuzgóbb apostola, a missziók fejlődése a pápa érdeme. Beszéde vége lelkes buzdítás volt a nemes élet követésére.

A nagy tetszéssel, hosszas éljenzéssel kisért beszéd után *Dedek* C. Lajos XIII. Leónak Magyarországhoz való viszonyát fejtegette. Végül gróf *Zichy* Nándor rövid beszéddel bezárta az ünnepet. Beszédében megköszönte a primásnak, hogy az ünnepen részt vett. Az éljenzések csillapultával dr. *Klinda* Teofil fölolvasta a diszgyülésnek a pápához Rampolla biboros utján intézendő hódoló táviratát, mire gróf Zichy Nándor kérésére a primás megáldotta a diszgyülés tagjait. A *Rampolla* biborosnak küldött távirat szövege a következő:

Főmagasságu *Rampolla* bibornok urnak, *Róma*. A Szent Istvánról, Magyarország első királyáról e nevezett irodalmi társulat ünnepi gyüléssel ülvén meg Szentséges Urunk, XIII. Leó pápa dicsőséges koronáztatásának jubileumi ünnepét, midőn legnagyobb hálát ad a jóságos Istennek az ő csodálatos Gondviseléséért, egyszersmind Ő Szentsége lábai elé borulva, összes tagjainak és vendégeinek nevében azok tántorithatlan hüségének és mély hódolatának érzelmeit kifejezni siet. *Vaszary* Kolos bibornok, gróf *Zichy* Nándor.

A növendékpapok a pápai himnuszt énekelték el ezután, amivel az ünnepi hódolás befejeződött

* *

Róma, március 3.

A Szent Péter-templomban ma délelőtt nagy egyházi ünnep volt a pápa huszonötévvel ezelőtt történt koronázásának emlékére. Az ünnepség az 1870 előtt szokásban volt egyházi pompával ment végbe. A közönséget csak belépőjegyekkel bocsátották be a templomba. A Szent Péter-téren olasz katonaság tartotta fönn a rendet, hogy a közönség rendben mehessen be a templomba. A bazilika belsejében a pápai csendőrség, a svájci testőrség, a palotaőrség, a kamarások és a római katholikus egyesületek tagjai tartották fönn a rendet. Már a kora reggeli órákban nagy számmal gyülekezett a közönség a bazilikához vivő utakon, noha tegnap óta szakad az eső. Délelőtt tiz és fél órakor be kellett zárni a templom ajtait. A templomban sok olasz és külföldi zarándokcsapat volt. A belépőjegygyel bebocsátott emberek számát ötven-hatvanezerre becsülik. A templom közepén széles utat tartottak szabadon, amerre a pápa kiséretével menni fog. Délelőtt tizenegy órakor a Szent Péter-templom belseje tündéri látványt nyujtott.

A pápa, akit lakosztályából a bazilikába hoztak, negyed 12 órakor érkezett a Pietà-kápolnába, a pápai udvar összes méltóságaitól, továbbá a nemes-testőrségtől és a svájci testőrségtől kisérve. A kápolnában mintegy 50 biboros, továbbá sok érsek és püspök várta a pápa megérkezését. A pápa elhelyezkedett a sedia gestatorián, mire az ünnepies menet lassan megindult a palotaőrség sorfala között a templom középső hajója felé. A menet élén egy csapat svájci testőrség haladt, azután jöttek a titkos káplánok, akik a pápa mitráit és tiaráit vitték, azután a penitenciáriusok, a püspökök, érsekek, primások és biborosok. Ezeket követte a legfőbb méltóságoktól és családjától körülvéve a szent atya, az uj hordozható trónuson ülve, amelyet a kamarások a ándékoztak neki jubileuma alkalmából. A pápa aranyhimzésü pluviálét viselt, fején pedig az az értékes tiara volt, amelyet az egész földkerekség katholikus hivei ajándékoztak a pápának. A pápának a nagy középső hajóban való megérkezését a loggia della benedizione-ről ezüstkürtök harsogása jelezte és az óriási tömeg a pápa lelkes éltetésébe tört ki. A pápa mélyen megindulva, állva oszlott áldást jobbra és balra. A menet körüljárta a középső hajót, azután a della confessione-oltárt és igy ért a kórushoz, ahol a pápa a trónszékre ült. Az udvari méltóságok elhelyezkedtek a pápa körül, mig a biborosok, érsekek és püspökök a részükre kijelölt helyeket foglalták el. A pápa trónja körül mindkét oldalról sorakozó diszruhás előkelőségek, a nemes-testőrök uj vörös egyenruhájukban, a svájci testőrök fényló sisakkal és vértel hatalmas látványt nyujtottak. A pazar szinü képet kiegészitették a kórus oldaltribünjein ülő fejedelmi személyek, a diplomáciai testület tagjai, a máltai rend lovagjai és a római patriciusok. Miután a biborosok kézcsókkal kifejezték hódolatukat a pápa iránt, *Langenieux* biboros a della confessione-oltárhoz lépett és bemutatta az ünnepi miseáldozatot. Az énekkar *Perosi* vezetése alatt klasszikus énekeket és Perosinak egy motettóját adta elő. A szentség felmutatása pillanatában a nagy kupolából ezüst küriókkel előadott, hangu atos szimfónia hangzott le, amely mélyen meghatotta a jelenvoltakat. A mise befejeztével felállott a pápa és rákezdett a tedeumra amelyet a után vele énekelt az egész sokaság. Ugyanakkor megszólaltak a Szent Péter-templom és a többi római templom összes harangjai. A tedeum után a pápa a sedia gestatorián az oltár elé vitette magát, ahol ünnepies áldást osztottak a népnek. A tömeg ujra lelkesen éltette a pápát mialatt a szent atya végigment a bazilikán. A lelkes tüntetés akkor érte el tetőpontját, amikor a pápa, a Pietà-kápolna elé érve, visszatért a jobb hajóba, ahon-

nan azután visszavonult magántermeibe. A fejedelmi személyek számára fenntartott tribünökön megjelentek: *Gusztáv* svéd trónörökös, *Paula* szász-waimari nagyhercegné, a *mecklenburgi* nagyhercegné, *Liechtenstein* herceg, *Miksa* badeni herceg, *Trani* grófné és a *pármai* herceg. A diplomaták számára fenntartott tribünökön volt többek között *Mirkó* montenegrói herceg és *Almodovar* herceg, a rendkivüli spanyol követ.

Róma, március 3.

Ma este a teplomok és egyházi intézetek homlokzatai és tornyai, valamint több ház, különösen a Vatikán környékén ki volt világitva. A város több pontján tüzijátékot rendeztek. *Rampolla* biboros-államtitkár a külföldi képviseletek tiszteletére ebédet adott.

A müvész mint gazdálkodó.

— *Jelenet.* —

(Abból az alkalomból, hogy *Paderewskynek*, a hires zongoraművésznek elárverezték a birtokát, mert rosszul kezelte.)

Paderewsky: Nos, kedves ispán, mi ujság a birtokon?

Az ispán: Kérem, éppen azért jöttem. Több ujitást szeretnék ...

A müvész: Csak maga fogja be a száját ezekkel az ujitásokkal. Már nekem megvannak a magam tervei.

Az ispán: De kérem ...

A müvész: Semmi beszéd.

Az ispán: Gazdasági ismereteim ...

A müvész: Lássa, éppen ez az, amire én fütyölök. Mindenekelőtt megtiltom, hogy a kis erdőből csak egy fát is kivágjanak ...

Az ispán: Évi tizezer forint kár.

A müvész: De megmarad a lombsuttogás örök zenéje ...

Az ispán: Pfuj.

A müvész: Parlagi kasznár, mit ért maga ehhez!

Az ispán: A nyugoti részt buzafölddé neveztem ki.

A müvész: Micsoda? Kikapartatni a buzát a földből! Hogy majd ott a zöld bársony között egy nagy sárga négyszög legyen nyáron? Soha! A szép, egyenletes, harmónikus zöld szin ...

Az ispán: Pfuj.

A müvész: És hallom, az üvegházban karfiolt termel. Nem szégyenli magát?

Az ispán: Nem.

A müvész: Egy Paderewsky birtokán? Szedesse ki mind és ültettessen krizantméumot a helyébe. Szerény ibolyát, illatos rózsát, égővörös tulipánt ...

Az ispán: Pfuj.

A müvész: És nem engedem, hogy gyomláljanak a kertben. Hadd verje fel a gaz ... Hadd legyen csupa romantika.

Az ispán: És düledezik a ház ...

A müvész: Düledezzék. Fonja be a repkény ... ah, álmaim álma ... egy düledező házikó, repkénynyel ...

Az ispán: Pfuj.

A müvész: Maga ahhoz nem ért. Maga egy üzleti szellem. Menjen haza.

(*Az ispán busan távozik.*)

—o.—

FŐVÁROS

(*) **A konverzió.** Ma délután *Halmos* János polgármester elnöklete mellett ülést tartott a kölcsönügyi bizottság, a 25 milliós kölcsön konverziója tárgyában. Az ülésen ott voltak: Herzog Péter Fenyvessy Adolf, Heltai Ferenc, Feleki Béla, Bachruch Károly fővárosi bizottsági tagok, továbbá: Vaszilievits János tanácsos, Fülepp Kálmán tiszti főügyész és Lampl Hugó főszámvevő. A bizottság, mivel a Pesti Hazai Első Takarékpénztár és a Magyar Jelzálog-Hitelbank ujonnan kötelezőleg kijelentette, hogy *az eddigi ajánlatukat* (97·50 százalékos árfolyammal való átvétel) *most is fönntartják*, az értekezlet kimondotta, hogy *az ajánlatot a főváros részére most is elfogadhatónak tartja* s ajánlja elfogadásra a hétfőn délutánra összehivott rendkivüli közgyülés előtt. Az értekezlet kimondotta, hogy a konverzióval járó költségekből a főváros csak azokat vállalja el, amelyeket kölcsönösen s előzetesen állapitanak meg. Abban az esetben, ha a rendkivüli közgyülés idejéig ujabb ajánlat is érkeznék be — s hir szerint a Magyar Általános Hitelbanktól fog érkezni — ezt szintén a közgyülés elé fogják terjeszteni.

(*) **Kamatlábleszállitás az árvaszéknél.** Az uralkodó pénzbőség hatása a székesfővárosi árvaszéknél is érezhető, amennyiben a jelenleg érvényben levő 5 százalékos kamat mellett az árvaszék csak nehen tudja gyümölcsözőleg elhelyezni az árváknak milliókra menő összegeit. Az árvaszék ezért előterjesztést tesz a közgyülésnek, hogy ezentul a gyámpénztári kölcsönöket 4·4 százalék mellett adják s ehhez képest az árváknak fizetett kamat 4 százalék legyen. Az árvaszék ezt a kamatláb-leszállitást már julius hónaptól fogva akarja életbeléptetni s egyidejüleg leszállitja a már meglevő összes kölcsönök kamatlábját.

(*) **Az óbudai plébánosválasztás.** A Kirschhofer János halálával megüresedett óbudai plébániát e hónapban fogják betölteni. A plébánosi állásra hárman pályáztak: dr. *Kováts* Kálmán terézvárosi, *Beschutk* János belvárosi és *Sagmüller* József óbudai segédlelkész. A főváros a pályázatokat felküldte a hercegprimásnak, aki már tudatta is a főváros tanácsával, hogy kánoni szempontból egyik pályázó sem esik kifogás alá s a három pályázó közül akármelyiket is válaszsza meg a közgyülés, azt meg fogja erősiteni. Vaszary Kolos hercegprimás értesitését a holnapi közgyülés elé fogják terjeszteni. A választás e hó 18-án lesz.

SZINHÁZ, ZENE

** **Opera.** A *Faust* mai előadásán mutatkozott be a Magyar Királyi Operában *Révi* Aurelia kisasszony. A bemutatkozásnak határozott, nagy sikere volt. A müvésznő énekben és játékban egyaránt igen figyelemreméltó, a hangja tiszta, modulációkra képes és az előadása megnyerő. Mióta a kisasszonyt a Népszinházban hallottuk azóta nagyot fejlődött, a müvészi gyakorlat során sokat tanult és igen szépen illeszkedett bele az Opera ensemblejába. A közönség a vendégmüvésznőt nagy szimpatiával fogadta és felvonások után szeretettel és zajosan tapsolta. Uj és jó volt Valentin szerepében *Mihályi*. *Broulik* és *Szendrö* ismert erősségei az előadásnak.

** **Hirek a Népszinházból.** *Szigligeti* Ede rég nem adott népszinmüvét, a *Szökött katoná*-t eleveniti fel vasárnap, március 8-ikán délután a Népszinház. Ez előadás érdekességét növelni fogja, hogy Julcsa szerepét ez alkalommal *Ledofszky* Gizella játszsza először a Népszinház szinpadán. A többi főbb szerepet *Szirmai*, *Kiss* Mihály, *Solymosi*, *Ujvári*, *Szabó* Antal és *Szordahelyi* játszszák. — A Népszinház igazgatósága szerződtette a szinház tagjai sorába *Batizfalvy* Elzát, az Országos Szinmüvészeti Akadémia végzett növendékét. — *Németh* József, a Népszinház kiváló müvésze április elején veszi át a miskolczi szinház vezetését, amelyet egyhangulag nyert el. Mielőtt eltávozna a Népszinház kötelékéből, három legjobb szerepében fog elbucsuzni a főváros közönségétől, melynek hosszu müvészi pályáján mindig kedvence volt. A bucsuesték sorát később állapitja meg a Népszinház igazgatója.

** **Küry Klára vendegszereplései.** A *szabadkai* szinházban, mint ottani tudósitónk jelenti, tegnap este fejezte be vendégszereplését *Küry* Klára, a Népszinház ünnepelt primadonnája. Fellépéseit akkora siker és olyan példátlan hatás kisérte, hogy számukat meg kellett toldani és a nagy müvésznő csak hétfőn játszott utolsót a *Casanova* cimü operettben, amelynek hires négyes nőalakját Szabadkán mutatta be először a vidéknek. Jegyeket már napokkal előbb nem lehetett kapni. Ezen az estén, valamint a *Lili*, az *Ádám és Éva* előadásán és a többi estéken is valóságos virágoskert volt a szinpad. Minden este 60—70-szer hivták ki és ugy az előadások alatt, mint utánuk tuláradó lelkesedéssel ünnepelték. A szombati előadás után az ifjuság kifogta kocsijából a lovakat, tegnap pedig a Nemzeti Kaszinó fényes bankettet rendezett tiszteletére. A nagy müvésznő Szabadkáról *Szegedre* utazott, ahol ma a *Baba* cimszerepét játszotta. Holnap azonban már Budapesten lesz, mert egy korábbi igérete következtében csütörtökön résztvesz egy jótékonycélu hangversenyen, amelyet a VI. kerületi állami főreáliskola volt iskolatársainak szövetsége szegénysorsu egyetemi hallgatók segélyalapja javára a Royal-szálló termeiben rendez.

Szegedi tudósitónk táviratozza: Küry Klára ma este a szegedi városi szinházban vendégszerepelt *Janovics* Jenő igazgató társulatának vendége gyanánt, parádés szerepében, a *Babá*ban. A nézőtér zsufolásig megtelt, jóllehet a helyárakat tetemesen felemelték. Az illusztris müvésznőt felvonásról-felvonásra ünnepelte a közönség. Alighogy belépett Küry Klára, megkezdődött az ováció s nem szünt meg egész este. A zenekarból hatalmas virágállványt, temérdek koszorut és bokrétát nyujtottak fel Kürynek s az előadás jó időre megakadt. Nyilt szinen is folyvást zugott a taps s a müvésznőnek minden dalát meg kellett ismételnie. Az első felvonás után legalább huszszor jelent meg a lámpák előtt Küry Klára, a harmadik felvonás után pedig a közönség addig tapsolt, mignem Küry kijött a vasajtón, hogy elbucsuzzék a szegedi publikumtól. Előadás után a szinház előtt nagy és lelkes tüntetést rendezett a közönség a kitünő müvésznő mellett.

** **Az országos Szinész-Egyesületből.** Az *Országos Szinész-Egyesület* tanácsa *Ditrói* Mór elnöklése mellett ma tartotta utolsó ülését az idei szinészkongresszus előtt. Az ülésen jelen voltak: *Herczeg* Ferenc, *Rónaszéki* Gusztáv alelnökök, *Márkus* József, *Szilágyi* Vilmos, *Komor* Gyula, *Kazaliczky* Antal, *Fenyvesi* Emil *Vidor* Dezső, *Tapolczai* Dezső, *Balassa* Jenő, *Fintér* Imre tanácsosok és dr. *Faludi* Jenő egyesületi ügyész. A napirend egyik érdekes tárgya az a leirat volt, amelyet a belügyminiszter a tanács összeállitására vonatkozólag az egyesülethez intézett. Megtörtént ugyanis, hogy a mult évi közgyülés óta három vidéki tanácsos a fővárosba került és igy a tanácsban nem volt egyenlő számban tizenöt fővárosi és tizenöt vidéki tanácsos, ahogy ezt az alapszabályok előirják. A belügyminiszter leirata elrendeli, hogy a közgyülésig alakitsák meg a tanácsot szabályszerüen. A mai tanácsülés szigoru revizió alá vette a tanács összealkotását és konstatálta, hogy a tanács fővárosi tagjainak a száma teljesen alapszabályszerü. Összesen tizenöt fővárosi tanácsos van, ezek közt öt póttanácsos. Az a három vidéki tanácsos (*Leszkay* András, *Pethes* Imre és *Hidvéghy* Ernő), aki időközben a fővárosba került, kiválik a tanácsból. A vidéki póttanácsosok közül behivták *Rajz* Ödönt és igy a legközelebbi közgyülés által egy rendes vidéki tanácsos és három vidéki póttanácsos lesz választandó. A tanács kiegészitésére vonatkozó ez uj intézkedés teljesen megfelel a belügyminiszteri intéző körök felfogásának és intenciójának.

Szilágyi Vilmos számvizsgáló jelentést tesz az egyesület által rendezett sorsjátékról, melynek ügye nem valami kedvezően áll. Ennek oka, hogy a sorsjegyek elárusitása körül nem fejti ki a szinészet a kellő buzgalmat. *Ditrói* elnök reményli, hogy a vidéki szinészet, mely éveken keresztül sürgette ezt a sorsjátékot, most, hogy megkapta végre az engedélyt arra, meg fogja feszíteni minden erejét, nehogy ez a sorsjáték még veszteséggel záródjék.

Inditvány történt arra nézve, hogy az alapszabályok 25. §-a, mely a nyugdijas tagokat kizárja abból a jogból, hogy közgyülési képviselőkké választhatók legyenek, megváltoztattassék. A tanács kimondta, hogy ilyen értelemben előterjesztést fog tenni a közgyülésnek.

Ezután az uj szinigazgatói engedélyeket tárgyalták. A tanács a következő szinigazgatóknak szavazta meg a koncessziót: *Balla* Kálmán, *Deák* Péter, *Fehér* Károly, *Halmay* Imre, dr. *Janovics* Jenő, *Krecsányi* Ignác, *Komjáthy* János, *Kövesi* Albert, *Krémer* Sándor, *Makó* Lajos, *Mezey* Béla, *Micsey* György, *Monori* Sándor, *Nádassy* József, *Pesti* I. Lajos, *Polgár* Béla, *Somogyi* Károly, *Szabadhegyi* Aladár és *Zilahi* Gyula. Több koncesszió kérvényt elutasitott a tanács és egyes hátralékos igazgatókra nézve elhatározta, hogy amennyiben tartozásaikat nyolc nap alatt ki nem egyenlitik, koncessziójukat, bevonás végett, fel fogja terjeszteni a belügyminiszterhez.

A tanács holnap folytatja ülését.

** **B. Pewny Irén Baján.** Fényesen sikerült hangversenyt rendezett, mint lapunknak *Bajáról* jelentik, az ottani *Kereskedő Ifjak Egylete*, amelynek sikerült közremüködésre megnyernie *B. Pewny* Irén asszonyt, a kitünő énekesnőt. Erkel Hunyady Lászlójának Lagrange-áriájával valósággal elragadta a közönséget *B. Pewny* Irén Szilágyi szerepének ezidőszerint való legkitünőbb ábrázolója, — majd *Grieg-*, *Taubert-*, *Kherulf-* és *Hildach*-dalok előadásában ragyogtatta brilliáns énekmüvészetét és szép hangját. — Az est másik kiváló vendége, *Bürger* Zsigmond a jeles cellista Popper-, Godard- és Haydn-féle kompoziciókat játszott nagy gyönyörüségére a közönségnek. — *Feigl* József, a jónevü zongoramüvész kitünő technikájával és benséges felfogásával több zongoraszámot adott elő nagy sikerrel.

** **A Kéz kezet mos a vidéken.** A *Kéz kezet mos* nagy sikere hamarosan ráterelte a vidéki szinigazgatók figyelmét *Herczeg* Ferenc uj vigjátékára, amely a *Vigszinház*ban igazi kasszadarabnak bizonyult. A legtöbb igazgató már meg is szerezte a darabot. Janovits szegedi igazgató megelőzi kollégáit és pénteken már megtartja a *Kéz kezet mos* bemutatóját.

** **Müvészest.** Nagyszabásu müvészestét rendez csütörtökön, e hónap 5-ikén a VI. kerületi állami főreáliskola volt iskolatársainak szövetsége a szegénysorsu egyetemi hallgatók segélyalapja javára a Royalban *Wlassics* Gyula miniszter védnöksége alatt. Az est rendkivül fényesnek igérkezik. A hangverseny fénypontja *Küry* Klárának, a Népszinház nagy müvésznőjének éneke lesz Kivüle a legkiválóbb müvészi erők müködnek közre: *Varsányi* Irén, *Ledofszky* Gizella, *Herrmann* Erzsike, *Thomann* István, *Kemény* Rezső, *Schiffer* Adolf s a Népszinház kiváló komikusa, *Solymosi* Elek. A zongorakiséretet *Wollner* Béla zeneszerző látja el. A hangverseny után, amely pontban félkilenc órakor kezdődik, tánc lesz, amelyhez a zenét a honvéd-zenekar es Farkas Laci cigányzenekara szolgál-

tatja. A rendezőbizottság a mai naptól kezdve permanenciában van a rendezőségi irodában s mindennemü értesitéssel szivesen szolgál (Kontinentál-szálló, földszint 27.). Jegyek a rendezőségi irodában kaphatók.

** **A kitiltott mükritikus.** Londonból táviratozzák: A *Garrick-színház* igazgatója tegnap este nem engedte be a színházba a *Times* kritikusát, *Wolkleyt Jones* Arthur Henrik uj drámájának premièrjére. A *Times* kritikusa ugyanis a színház uj darabjairól szinte rendszeresen becsmérlően szokott nyilatkozni lapjában. A szinház-igazgató előzetesen azzal a kéréssel fordult a *Times*hoz, hogy ezentul ne *Wolkleyt*, hanem más munkatársát küldje premièrekre, mert Wolkley a legjámborabb darabokról is azt irja, hogy frivolak. A *Times* nem is hederitett az igazgató levelére s megint csak *Wolkleyt* küldte el a tegnapi premièrre is. A *Times* ma reggeli száma a lap élén a következő két sort közli az előadásról és kritikusának afférjéről:

„Tegnap este a Garrick-színház premièrjére kritikusunkat nem bocsátották be."

MÜVÉSZET

□ **Zsilinszky államtitkár a Szalonban.** *Zsilinszky* Mihály közoktatásügyi államtitkár ma délután látogatást tett a Nemzeti Szalonban, hogy a tavaszi tárlatot és főleg *Munkácsy* két óriási tájképét megtekintse. Az államtitkár meleg elismeréssel adózott a Szalon vezetőségének, amiért alkalmat szerzett a főváros közönségének arra, hogy e ritka és ismeretlen remekműveket megismerhesse és reményének adott kifejezést, hogy sikerülni fog a nagybecsü relikviákat itthon tartani s ezzel a Munkácsy-galériát kiegészíteni. Egyáltalán az államtitkár örömének és megelégedésének adott kifejezést a tárlat gazdagsága s magas müvészi szinvonala fölött s nagy érdeklődéssel tudakozódott a Szalon vidéki tárlatainak eredményéről. Az államtitkár közel egy órát időzött a kiállítási helyiségben.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **Két sajtópör.** *László* Jenő egyik német lapban azt irta *Titteldorf* Aladárról, a Beschorner-féle gyár igazgatójáról, hogy apróbb szabálytalanságok miatt bocsátották el állásából. *Pollák* Illés ügyvéd Titteldorff megbizásából sajtópert inditott László ellen, aki ma a tárgyaláson kijelentette, hogy a panaszost nem akarta sérteni cikkével, melyet téves információk alapján irt. Titteldorff e kijelentés folytán visszavonta panaszát s a törvényszék megszüntette az eljárást. — A másik sajtópörnek is László Jenő volt a vádlottja, akit *Steder* György, a szombathelyi halálos párbaj szomoru hőse panaszolt be a sajtóbirósagnál, mert egyik német estilapban azt irta róla, hogy gróf Festetich Györgyöt Gráfban meg akarta zsarolni. Ma a tárgyaláson László védőjének, dr. *Guti* Somának inditványára a biróság elrendelte a pótvizsgálatot annak a kideritése végett, ki irta az inkriminált cikket, mert László azt állitotta, hogy nem ő, hanem Soós Antal forditotta le németre a szerkesztő utasitására. A tárgyalást elnapolták.

§§ **Elmozditott ügyvéd.** Az ügyvédi kamara fegyelmi birósága legutóbbi ülésében foglalkozott dr. *Grün* Ede fegyelmi ügyével, akit a törvényszék sikkasztásért börtönbüntetésre itélt. A fegyelmi biróság dr. *Okolicsányi* Géza helyettes ügyész inditványára Grün Edét az ügyvédség gyakorlásától elmozditotta.

§§ **Soós Kálmán ügye.** A királyi ügyészség tudvalevőleg a központi vizsgálóbirónak végzése ellen, amelylyel dr. Soós Kálmán törvényszéki birónak vizsgálati fogságba helyezését nem rendelte el, felfolyamodást jelentett be a táblánál. A tábla — amint pár nappal ezelőtt megirtuk — már foglalkozott a felfolyamodás ügyével és megváltoztatván a vádtanácsnak a megindilandó vizsgálat ügyében hozott határozatát a vizsgálati fogság kérdésében utasitotta a törvényszéket, hogy a részben változott helyzet folytán ismételten foglalkozzék a vizsgálati fogság kérdésével és ez ügyben hozzon uj határozatot. A törvényszék vádtanácsa ma foglalkozott az ügyészségnek a vizsgálati fogság kérdésében beadot felfolyamodásával, *Csárán* István táblai birói elnöklésével. Az ügyet dr. *Makucz* biró referálta. A vádtanács az ügyész felfolyamodását elutasitotta és igy dr. *Soós* Kálmán biró vizsgálati fogságának kérdése jogerősen el van döntve.

§§ **A központi járásbiróság.** A minap emlitettük, hogy a IV. kerületi választmány dr. *Maislis* Mór inditványára felterjesztést intézett a főváros tanácsához a kellő lépések megtételét kérve abban az irányban, hogy a központi járásbiróság épülete annak idején a Belvárosban épitessék fel. A budapesti ügyvédi kamara ezzel szemben a minap elhatározta, hogy az igazságügyminisztert küldöttségileg felkéri, hogy a szóban levő törvényházat az V. kerületben épittesse föl. A kerületi választmány most a saját álláspontját ujabb beadványban fejtette ki, kiemelve, hogy a jogkereső közönség méltán megkövetelheti a biróságoknak a főváros területén való egyenletes megosztását, különösen pedig azt, hogy a járásbiróság, amelynél a felek rendszerint személyesen megfordulnak, a főváros központjában legyen, mert azt kivánja a polgárok érdeke és az igazságszolgáltatás gyorsasága.

§§ **Lövöldöző szerelmesek.** *Fischer* András jómódu budakeszi földmivesnek 20 éves fia beleszeretett özvegy Gräfl Antalné Mária nevü 16 éves leányába. Az özvegyasszony megengedte a legénynek, hogy vasárnaponkint eljárjon látogatóba a leányához. *Fischer* András azonban ezt az engedélyt tulságosan is igénybe vette, amennyiben nemcsak vasárnaponkint, hanem nap-nap után meglátogatta a leányt. Özvegy Graeflné végre is kénytelen volt kiadni az utat a szerelmes legénynek. *Fischer* András ez annyira elkeseritette, hogy a mult év október 14-ikén este 8—9 óra tájban rálőtt az utcán kedvesére, Graefl Máriára s rajta sulyos sebet ejtett. A pestvidéki törvényszék esküdtbirósága szándékos emberölés kisérletének vétségéért vonta felelősségre Fischer András, aki a tárgyaláson ittasággal védekezett. Az esküdtek dr. Biró István ügyész vád- és dr. Babó Mihály védbeszédje után bünösnek mondották ki a vádlottat a sulyos testi sértés vétségében s ezért a törvényszék 3 havi fogházra itélte, amelyből azonban 58 napot kitöltöttnek vettek a vizsgálati fogság által. Az itélet jogerős.

§§ **A budafoki szerelmi dráma.** *Berger* György budafoki kőmüveslegényt nagyon elkeseritette az, hogy szerelmesére, *Klein* Karolinra még évekig kell várnia s csak akkor veheti nőül. Revolvert vásárolt s el akarta pusztitani a leányt, aztán önmagát. A revolver azonban csak sulyos sebet ejtett mindkettőjükön s ebből is kigyógyultak. A tárgyaláson a csinos leány sirva védelmezte vőlegényét s az esküdtekre hatottak a könnyek, nem láttak bünt a vádlott cselekedetében s igy a törvényszék felmentette a vád alól.

Nyilttér.

Dr. Feldmann Fülöp

volt **Ballavásári orvos** küldje jelenlegi cimét saját érdekében **„J. H."** jelige alatt e lap kiadóhivatalába.

Özv. Pulszky Ágostné, szül. **Figdor Hermin** a maga, gyermekei, **Harriet** és **Ilona**, testvérei és az összes rokonság nevében megtört szivvel jelenti forrón szeretett anyja,

özv. Figdor Gusztávné

szül. Zeitler Borbála

úrnőnek rövid, de sulyos szenvedés után 1903. március 3-án Bécsben 76 éves korában történt gyászos elhunytát,

A drága halott hült tetemei Schloss Heiligenkreuzban, Herzogenburg mellett, a családi sirboltban fognak a róm. kath. szentegyház szertartása szent örök nyugalomra tétetni.

Budapest, 1903. március 3-án.

Béke lengjen a drága hamvak fölött!

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK

Vasutak államositása Ausztriában.

Bécs, március 3. A vasuti bizottság ma este ülést tartott. *Kaftan* előadó az albizottság részéről előterjesztette jelentését. Kifejti az államvasuti rendszer előnyeit és hangsulyozza, hogy ebben van az eszköze annak, hogy Magyarországot, mely terményeivel a Nyugat és Észak felé való kivitelre van utalva, a vám és kereskedelmi szerződésben vállalt kötelezettségek *lojális megtartására storitsák.*

Több felszólalás után *Rolischer* kifejti, hogy bárminként gondolkozzanak is a magánvasutak rendszeréről, az az egy bizonyos, hogy az állami és magánvasutak vegyes rendszere gazdasági képtelenség. Lehetetlen közgazdasági politikát csinálni, ha egy államvasutakkal rendelkező országban nem rendelkeznek a főhálózattal. A Magyarországhoz, valamint a külföldhöz való viszonyban az államvasuti rendszer a legnagyobb fontosságu. Csinálhatnak Magyarországgal lojalitási záradékokat, amennyit akarnak, *mégis lesznek kiegyenlitendő differenciák*, amelyeknek megoldása sohasem lesz a kezünkben, ha nem birjuk a három nagy kulcsot: Marchegget, Bruckot és Oderberget. Ez okból rokonszenvesen kell fogadni a cseh vasutak államositására irányuló inditványt.

Wittek vasutügyi miniszter ismétli, hogy a kormány néhány fontos magánvasutat államositani szándékozik. Az államvasuttársasággal folynak a tárgyalások, az északnyugati vasutat illetőleg a második vágány épitésére vonatkozó vitás kérdés a közigazgatási biróság előtt várja az eldöntést. Most a vasutaknál beállott hanyatlás miatt nem volna ajánlatos államositani. Célszerübb a kormányra bizni a határidő megválasztását, aminél ugyis egy-két évi különbségről lehet szó.

Szocialista polgármester.

Koppenhága, március 3. Koppenhága polgármesterévé a polgári választmány a szociáldemokrata szakegyesület elnökét, *Jensen* volt testőt választotta meg. A szociáldemokraták nagy fáklyásmenetet rendeztek az uj polgármester tiszteletére.

A macedon reformakció.

Szófia, március 3. Vladmirovo mellett véres összeütközés volt bolgár fölkelők és török csendőrök között. A bolgárok hatvanan voltak s valamennyien Manlicher-puskával voltak fölszerelve. A bolgárok közül elesett hat ember és egy ezredes, akinek nevét még nem tudják.

Zágráb, március 3. A *Srbobran*nak jelentik *Trebinjé*ből: A montenegrói kormány utasitotta a hadköteleseket, hogy legyenek indulásra készen Novi-Bazár felé. A fejedelem el van tökélve, hogy ha a Balkán-félszigeten nem marad meg a status quo, akkor államcsinynyel hatalmába veszi Gesinje és Plava vidékét, amelyet a berlini kongresszus Montenegrónak engedett át.

A marokkói lázadás.

Tanger, március 3. A *szultán* elhatározta, hogy 6 maga veszi át seregének vezényletét és hogy *Bu Hamarát* döntő csatára fogja kényszeriteni. Az ellenséges seregeket, amelyek csatára készen vannak, egy völgy választja el. A szultán erősen bizik diadalában.

Közgazdasági táviratok.

Páris, márc 3. *Engerand*, Calvados képviselője *Delcassé*hoz levelet intézett, melyben felhivja figyelmét arra, hogy az 1902. évi 4%-os *magyar kölcsön* hivatalos jegyzése a párisi tőzsdén még nem történt meg, és felkéri, tegyen lépéseket, hogy ezt a kérelmet mely 1902. májusban terjesztetett elő, nyomban teljesitsék.

Bécs, március 3. Az osztrák vaskartell mai közgyülésén bejelentették, hogy a nadragi magyar vasgyárak nem fogadják el a megegyezést. A közgyülés utasitotta a végrehajtó-bizottságot e magyar gyár állásfoglalásával szemben szükséges intézkedések megtételére.

Bécs, március 3. (A *Budapesti Napló* telefonjelentése.) Buza tavaszra 7.65—7.67, rozs taaszra 6.34—6.35, zab tavaszra 6.97—6.93 K.

Bécs, március 3 (A *Budapesti Napló* tudósitójának telefonjelentése.) A *délutáni magánforgalomban* a zárlatot a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 687.—. Magyar hitelrészvény 743 —. Angol-Osztrák bank 276 —. Becsi bankegyesület 482.—. Union bank 541 —. Länderbank 412.50. Osztrák-magyar államvasut részvény 623 —. Déli vasut 52.50. Elbavölgyi vasut 451 — Északnyugati vasut részvény —.— Dohányrészvény 243 —. Rimamurányi vasmü 483.—. Alpesi bányarészvény 388.50. Május járadék 100.55. Magyar korona járadék 99.50. Török sorsjegyek 118.25. Német birodalmi márka 117.13—.—. Napoleond'or 19.08

New-York, március 3. (*Terménytőzsde.*) (*Zárlat.*) *Gyapot:* New-Yorkban helyben 10.45 (10.35). Márciusra 10.16 (10.21). Juniusra 9.88 (9.92). New-Orleansban helyben 9.15/16 (9.7/8). — *Petroleum:* Stand white New-Yorkban 8.20 (8.20). Stand white Philadelphiában 8.15 (8.15). Raffined in Cases 10.50 (10.50). Credit Balances at Oil City 1.50 (1.50). — *Zsir:* Western steam 10.15 (10.10). Rohe és Brothers 10.40 (10.25 . — *Tengeri* irányzata engedő. — Márciusra 57.5/8 (57.3/4). — Májusra 58.1/8 (58.3/8). — Juliusra 51.— (51.—). — *Buza* irányzata engedő. — Piros őszi helyben 82.7/8 (82 3/4). — Márciusra 84 1/8 (84.1/8). — Juliusra 78.3/8 (78 1/2). — Szeptemberre 76 3/4 (76.7/8). — Gabona szállitási dija Liverpoolba 1.1/2 (1.1/2). — *Kávé:* fair Rio 7. sz. 5.5/8 (5.5/8). — Márciusra 4.25 (4.30). Juniusra 4.50 (4.55) — *Liszt:* Spring Wheat clears 3.05—3.10 (3.05—3.10). *Cukor:* 3.1/4 (3.1/4). *Ón:* 30.55—30.95 (30.40—30.75). — *Réz:* 18.37—18.62 (18.37—18.62). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, március 3. (*Terménytőzsde.*) (*Zárlat.*) *Buza* irányzata engedő. — Máj.-ra 77.1/2 (77.1/4). — Juliusra 73.3/4 (73 5/8). — *Tengeri* irányzata engedő. — Márc.-ra 55.3/4 (55.1/4). — *Zsir:* Márc.-ra —.— (9.70). Máj.-ra 9.87 (9.75). — *Szalonna* short clear 10.12 (9.93—.—). — *Sertéshus:* Májusra 18.15 (18.20). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

Osztrák-Magyar Bank. A jegybank állása február 28-ikán a következő volt: Bankjegyforgalom 1.518,123.000 korona (+ 48,779.000 korona). Érckészlet 1.476,090.000 korona (— 3,924.000 korona). Váltótárca 283 970.000 korona (+55,796.000 korona). Lombard-üzlet 42,428.000 korona (+ 1,454.000 korona.) Adómentes bankjegytartalék 353,786.000 korona (— 52,626.000 korona).

Uj celluloze-gyár. *Turócszentmártonból* jelentik: Az itteni celluloze-gyár, melyet a helybeli *Tátrabank* kezdeményezésére jobbára cseh részvényesek egy millió korona tőkével alapitottak, már közel van a befejezéshez, sőt már nagymennyiségü anyagfát is vásároltak s hordattak össze és az ipari vasut sineit is kezdik rakni, noha sem telepengedélye, sem vasutépitési engedélye még nincs a részvénytársaságnak. Ezt a kettőt az illetékes közigazgatási hatóság három föltételhez köti: 1. a részvények háromnegyedrésze magyar honpolgárok kezében legyen, 2. az igazgatóság elnökét a magyar kormány nevezi ki, 3. a héttagu igazgatóságban a magyar kormány által kinevezendő négy tag — többség — foglaljon helyet. Miután a részvények tuinyomó részben cseh kezekben vannak, a tranzakció némi nehézségekbe ütközik, mert a kényszerüségből eladásra kerülő részvények nem kelnek el eselleg névértékükön, a részvényesek pedig nem akarnak veszteséggel tuladni rajtuk. A gyár három főtisztviselője, akik mindannyian csehek, egyébként igen sürüen érintkeznek az itteni magyar körökkel, sőt a Femke báján is résztvettek, holott ily mulatságokon a tótok közül senki sem szokott megjelenni. Minden részről általános érdeklődéssel várják az ügy végleges eldöntését.

A Duna-Gőzhajózási Társaság közli, hogy az áruíelvételt az összes társulati állomásokon és állomások számára (Stein, Ercsi és Rácz-Almás kivételével) megnyitotta; Párkány és Piszke állomások számára azonban terjedelmes és nehéz tárgyak egyelőre még nem vétetnek fel. Az áruíelvétel az Osztrák Lloyd közös állomásaira (dunai keleti forgalom Galaczon át), továbbá Odessa, Batum és Rizek állomásokra már szintén megkezdődött.

Déligyümölcs-aukció. A Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság tegnap tartott aukcióján 12000 láda narancsot, citromot és mandarint adott el a következő árak mellett: *Narancs:* 160-as 8.— koronától 8.50 koronáig, 200-as 6.— koronától 6.50 koronáig, 300-as 7.— koronától 8.— koronáig, 360-as 6.50 K.-tól 7.50 koronáig. Vérpiros narancs: 7.50 koronától 11.50 koronáig. *Citrom:* 300-as 5.— koronától 6.50 koronáig, 360-as 5.50 koronától 7.— koronáig. *Mandarin:* 80-as —.— koronától —.— koronáig, 100-as —.— koronától —.— koronáig. A legközelebbi aukció kedden, március 10-én lesz, mely alkalommal 12.000 láda narancs, citrom és mandarin kerül eladásra.

Szeszárak. A kontingens nyersszesz ára *Budapesten* 36.50 korona pénzben, 37.50 korona áruban. — *Bécsben* a kontingentált készáru 39.20 korona pénzben, 39.40 korona áruban.

Borjuvásár. 1903. évi március hó 3-án. (A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvénytársaságtól.) Felhajtás: Belföldi élő borju 414 drb, leölt borju 2 db, bécsi borju —— db. — db., növendékmarha — darab, bárány élő 50 darab, leölt bárány 50 darab. **Árjegyzések.** — Belföldi élő borju 1. rendü 80—92 f.-ig, kivételes 94 f., II. rendü élő borjukért 68—78 f.-ig, 1 kilónkint, leölt borju I. r. —— f.-ig, II. r. — f.-től —— f.-ig, kivét. f. kilónkint levonás nélkül. Rugott borjukért —— f.-ig. Növendékmarha — f.-től — f.-ig, I. r. —— f.-ig, középminőségü —— f.-ig, alárendelt —— f.-ig, 1 kilónkint. Bárány élő —— k., leölt bárány 12.—14.— K. kivételesen ár — k.-ig páronkint. — Az irányzat szilárd, az árak 3—4 fillérrel kg.-kint emelkedtek.

Sertéskonzumvásár. (A székesfővárosi sertésvásár és közvágóhid intézősége.) Március 3-án. Fölhajtás: Zsirsertés, ugymint öreg I. rendü 350 kilogrammon felül ——— darab, II. rendü 280—350 kilogrammig — darab, kanló — darab, silány — darab, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül — darab, közép 220—300 kilogrammig — darab, könnyü 220 kilogrammig — darab, süldő — darab, malac — kilogrammig — darab. Összesen — darab. Hussertés ugymint: nehéz 300 kilogrammon felül — darab, könnyü 250—300 kilogrammig — darab, süldő — darab. malac 40 kilogrammig — darab. Összesen — darab. Fölhajtás összege 180 darab. Előző napi maradvány 18 darab, összesen 198 darab. Eladatott 157 db. Maradvány 41 db. A vásár irányzata közepes. Az árak változatlanok. — Következő árak jegyeztettek: Zsirsertés: Öreg I. r. 350 kgr.-on felül —— fillérig, II. rendü 280—350 kilogrammig 104—107 fillérig, selejtezett —— fillérig, silány —— fillérig, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül 106—112 fillérig, fiatal közép 220—300 kilogrammig 100—110 fillérig, fiatal könnyü 220 kilogrammig 99—106 fillérig, süldő —— fillérig, malac —— fillérig. Hussertés: Nehéz 300 kilogrammon felül —— fillérig, könnyü 140—300 kilogrammig —— fillérig, süldő —— fillérig, malac 40 kilogrammig —— fillérig. Árak minden levonás nélkül, kilogrammonkint, élősulyban.

Bécsi sertésvásár. A st.-marxi központi vásárcsarnokban ma megtartott sertésvásárra bejelentettek 9800 darabot, ebből a vásár elején felhajtottak 4570 darab fiatal sertést, 2069 darab magyar hizott sertést és 2494 darab nehéz sertést. Összesen 9133 darabot.

Jegyzések: klgr.-kint élősulyban (a fogyasztási adót nem számitva). Elsőrendü sertés 119—121 fillér, kivételesen 122 fillér, közép minőségü 112—118 fillér, könnyü sertés 102—110 fillér, fiatal sertés —— fillér, süldő 80—100 fillér.

A budapesti gabonatőzsde.

Budapest, március 3.

Lanyba irányzat és mérsékelt vételkedv mellett 20.000 métermázsa buza került a forgalomba egyes tételeknél néhány fillérrel alacsonyabb árakon.

Rozsban tartott volt az irányzat.

Árpa jegyzése 5 filiérrel magasabb.

Más gabonanemüekben nem változtak az árak.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 81 k. 8 K. 47½ f., 100 mm. 82 k. 8 K. 47½ f., 100 mm. 83 k. 8 K. 42½ f., 100 mm. 82·5 k. 8 K. 45 f., 2500 mm. 81 k. 8 K. 45 f., 300 mm. 81 k. 8 K. 45 f., 100 mm. 81 k. 8 K. 45 f., 300 mm. 80·5k. 8 K. 37½ f., 100 mm. 80·5 k. 8 K. 37½ f., 100 mm. 80 k. 8 K. 40 f., 200 mm. 79.6 k. 8 K. 35 f., 200 mm. 79 6 k. 8 K. 35 f., 50 mm. 79·5 k. 8 K. 25 f.. 50 mm. 80 k. 8 K. 25 f., 100 mm. 79 k. 8 K. 30 f., 150 mm. 79 k. 8 K. 27½ f., 100 mm 79 k. 8 K. 25 f.

Fejérmegyei: 600 mm. 78·2 k. 8 K. — f., déli vasut, 600 mm. 78 k. 7 K. 90 f., 600 mm. 77 k. 7 K. 90 f.

Pestmegyeividéki: 100 mm. 82 k. 8 K. 37½ f.. 100 mm. 80 k. 8 K. 35 f.. 400 mm. 79·2 k. 8 K. 25 f., 100 mm. 78 3 k. 8 K. 15 f., 100 mm. 77 k. 8 K. 05 f., 200 mm. 76·5 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 90 f., 800 mm. 75·5 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 74·5 k. 7 K. 65 f.

Budai: 400 mm. 77·5 k. 8 K. 02½ f.

Bihari: 800 mm. 75·5 k. 7 K. 80 f.

Bánsági: 1000 mm. 80 5 k. 8 K. 35 f.

Bácskai: 150 mm. 79 k. 8 K. 35 f., 100 mm. 79 k. 8 K. 30 f.

Bácsalmási: 2000 mm. 76·7 k. 7 K. 95 f.

Dunai: 2700 mm. 77·3 k. 7 K. 72½ f.

Mind három hónapra.

Rozs: 100 mm. 6 K. 90 f., 200 mm. 6 K. 82½ f., 200 mm. 6 K. 89 f., 200 mm. 6 K. 30 f., 150 mm. 6 K. 77½ f.. 100 mm 6 K. 77½ f.

Árpa: 200 mm. 6 K. 05 f., 150 mm. 6 K. 05 f., 100 mm. 6 K. 05 f., 200 mm. 6 K. 5 f. paritás.

Zab: 200 mm. 6 K. 40 f., 100 mm. 6 K. 49 f., 100 mm. 6 K. 22½ f., 100 mm. 6 K. — f.

Készpénzfizetés mellett.

Tegnap délután eladatott:

Okanizsai: 4000 mm. 78 k. 8 K. 10 f.

A készáru hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktőzsde szokásai szerint készpénzben 50 kilogrammonkint. — A minőség hektoliterenkint és kilogrammonkint.

Buza		Kilós	50 kilogramm ára		Kilós	50 kilogramm ára	
			K.-tól	K.-ig		K.-tól	K.-ig
Tiszavidéki	uj	76	7.85	7.90	80	8.05	8.15
"	"	77	7.95	8.—	81	8.15	8.30
"	"	78	8.—	8.05	82	8.25	8.40
"	"	79	—.—	—.—	—	—.—	—.—
Fehérmegyei		76	7.75	7.85	80	7.95	8.05
"		77	7.85	7.90	81	8.05	8.20
"		78	7.90	8.—	82	8.15	8.30
"		79	—.—	—.—	—	—.—	—.—
Pestvidéki		76	7.75	7.85	80	7.95	8.05
"		77	7.80	7.90	81	8.10	8.25
"		78	7.90	7.95	82	8.20	8.35
"		79	—.—	—.—	—	—.—	—.—
Bánsági		76	7.65	7.75	80	7.90	8.10
"		77	7.75	7.85	81	—.—	—.—
"		78	7.80	7.95	82	—.—	—.—
"		79	—.—	—.—	—	—.—	—.—
Bácskai		76	7.70	7.95	80	—.—	—.—
"		77	7.85	8.05	81	—.—	—.—
"		78	8.—	8.10	82	—.—	—.—
"		79	—.—	—.—	—	—.—	—.—

Egyéb gabonanemüek			Kilós	50 kilogramm ára	
				K.-tól	K.-ig
Rozs	uj	elsőrendü	70—72	6.80	6.90
"	"	másodrendü	—	6.70	6.75
Árpa	"	takarmány	60—67	5.80	6.—
"	"	égetni való	62—64	5.60	5.70
"	"	sörfőzésre való	64—66	6.40	6.50
Zab	"		39—62	6.20	6.30
Tengeri	ó	bánsági	—	5.90	6.15
"	"	másnemü	—	—.—	—.—
Repce	uj	káposzta	—	10.—	10.50
"	"	bánsági	—	0.—	0.—
Köles	"		—	5.75	6.—

A határidőüzlet folyamán a következő kötések történtek:

REGÉNY

AZ UJ MAGDOLNA

— REGÉNY —

Irta: WILKIE COLLINS

(30)

A szolga visszajött és átnyujtotta Mercynek a himzését. Mercy előkelő hanyagsággal átvette és egy zsámolyt kért. A szolga engedelmeskedett. Mercy pedig kedvetlenül a kerevetre dobta a munkát és igy szólt:

— Tulajdonképp, meggondoltam a dolgot, nincs kedvem dolgozni. Vigye csak vissza ezt a holmit.

A jól betanitott szolga magában csodálkozott, de némán engedelmeskedett. Horace szótlanul közeledett a leány felé és maga is bámulva a történteken, erősen ránézett:

— Miért olyan komoly? — szólt a leány könnyed, mesterkélt elfogultsággal. — Talán nincs inyére, ha lustálkodom? Ugy teszek, ahogy kedve tartja. Mért nem kell fel- és alájárkálnom. Huzza meg még egyszer a csengetyüt.

— Kedves Grace, — mondá Horace komoly hangon, — Ön nagy tévedésben van. Én sohasem gondoltam az ön munkájára.

— Sebaj! Nagy következetlenség volt tőlem, hogy előbb elhozattam a munkámat, aztán meg visszavittem. Huzza meg a csengetyüt.

Horace mozdulatlan maradt és ranézett a leányra.

— Grace — mondá — mi okozta önön azt e nagy változást?

— Hogyan tudjam? — veté közbe hanyagul a leány. Hiszen ön maga mondta, hogy legyek jókedvü. Huzza meg a csengetyüt; ha nem, én teszem.

Horace engedelmeskedett és homlokát összeráncolva a csengetyühöz ment. Egyike volt azoknak az embereknek, akiket minden ujabb jelenség kellemetlenül érint, ezt a viselkedést nem szokta meg Gracetól. Először életében, bizonyos részvéttel viseltetett a szolga iránt, aki az imént kilépett.

— Hozza le megint a munkámat, jobban meggondoltam a dolgot. — E rövid parancsnál előkelően hátradőlt a kerevetre és az egyik gombolyag pamuttal labdázott.

— Azt a megfigyelést tettem, Horace — folytatá Mercy, amikor az ajtó a türelmes szolga mögött bezárult — hogy csak a mi magunkbeli embereknek lehet jó cselédjük. Vette észre, hogy ezt az embert semmisem tudta kihozni a sodrából? Szegényebb emberekkel szemben bizonyára szemtelenkedett volna; egy mindenesleány bizonyára megengedett volna magának valamelyes észrevételt szeszélyemre. — A munkát megint visszahozta a szolga. Most köszönettel vette át Mercy és leereszkedő mosolylyal bocsátotta el a szolgát.

— Régóta nem látta édesanyját, Horace? — kérdé, hirtelen fölemelkedve és buzgón dolgozva a kézimunkán.

— Tegnap nála voltam, — válaszolt Horace.

— Remélem, átérti, hogy mostani szenvedő állapotomban nem látogathatom meg és nincs megsértődve?

Horace visszanyerte nyugalmát. Hizelgett neki, hogy Mercy oly tiszteletteljes szavakban nyilatkozott édesanyjáról. Megint leült a kerevetre.

— Sértődve! — válaszolt mosolyogva. — A legkevésbé sem, drága Grace. Sőt ellenkezőleg, számtalanszor üdvözli, sőt mi több, már egy nászajándékot is tart készen az ön számára.

Mercy hirtelen egészen elmerülni látszott munkájában, egészen lehajolt reá, ugy hogy Horace nem láthatta arcát.

— Tudja ön, micsoda az az ajándék? — kérdé szórakozottan, tompult hangon.

— Nem tudom. Csak annyit tudok, hogy az ajándék már megvan. Elhozzam még ma?

Mercy nem válaszolt és még szorgalmasabban folytatta a himzést.

— Még ráérek, — mondá Horace, — még ebéd előtt elhozatom.

A leány közönyös maradt és nem tekintett föl munkájáról. — Az ön édesanyja oly jó hozzám, — mondá hirtelen. — Volt idő, amikor komolyan attól féltem, hogy nem tart méltónak arra, hogy az ön neje legyek.

Horace mosolygott az aggodalmon, de még inkább hizelegve érezte magát.

— Milyen gyerekes ön! — kiáltá. — Édes szivem, hiszen ön lady Janet Royal rokonságban van és családja csaknem oly régi, mint a miénk.

— Majdnem oly régi? — ismétlé a leány. — Csak majdnem?

A fiatalember arcáról eltünt a vidám kifejezés. Ez a családi kérdés sokkal komolyabb tárgy volt, hogysem felületes elbirálásban részesülhetne. Egész lényét valami ünnepélyes hangulat szállta meg, mintha vasárnap volna s ő belépni készülne a templomba.

— Átyai ágról a szászokig, anyai ágról a normannokig vezetjük vissza származásunkat — mondá. — Lady Janet is régi nemes családból való, amennyiben róla van szó.

Mercy kiejtette kezéből munkáját és erősen ránézett Horacere. Olyan kérdésre készült, amely reá nézve is nagyjelentőségü volt.

— Gondolt volna-e ön valaha arra, hogy engem feleségül vegyen, ha nem lettem volna rokona lady Janetnek?

— Mire való ez a kérdés, édesem? Hisz ön már rokona a ladynak.

Mercy nem engedte oly könnyen elillanni a kérdés fölött.

— Tegye föl, hogy nem volnék rokona, hanem egészen idegen leány, akinek nem volt egyéb ajánlólevele, mint személyes tulajdonságai. Mit szólt volna édesanyja akkor hozzá?

Horace még folyvást kitérőleg iparkodott válaszolni, csak nem tudta, miként.

— Miért veti föl ezt a kérdést?

Áprilisi buza 1903. .	7.68—7.64—7.65—7.66
Októberi buza 1903. .	7.57—7.55—7.57
Áprilisi rozs 1903. .	6.71—6.69—6.70
Áprilisi zab 1903. .	6.08—6.07
Májusi tengeri 1903. .	6.20—6.17—6.20
Juliusi tengeri 1903. .	6.26—6.27
Augusztusi repce 1903.	—.——.—

Déli egy órakor a következő záróárakat állapitották meg hivatalosan a tőzsdén:

Áprilisi buza 1903.	7.65— 7.66
Októberi buza 1903.	7.57— 7.58
Áprilisi rozs 1903.	6.70— 6.71
Áprilisi zab 1903.	6.07— 6.08
Májusi tengeri 1903.	6.19— 6.20
Juliusi tengeri 1903.	6.26— 6.27
Repce augusztusra 1903. . . .	—.——.—

Délután fél 5 órakor zárul:

Áprilisi buza 1903.	7.65— 7.66
Októberi buza 1903.	7.57— 7.58
Áprilisi rozs 1903.	6.70— 6.71
Áprilisi zab 1903.	6.07— 6.08
Májusi tengeri 1903.	6.16— 6.17
Juliusi tengeri 1903.	6.21— 6.22
Augusztusi repce 1903.	—.——.——

A budapesti értéktőzsde.

A mai tőzsde szilárd irányzattal folyt le és a forgalomba került értékek áremelést nyertek, különösen Osztrák-Magyar Államvasuti és Jelzálogbank-részvények élénkültek. Az általános forgalom azonban mérsékelt maradt.

A valuta és ércáru változatlan.

A helyi értékek piaca nyugodt.

Előtőzsde. Osztrák Hitelrészvény 686.60—687.90. Magyar Hitelrészvény 743.—. Jelzálogbank részvény 508.50—510.—. Osztrák-Magyar államvasut részvény 690.75—693.50 Márka 117.11 korona.

A déli tőzsde: Osztrák Hitelrészvény 686.—— 687.50—686.25. Magyar Hitelrészvény 742.——742.50. Kkoronajáradék 99.75. Jelzálogbank résvény 501.—— 512.——511.—. Osztrák-Magyar Államvasut részvény 692.75—693.75—693.—. Márka 117.11. Közuti vasut részvény 621.——622.50—621—. Pesti Magyar Kereskedelmi Bank 2660.—. Schlick-féle vasöntőde és gépgyár 270.—. Salgótarjáni kőszénbánya 512 korona.

A prémium-üzletben dijbiztositásokért fizettek: Osztrák Hitelrészvényekért holnapra 5—6 korona, 8 napra 11—12 korona, március hó végére 20—22 korona.

4 órakor zárul: Osztrák Hitelrészvény 687.50. Magyar Hitelrészvény —.—. Leszámitolóbank —.—. Rimamurányi vasmü részvények —.—. Osztrák-magyar államvasuti részvény 693.50. Közuti vaspálya —.—. Városi villamos vasut —.— korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonszerü hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapitotta meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar 46.—54.— korona, vörös aprószemü 56.—62.— korona, vörös erdélyi —.——— korona, vörös bánsági —.———.— korona, középszemü 63.——65.— korona, nagyszemü 67.——71.—, korona. Disznózsir: budapesti 75.——75.50 korona, vidéki —.——.—— korona. Táblaszalonna: légenszáritott vidéki —.———.— korona, városi 4 darabos 64.50—65.—. korona, 3 darabos 66.——65.50 korona. Füstölt —.———.— korona. Szilva: bosznjai, szokás szerinti minőség 13.50—14.— korona. 120 darabos —.———.— korona. 100 darabos 14.50—15.— korona, 85 darabos 16.50—17.— korona, azonnali szállitásra. Szerbiai szokás szerinti minőség 12.25—12.50 korona, 100 darabos 13.25—13.50 korona, 85 darabos 16.50—17.— korona. Szilvaiz: slavóniai 17.——17.50 korona, szerbiai 15.——15.50 korona azonnal való szállitásra.

A bécsi értéktőzsde.

A mai *előtőzsdén* barátságosabb impulzusok érvényesültek és Államvasuti részvények, melyeket már tegnap favorizáltak, ujabb árjavulásra tettek szert. Földhitel- és Alpesi bányarészvények is emelkedő irányzattal kerültek forgalomba. A két Hitelrészvény és Magyar Jelzálogbank részvények is nagyobb figyelemben részesültek. Járadékok és valuták nem változtak.

A *déli tőzsde* megnyitáskor nyugodt; nagyobb élénkség csak államvasuti részvényekben mutatkozott.

A további forgalomban a vezető kulissza-értékek általános csöndes irányzat mellett kissé gyöngültek.

Zárlat szilárd.

Bécs, március 3. *(Magyar értékek zárlata.)* 4%-os aranyjáradék 121.10. Tiszai és szegedi kölcsön-sorsjegy 159.—. Magyar vasuti kölcsön ezüstben —.—. Magyar keleti vasuti állami kötvény —.—. Magyar leszámitoló- és pénzváltóbank —.—. Rimamurányi vasmürészvény 482.—. Magyar koronajáradék 99.50. 4%-os Magyar földteherm. kötvény 99.20. Magyar hitelbank részvény 743.—. Magyar nyeremény kölcsön sorsjegy 200.—. Kassa-oderbergi vasuti részvény —.—. Magyar keresk. bank 2654. Magyar cukoripar 1540.

Bécs, március 3. *(Osztrák értékek zárlata.)* 4·2%-os papirjáradék 100.55. 4%-os osztr. aranyjáradék 121.10. 1860-os sorsjegy 154.50. Osztrák hitelsorsjegy 432.—. Angol-osztrák bank —.— Bécsi bankegyesület 481.50. Osztrák-magyar bank 1574—. Déli vasut 52.50. Dunagőzhajózási részvény 907.—. Dohányrészvény 343.—. Császári és királyi arany 11.34. Német bankváltók 117.07. 4·2%-os ezüst járadék 100.55. Osztrák koronajáradék 101.05. 1864-iki sorsjegy 245.—. Osztrák hitelintézeti részvény 687.—. Unionbank 550.—. Osztrák Länderbank 411.75. Osztrák-magyar államvasut 693.—. Elbavölgyi vasut 450.—. Alpesi bányarészvény 388.50. 20 frank. arany 19.09—. Londoni váltóár 240.17 Bécsi Tramway Litt B. —.—. Bécsi Tramway Litt A. —.—. Lipót kohó 317.—. Az irányzat szilárd.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, március 3. *(Tőzsdei tudósitás.)* A mai tőzsde nagyobbára kedvetlen volt. A spekuláció és a tőzsdéhez közel álló érdekeltek határozottan tartózkodók a macedón-kérdés és a közel jövőben számbajövő pénzügyi tranzakciók miatt. A forgalom nagyon vontatott volt és bankértékek alig változtak. Bányaértékek közül csak kohókban volt kissé élénkebb kereslet. Záradékok nagyon csöndesek. Vasutak szabálytalanok. Később a forgalom az egész vonalon csöndes volt. Magánkamatláb 2¹/₈%.

Berlin, március 3. *(Zárlat.)* 4·2%-os papirjáradék —.—. 4%-os osztrák aranyjáradék 103.30. Elbavölgyi vasut —.—. Magyar koronajáradék 100.40. Osztrák-magyar államvasut 148.90. Kassa-oderbergi vasut —.—. Bécsi váltóár 85.35. Magyar vasuti beruházási kölcsön —.—. Alpesi bányarészvény —.—. Disconto-Commandit 195.50. Általános villamossági Edison 191.50. Gelsenkircheni 177.—. Laura-kohó 218.10. 4·2%-os ezüstjáradék 101.10. 4%-os magyar aranyjáradék 102.10. Osztrák hitelrészvény 217.25. Déli vasut 15.10. Károly-Lajos vasut —.—. Orosz bankjegyek 216.45. 4%-os uj orosz kölcsön 98.60. Török dohányrészvény —.—. Olasz járadék 103.50. Magyar hitelbank —.—. Dynamit Trust 170.50. Harpeni 175.60. Az irányzat tartott.

Berlin, március 3. (A *Budapesti Napló* tudósitójának távirata.) *Esti forgalom.* 4%-os magyar aranyjáradék 102.10. Magyar koronajáradék 100.40. Osztrák hitelrészvény 217.40. Osztrák-magyar államvasut 148.80 Déli vasut 15.10. Északnyugati vasut 216.45. Elbavölgyi vasut —.—. Orosz bankjegy készpénz —.—. Buschtiehradi —.—. Orosz bankjegy —.—. (Ultimo.) Lombard —.—.

Páris, március 3. *(Zárlat.)* Osztrák-magyar államvasut 741.—. 4%-os osztrák aranyjáradék 104.—. Osztrák Länderbank —.— 3%-os francia járadék 99.87. Ottomanbank 605.—. 3½%-os francia járadék —.—. Alpesi bányarészvény —.—. Déli vasut 86.—. 4%-os magyar aranyjáradék 103.10. Párisi bankrészvény 1108 Olasz járadék 102.40. Francia törleszth. járadék —.—. Osztrák földhitelintézeti részvény 1316. Török dohányrészvény 374.—. Az irányzat bágyadt.

Frankfurt, március 3. *(Zárlat.)* 4·2%-os papirjáradék 101.05. 4%-os osztrák aranyjáradék 103.40. Magyar koronajáradék 100.50. Osztrák-magyar bank 114.15. Déli vasut 15.10. Elbavölgyi vasut —.—. Londoni váltóár 204.95. Bécsi bankegyesület 123.—. Villamos részvény 127.—. 3%-os magyar aranykölcsön 89.50. 4·2%-os ezüstjáradék 101.15. 4%-os magyar aranyjáradék 98.80. Osztrák hitelrészvény 217.10. Osztrák-magyar államvasut 148.90. Északnyugati vasut 110.—. Bécsi váltóár 8535.—. Párisi váltóár 815.—. Unio bank —.—. Alpesi bányarészvény 199.—. Az irányzat tartott.

Frankfurt, március 3. (A *Budapesti Napló* tudósitójának távirata.) Árfolyamok januárra. *Esti forgalom* Osztrák hitelrészvény 217.30 Német bank 216.20. Disconto 195.10. Berlini kereskedelmi bank 159.50. Gelsenkircheni 177.40. Harpeni 175.30. Laura-kohó 218.20. Olasz járadék —.—. Az irányzat szilárd.

Hamburg, március 3. *(Zárlat.)* 4·2%-os ezüstjáradék 100.90. 1860. sorsjegy 155.50. Déli vasut 14.75. 4%-os osztrák aranyjáradék 103.20. Osztrák hitelrészvény 217.40. Osztrák-magyar államvasut 148.75. Olasz járadék 103.40. 4%-os magyar aranyjáradék 102.35. Az irányzat csendes.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Március 3. A sertésüzlet irányzata: változatlan.

A) *Hizott sertések ára:* I. A) **Magyar elsőrendü:** Öreg nehéz (páronkint 400 kilogrammon felüli sulyban) 124—127 fillérig. Öreg közép (páronkint 300—340 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. Fiatal nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli sulyban) 129—130 fillérig. Fiatal közép (páronkint 251—320 kilogrammig terjedő sulyban) 128—129 fillérig. Fiatal könnyü (páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. — II. **Magyar szedett:** Nehéz (páronkint 280 kilogrammon felüli sulyban) ——— fillérig. Közép (páronkint 240—260 kilogramm sulyban) ——— fillérig. Könnyü (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. — III. **Romániai:** Nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli sulyban) ——— fillérig. Közép (páronkint 250—320 kilogrammig terjedő sulyban ——— fillérig. Könnyü (páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban. ——— fillérig. IV. **Romániai eredeti (Stachl):** Nehéz (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. Könnyü (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. — V. **Szerbiai:** Nehéz (páronkint 260 kilogrammon felüli sulyban) 126——127 fillérig. Közép (páronkint 240—260 kilogrammig terjedő sulyban) 125——126 fillérig. Könnyü (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) 124—125 fillérig.

Sertéslétszám 1902. március 1. napján volt készlet 21.904 darab. — 1903. március 2. napján felhajtatott 422 darab. — 1903. március 2. napján elszállittatott 692 darab, 1903. március hó 3. napjára maradt készletben 21.634 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Március 3. —

Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Madáchy István miskolczi kath. gimnáziumi, Bereczky Imre trencséni és Bal Jeromos lőcsei kath. főgimnáziumi helyettes tanárokat jelenlegi állomáshelyeiken rendes tanárokká; továbbá Kersnyák Géza erzsébetvárosi állami főgimnáziumi, Holló Alajos győri állami főreáliskolai, Sztoja Miklós nagykikindai állami főgimnáziumi, Benda Jenő budapesti II. ker. állami főreáliskolai, Lovas Imre temesvári, Usetty Ferenc beregszászi, Gelletich Vince fiumei, Bucsy István zalaegerszegi, Zimányi Dániel szamosujvári állami főgimnáziumi és Gillinger János kassai állami főgimnáziumi helyettes tanárokat rendes tanárokká nevezte ki. — A pénzügyminiszter a verőczei adóhivatalhoz Riesel Pál vinkovczei adóhivatali gyakornokot adótisztté, a zágrábi pénzügyigazgatósághoz Kasner Vilmos és Sram Vladimir végzett joghallgatókat pénzügyi fogalmazó-gyakornokokká, Joseffy Jenő miskolczi számgyakornokot segélydijas pénzügyi számgyakornokká a miskolczi pénzügyigazgatósághoz, végül Bendly Arthur számgyakornokot segélydijas számgyakornokká nevezte ki a kaposvári pénzügyigazgatósághoz. — Az igazságügyminiszter Danilovics Gyula nagyigmándi járásbirósághoz jegyzővé; ifj. Bolváry Lajos vaáli járásbirósági joggyakornokot a bácstopolyai járásbirósághoz és dr. Novák Károly Ernő budapesti kereskedelmi és váltótörvényszéki joggyakornokot a kecskeméti törvényszékhez aljegyzőkké; Simon Gyula beszterczei törvényszéki dijnokot a székelykereszturi járásbirósághoz irnokká; Papp József fogarasi járásbirósági irodagyakornokot a hosszufalvi járásbirósághoz végrehajtóvá nevezte ki. — A honvédelmi miniszter dr. Steinbrecher Rezső miniszteri fogalmazót valóságos miniszteri segédtitkárrá; Zsupanovics György miniszteri segédfogalmazót miniszteri fogalmazóvá; dr. Steuer György fogalmazó-gyakornokot miniszteri segédfogalmazóvá; végül Dorogsághy Dezső és Némethy Ágost dijtalan gyakornokokat segélydijas miniszteri fogalmazó-gyakornokká nevezte ki. A kolozsvári itélőtábla elnöke Jeges Sándor kolozsvári lakos végzett joghallgatót a kolozsvári itélőtábla kerületébe ideiglenes minőségü dijtalan joggyakornokká nevezte ki.

Áthelyezés. Az igazságügyminiszter Róth István ujaradi járásbirósági végrehajtót a buziási járásbirósághoz helyezte át.

Kirendelés: Az igazságügyminiszter Lengyel Miklóst, a kaposvári ügyészséghez beosztott birósági aljegyzőt a kaposvári ügyészség kerületébe ügyészségi megbizottul rendelte ki.

Névmagyarositás. Deket György mezőlaborczi lakos Szigetire, Lövy Zsigmond bécsi lakos Lukácsra, Augenstein Miksa Ágostonra magyarositották a nevüket.

Pályázat. Az oklándi járásbiróságnál telekkönyvvezető állásra két alatt lehet a folyamodásokat benyujtani.

— Mert választ akarok reá. Beleegyezett volna-e édesanyja, hogy feleségül vegyen egy szegény leányt, akinek neve sincsen?

Horace nem menekülhetett többé, tehát igy válaszolt:

— Ha tudni akarja, hát megmondom, hogy édesanyám ily esetben megtagadta volna beleegyezését.

— Még akkor is, ha a leány a legkiválóbb teremtés lett volna.

Dacként, csaknem fenyegetésképp hangzott, ahogy Mercy e szavakat mondotta. Horacet boszszantotta ez és éreztette a leánynyal.

— Édesanyám illő tisztelettel adózott volna az ily leánynak, de amellett nem felejtette volna el, mivel tartozik önönmagának, mivel családja nevének.

— Tehát nemet mondott volna.

— Azt.

— Ah!

Ez a felkiáltás oly ingerülten és megvetően hangzott, hogy Horace fölszisszent.

— Mi baja? — kérdé.

— Semmi. — válaszolt a leány, folytatva munkáját. Itt ült mellette Horace, tekintetét aggodalmasan reászegezve, a jövőbe vetett minden reményét a házasságra alapitva! Egy hét mulva, ha akart, mint Horace neje, tagja lehetett volna annak a régi, tekintélyes családnak, amelyről vőlegénye az imént oly büszkeséggel beszélt.

— Oh! — gondolta magában. — Csak ne szeretném! Bár ne füzne hozzá egyéb, mint az emlékezés szükkeblü anyjára!

Horace restelkedve érezte, hogy ez a beszélgetés kissé elidegenitette őket egymástól.

— Nincs ön megsértődve? — Ugy-e nincs? — kérdé.

A leány megint feléje fordult. A munka észrevétlenül kiesett kezéből. Nagy szemei lágy, gyengéd pillantásba olvadtak össze; szomoruan mosolyogva tette karját a férfi vállára és olyan hangon, mely elárulta, hogy valami vigasztaló szót szeretne jegyese ajkairól hallani, igy szólt:

— És ön is szeretett volna, Horace, tekintet nélkül arra, hogy mi a nevem?

Már megint az a név! Furcsa volt, hogy oly makacsul beszélt róla! Némán tekintett jegyesére Horace és hiába igyekezett kitalálni gondolatait.

A leány megragadta kezét és hevesen megszoritotta, mintha ki akarná sajtolni belőle a választ kérdésére.

— Annak dacára is szeretett volna? — ismétlé.

Hangja és érintése kettős varázsának Horace nem tudott ellenállani. — Meleg hangon válaszolt:

— Minden körülmények közt. Bármely néven is!

A leány nyaka köré fonta karját és erősen a szeme közé nézett.

— Igazat mond? — kérdé.

— Oly igazat, mint hogy a csillagos ég van fejünk felett!

A leány a köznapi szavakat sovár gyönyörüséggel szivta magába és kényszeritette vőlegényét, hogy azt az érzését még más alakban is kifejezze.

— Még azt se nézné, hogy kicsoda voltam? Csakis magamért?

— Csakis magáért.

A leány szenvedélyesen átfonta Horace nyakát két karjával és fejét mellére hajtotta.

— Szeretem! Szeretem! Szeretem! — Amellett hangja mind hangosabb lett, majd görcsös hevességgé fokozódott; — aztán hirtelen a düh és kétségbeesés rikácsoló kiáltására sülyedt. Éppen amikor Horacenak megvallotta szerelmét, igazi állásának tudata mint kisértet állt szemei elé; eleresztette jegyesét és a kerevet párnájára vetette magát, kezeivel eltakarva arcát.

— Óh, ereszszen el! — nyögte alig hallhatóan. — Menjen! Menjen!

(Folytatása következik.)

Napirend.

Naptár. Szerda, március 4. — Római-katholikus: Kázmér. — Protestans: Adorján, — Görög-orosz: (február 19.) Arkip. — Zsidó: Adar 5. — Nap kél: 6 óra 20 perckor. — Nyugszik: 5 óra, 32 perckor. — Hold kél: 8 óra 40 perckor este. — Nyugszik: 11 óra 14 perckor délelőtt.

A horvát miniszter fogad délután 4 órakor.

A képviselőház elnöke fogad 9—10-ig.

Nemzeti Muzeum. Képtár. Nyitva van délelőtt 9 órától délután 1 óráig.

Országos képtár az Akadémiában délelőtt 9—1 óráig.

A Nemzeti Szalon tavaszi kiállitása nyitva délelőtt 9 órától este 8 óráig. Belépődij 50 tillér.

Mezőgazdasági Muzeum (Kerepesi-ut 72. sz.) nyitva délelőtt 9-től 1 óráig.

A földtani intézet muzeuma (Stefánia-ut 14.) Nyitva délelőtt 10 órától 1 óráig. Belépődij 1 korona.

Az Akadémia Goethe-szobája nyitva délelőtt 10—12-ig.

Muzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 1-ig.

Akadémiai könyvtár nyitva 3—7-ig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12-ig és délután 3—8-ig.

A fővárosi könyvtár (Károly-körut 28.) mindennap nyitva van, köznapokon délelőtt 9—1-ig, vasár- és ünnepnapokon 9—12-ig.

Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődij 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Muzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtára, tudakozó-osztálya és keleti mintatár: V. kerület Váczi-körut 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. Hazai termékek állandó kiállitása és kereskedelemtörténeti gyüjtemény, továbbá a házi-ipari kiállitás (melyben az üzletvezetőség árusitásokat is eszközöl) a városligeti iparcsarnokban nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V., Váczi-körut 32. szám alatt.

Időjelzés.

— *Az Országos Meteorologiai Intézet hivatalos jelentése.* —

Budapest, március 3.

A depresszió mélysége és területe nagyobbodott, magva pedig Dánia fölé került; a magas nyomás Közép-Oroszországba nyomult.

Európában az idő enyhe jellegét megtartotta. Jelentékeny esők voltak Olasz- és Franciaországban, egyebütt pedig szórványosan esett.

Hazánkban az idő változóan felhős, igen enyhe és tulnyomóan száraz volt. A hőmérséklet állandóan magasabb a normálisnál és esők szórványosan fordultak elő.

Kilátás: Enyhe, szeles, esős idő várható és később hősülyedés valószinü.

Vizállás.

		Márc. 3. méter	Márc. 2. méter			Márc. 3. méter	Márc. 2. méter
Inn	Schärding	0.68	0.72	Tisza	M.-Sziget	0.42	0.40
Duna	Passau	1.64	1.69	•	Tekeháza	0.92	1.04
•	Linz	0.80	0.71	•	V.-Namény	3.20	3.25
•	Bécs	0.72	0.68	•	Tokaj	4.56	3.87
•	Pozsony	1.08	1.04	•	Tisza-Füred	4.16	3.60
•	Komárom	2.90	3.01	•	Szolnok	3.37	2.90
•	Budapest	2.41	2.54	•	Csongrád	2.63	2.24
•	Paks	2.06	2.28	•	Szeged	2.78	2.28
•	Mohács	3.34	3.38	•	Török-Becse	1.60	1.20
•	Gombos	3.40	3.33	•	Titel	2.50	2.18
•	Ujvidék	2.00	2.36	Ondova	Bártfa	0.50	0.65
•	Pancsova	1.28	1.25	Topolya	Hoór	0.46	1.10
•	Orsova	1.77	1.74	Bodrog	Zemplén	5.42	5.28
Morva	Magyarfalva	3.10	3.14	Sajó	Zsolca	1.70	1.64
Vág	Zsolna	1.20	1.00	Hernád	H.-Németi	0.81	1.29
•	Trencsén	1.12	1.33	Berettyó	Margita	0.18	0.10
•	Szered	1.08	1.80	•	B.-Ujfalu	0. 9	0.08
Rába	Sz.-Gotthárd	0.06	0.08	Körös	Csucsa	0.14	0.—
•	Sárvár	0.48	0.29	•	N.-Várad	0.—	0.01
•	Győr	2.30	2.38	•	Belényes	0.70	0.70
Dráva	Pettau	0.72	0.67	•	Tenke	0.13	0.16
•	Zákány	0.80	0.86	•	Gurahonc	0.48	0.50
•	Barcs	0.12	0.08	•	Borosjenő	0.38	0.28
•	Eszék	1.13	1.16	•	Békés	1.18	1.10
Mura	M.-Szerdah.	0.65	0.60	•	Gyoma	1.32	1.26
Száva	Zágráb	0.36	0.32	Maros	Gy.-Fehérvár	0.93	0.93
•	Sziszek	0.30	0.22	•	Branyicska	1.25	1.18
•	Mitrovica	1.70	1.71	•	Soborsin	0.—	0.—
Szamos	Deés	0.83	0.70	•	Arad	0.32	0.33
•	Szatmár	2.16	2.43	•	Makó	0.73	0.40
Kraszna	N.-Majtény	0.78	0.64	Temes	K.-Kostély	0.84	0.86
Latorca	Munkács	0.58	0.64	Béga	Kiszető	0.85	0.87
Laborca	Homonna	0.75	0.61	•	Temesvár	0.02	0.03
Ung	Ungvár	0.72	0.98	•	Becskerek	0.22	0.16

VÉDJEGY SCHUTZMARKE

Nincs többé tyúkszem.

Ha tyukszemeitől akar megszabadulni, elégséges egy kisérlet a törvényesen védett és **biztosan ható** **Denzinger-Victoria** tyukszem-kenőcscsel, mely legrövidebb idő alatt a legkeményebb tyukszemet is eltávolitja. Ára tégelyenkint kor. **1.30**, kor. **1.50** előleges beküldése mellett bérmentve szállitja a feltaláló:

DENZINGER ÁDÁM UJVIDÉK, DUNA-UTCA 14. SZÁM.

VÉDJEGY SCHUTZMARKE

The Trillophone

Uj feltünést keltő hangszer messze kihuzható hangcsővel, zenészek és nem zenészek számára. Bárki, azonnal minden kótaismeret és hosszabb gyakorlat nélkül a legszebb darabokat, népdalokat, táncokat, indulókat játszhatja el a „**The Trillophonon**". Otthon, társaságokban, ünnepélyeken vagy kirándulások alkalmával a legszebb zene. A trillophonzene nagy hatást gyakorol a hallgatóra; oly lágy, behizelgő szép hangokat varázsol elő, mint amilyeneket annyi effektussal s oly igézően egyetlen hangszerből sem lehet kicsalni. **Ára** darabonként, pontos használati utasitással együtt frt **1.75.** A szétküldés a pénz előzetes megküldése mellett vagy utánvéttel történik **Kann Ignác** által. **Bécs, II., Lilienbrunngasse 17.**

Titkos betegségek szakorvosa

gyanánt, gyors, alapos és kényelmes módon biztos gyógyulást óhajtó szenvedőknek, 20 éves kórházi és magángyakorlati tapasztalatainál fogva legjobban ajánlható

Dr. CZINCZÁR J.

egyetem. orvostudor

gyógyit **férfiaknál és nőknél** foglalkozási zavar nélkül mindennemü bármily régi keletü

Nemi betegségeket

ugymint **hugycsőfolyást,** hólyag- és vizelési bajokat, **bujakóros sebeket, syphilist,** önfertőzésből eredő idegbajokat, a legmakacsabb **bőrbetegségeket és szépséghibákat,** továbbá

Nemi gyengeségi állapotokat

(impotencia)

meglepő **biztos eredménynyel gyorsan** a legujabb módon.

Rendelő-intézet Bpest, VII. **Károly-körut 5.**

(Dob-utca sarkán.)

I. em., bejárat a lépcsőházból

Rendel: **Naponta délelőtti 10—4 és este 6—8 óráig.**

Külön várótermek. Mérsékelt tiszteletdij. Levelekre kimeritően válaszol. Kivánatra gyógyszerről is gondoskodik.

Óh jaj!

Megfojt ez az átkozott köhögés.

TAVIRAT.

Kérek kitünő **mellpasztilláiból** három nagy dobozzal. Karlsbad, Weisser Löwe.

Festetich Schaffgott grófnő,

Köhögés, rekedtség ellen gyors és biztos eredménynyel használhatja mindenki

EGGER mellpasztilláit

Doboza 1 korona és 2 korona. Próba doboz 50 fillér.

Fő- és szétküldési raktár:

„**NÁDOR**"-**gyógyszertár**

Budapest, VI., Váci-körut 17.

Éljen!

Egger mellpasztilla csakhamar megszabaditott

VALÓ-

di francia különlegességek (gummi és halhólyag, ugyszintén összes női óvszerek) F. Berguerand fils leghirnevesebb párisi gyárostól legelőnyösebben beszerezhetők:

POLGAR SÁNDOR-nál

BUDAPEST,

VII., Erzsébet-körut 50

Részletes képes árjegyzék ingyen, zárt boritékban. Ezen hirdetés beküldés esetén 15% engedmeny. Kivágatott: a „Budapest Napló"-ból

GYÖNGYVIRÁGOK

IMAKÖNYV PROTESTÁNS LEÁNYOK SZÁMÁRA.

IRTA: TÓTH PÁL.

TÓTH PÁL könyve egy nemes költői lélek megnyilatkozása, mondhatnánk: a legszebb költemény prózában. Szent előtte a család, a vallás, a természet, a haza s ezeknek hatása alatt irja **a fiatal fogékony leányszIveknek** azokat a végtelenül gyöngéd, érzésteli elmélkedéseket, **imákat**, a melyekre csak oly iró képes, aki maga is ilyen ifju lények nevelésére szentelte életét, ismeri azok gondolkodását, szivvilágát.

Szép vászonkötésben 4 korona, finom bőrkötésben 6 kor., finom borjubőr-, peluche-, bársony- s egyéb kötésekben 8—20 koronáig.

Kapható a kiadó ATHENAEUM irod. és nyomdai részv.-társ.-nál (Budapest, Kerepesi-ut 54. sz.) és minden könyvkereskedésben is.

Egyedül valódi angol **Balzsam** Thierry A. gyógyszerésztől

Közegészségügyileg megvizsgálva és jóváhagyva.

Az üvegek felszerelése a kereskedelmi törvények védjegyoltalma alatt áll.

Ezen balzsam belsőleg és külsőleg használható. — 1. **A tüdőnek és mellnek összes betegségeinél elérhetetlen gyógyszernek bizonyult, megszünteti a katarrhust és köpetkiválást, a fájdalmas köhögésnek elejét veszi, sőt még régibb betegségeket is gyógyit.** 2. Kitünő hatással van torokgyuladásnál, rekedtségnél és a torok összes betegségeinél. 3. Alaposan kiirtja a hideglelést. 4. Meglepő gyorsan gyógyit gyomorgörcsöt, kólikát és szakgatásokat. 5. Jótékony hashajtó és vértisztitó, tisztitja a veséket, megszünteti hypochondriát és melancholiát és előmozditja az étvágyat és emésztést. 6. Kitünő hatása van fogfájásnál, lyukas fogaknál, szájpenész, továbbá minden fog- és szájbetegségnél és megszünteti a felböfögést, valamint a száj- és gyomor rossz szagát. 7. Külsőleg csodás gyógyszer minden sebre, ugymint hőpörsenés, sipoly, szemölcs, égési seb, fagyott testrész, rüh, kosz és kiütések, megszünteti továbbá a főfájást, zugást, szakgatást, köszvényt, fülfájást stb. **Tessék mindig vigyázni a zöld apáca-védjegyre, mint fent látható! Hamisitásoktól legjobb óv**szer **egyenesen a gyárból eredeti kartonokban bérmentve az osztrák-magyar monar**chia minden postaállomására 12 kicsi vagy 6 dupla üveget 4 koronáért **hozatni.** Bosznia és Hercegovinába 4 kor. 60 fillér. Kevesebb nem küldetik. **Szétküldés csak az összeg előzetes utalványozasa vagy lefizetése mellett.**

Thierry A. gyógysz. balzsama és centifoliakenőcse.

E két gyógyerejében felülmulhatatlan szer, sohasem romlik el, ellenben minél régibb lesz, annál értékesebb és hathatósabb, és nem a meleg, sem pedig a hideg nem árt nekik, igy tehát az év bármely szakában küldhető. Majdnem mindig van hatásuk és segitenek, legalább az orvos megérkeztéig, természetesen nem szabad hamisitványokat vagy efféle sokszorosan ajánlt hasonló, de hatástalan szereket használni, melyekért csak legfeljebb a pénzt dobjuk ki, hanem maradjunk csak e mellett a két régi elismert, jó, olcsó, megbizható, amellett teljesen ártatlan, világhirü szernél, melyeknek minden családnál találhatónak kellene lenni. A hol a fent ismertetett védjegyekkel valódian kapni nem lehet, tessék egyenesen rendelni és cimezni:

Thierry (Adolf) Limited Őrangyal-gyógyszertára. Pregrada Rohitsch-Sauerbrunn mellett.

Közp. raktár Budapesten: Török J. gyógyszerész és dr. Egger Leo és József, Váci-körut 17. Zágrábban: Mittelbach J. gyógyszerész és Bécsben Brady C. gyógyszerésznél.

Legujabb levelező.

Legujab levelező, önügyvéd és házi titkár. A közönséges életben előforduló mindenféle levelek, meghivások, ajánlatok, szerződések stb. mintáival. Ára füzve 2 kor., kötve 2 kor. 40 fill. Az összeg előzetes beküldése esetén bérmentve küldetik meg. Megrendelhető: Lampel Róbert (Wodiáner F. és Fiai) cs. és kir. udvari könyvkereskedésében, Budapest, Andrássy ut 21. szám

5053/T. sz.

Téli üdülő- és gyógyhelyek a déli vasut mentén.

Vonatösszeköttetések és menetárak Budapestről (déli vasut pályaudvara).

Abbazia	N.-Kanizsa-Pragerhofon át	Budapest d. v. ind. gy. v. 8.00 regel, 8.00 este Abbazia-Mattuglie érk. „ 9.37 este, 9.17 d. e.	Menettérti jegyek 30 napig érvényesek gyorsvonatokra: I. oszt. 109·10 K., II. oszt. 77·90 K., III. oszt. 49·50 K.
Görz	N.-Kanizsa-Pragerhofon át	Bpest d. v. ind. gy. v. 8.00 reggel, 8.00 este, sz. v. 10.00 este — Görz érk. gy. v. 10.00 este, 10.07 d. e. sz. v. 6.34 este	Menettérti jegyek 30 napig érvényesek gyorsvonatokra: I. oszt. 109·10 K., II. oszt. 77·90 K., III. oszt. 49·50 K.
Bozen-Gries	N.-Kanizsa-Pragerhof-Marburgon át	Budapest d. v. ind. sz. v. 6.50 reggel, gy. v. 8.00 reggel, 8,00 este, sz. v. 10.00 este Bozen-Gries érk. sz. v. 11.42 d. e., gy. v. 6.00 reggel, 1.45 d. u., sz. v. 11.17 éjjel	Menettérti jegyek 30 napig érvényesek gyorsvonatokra: I. oszt. 132·— K., II. oszt. 94·80 K., III. oszt. 60·70 K., továbbá 90 napig érvényes menetjegyfüzetek megszakitható utazásokra, gyorsvonatokra: I. oszt. 138·— K., II. oszt. 102·80 K., III. oszt. 70·90 K.
Meran	N.-Kanizsa-Pragerhof-Marburgon át	Budapest d. v. ind. sz. v. 6.50 reggel, gy. v. 8.00 reggel, 8.00 este Meran érk. sz. v. 1,30 d. u., gy. v. 7.51 d. e., 3.19 d. u.	Menettérti jegyek 30 napi érvényességgel **Bozen—Griesig** gyorsvonatokra: I. oszt. 132·— K., II. oszt. 94·80 K., III. oszt. 60·70 K., továbbá **Bozen—Griesig** 90 napig érvényes menetjegyfüzetek megszakitható utazásokra, gyorsvonatokra: I. oszt. 138·— K.. II. oszt. 102·80 K., III. oszt. 70·90 K.
Arco	N.-Kanizsa-Pragerhof-Marburgon át	Budapest d. v. ind. sz. v. 6.50 reggel, gy. v. 8.00 reggel, 8.00 este Arco érk. sz. v. 3.14 d. u., 9.50 d. e., 5.09 d.u.	Menettérti jegyek **Mori** állomásig 30 napig érvényesek gyorsvonatokra: I. oszt. 140·20 K., II. oszt. 101 K., III. oszt. 64·70 K.

Biztos gyógyulást keresőknek

kik bármily

nemi betegségben szenvednek

mint hugycső és hólyagbajok, hugycsőszükületek, vizelési zavarok, éjjeli magömlések, sebek és bujakóros bántalmak (syphilis) az önfertőzés utóbajaiként fellépő idegbajok, **korai férfierő elgyengülés,** bármily bőrkiütések stb. nőknél fehérfolyás, mely bajok **alapos, gyors és gyökeres gyógyitására, szigoruan tudományos és lelkismeretes gyógymódjánál fogva** legjobban ajánljuk

Dr. Garai Antal

v. cs. és kir. osztály főorvos **országos hirü és legrégibb** 30 éve fennálló rendelő-intézet

Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 24. sz.,

Rendelés naponta 10—4-ig és 7—8-ig este. Idült hugycső és hólyagbajok vizsgálata villamos hugycsőtükör segélyével,

Vidékiek levelekre kimeritő választ és szakszerü tanácsot nyernek, gyógyszerekről gondoskodva lesz. Titoktartás biztositva.

Nőknek külön váróterem.

Szinházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHAZ.

Szerda, 1903. március hó 4-én.

Moharózsa.

Dalmü 4 képben előjátékkal. Szövegét Quida „Egy pár kis facipő“ cimü novellája nyomán irta Rothauser Miksa. Forditotta Cziglányi Béla. Zenéjét szerzette Hubay Jenő.

Személyek:

Bébé	Szoyer	Róbert	Dalnoki
Lizette	Payer	Melchier	Kárpát
Voisinné	Válent	Vendelin	Szemere
Krebszné	Flattné	Meunierné	Alszeghyné
Flamen	Bochnicsek	Liza anyó	Balogné
Jeannet	Beck		

Kezdete 7 órakor.

NEMZETI SZINHAZ.

Szerda, 1903. március hó 4-én.

Simonyi óbester.

Történeti vigjáték 3 felvonásban. Irta Martos Ferenc.

Személyek:

Báró Simonyi	Császár	Majthényi	Mihályfi
Des Tournelles	Márkus	Luzsénszky	Náday B.
Desmarennes	Lánczy	Apagyi	Paulay
Juliette	Ligeti	Zelenay	Horváth
Dőry	Gál	Krupszky	Molnár
Aczél	Mészáros	Gyuri	Rózsahegyi

Kezdete 7 orakor.

VIGSZINHAZ.

Szerda, 1903. március hó 4-én.

Kéz kezet mos.

Vigjáték 3 felvonásban. Irta Herczeg Ferenc.

Személyek:

Zentay	Balassa	Eberle	Kazaliczky
Mariette	Kertész	Klotild	Hegedüsné
Özv. Vivóné	Csillag T.	Faragó	Bárdi
Berkenyey	Fenyvessi	Szergiusz	Győző
Tatár	Vendrei	Lőrinc	Hegedüs
Sólyom	Góth	József	Tanay
Borbidy	Szerémy	Béni	Rónaszéky
Kabóczay	Tapolczai	Kemény	Fekete

Kezdete 7½ órakor.

NÉPSZINHAZ.

Szerda, 1903. március hó 4-én.

Bob herceg.

Regényes nagy operett 3 felvonásban. Irták Martos Ferenc és Bakonyi Károly. Zenéjét szerz. Huszka J.

Személyek:

A királynő	Krecsányi	Táncmester	Ujvári
György, fia	Fedák Sári	Tom bátya	Szerdahelyi
Viktória	Dóri	Annie, lánya	Harmath
Lancaster	Pázmán	Plumpudding	Nyárai
Pompoinus	KovácsM.	Gipsy	Kiss
Hopmester	Solymosi	Pickvick	Parányi

Kezdete 7 órakor.

MAGYAR SZINHAZ.

Szerda, 1903. március hó 4-én.

A bajusz.

Daljáték 3 felvonásban. Irta Verő György.

Személyek:

Kozáry József	Szilágyi	Lerchenbach	Szomori
Amália	Sziklainé	Lansky Jenő	Delli
Mathilda	Pálmay	Rosette	Tomcsányi
Plachwitz	Sziklai	János	Tollagi
Kozáry Gábor	Ráthonyi	Kertész	Lenkeffi
Ilona	Horváth	Bankár	Giréth

Kezdete 7½ órakor.

URANIA SZINHAZ.

Szerda, 1903. március hó 4-én.

A fehér cár birodalma.

Kezdete 7½ órakor.

Zenélő ingaórák

az óragyártás legujabb termékei. Ezen francia miniatür-ingaórák 69 cm. hosszuak, a szekrény egészen olyan, mina rajz, természetes diófa, finoman fényezve, müvészies faragványnyal, óránkint a legszebb indulókat és táncdarabokat játszsza. Ára szekrénynyel és csomagolással **csak 8 frt.** Ugyanezen óra zenemü nélkül, de ütőszerkezettel, fél- és egész órákat ütve, szekrénynyel és csomagolással **csak 6 frt.** — Ezen ingaórák nemcsak garantált percnyi pontossággal járnak, hanem valóban fényes kiállitásánál fogva gyönyörü, elegáns butordarab is. Ébresztőóra csengetyüvel és éjjel világitó mutatólappal **1.70 frt.** Ébresztőóra zenével, csengetés helyett zenél, **6 frt** Nickel remontoir óra **3 frt.** Valódi ezüst remontoir óra, kétfedelü **frt 5.50.** Csak utánvét ellenében küldünk. Nem megfelelő áru visszavétetik, a pénz visszaküldetik, tehát nincs semmi rizikó. **Nagy képes árjegyzék órákról, láncokról, gyürükről stb. ingyen és bérmentve. Keresztény cég. (Alapittatott 1860.)**

Josef Spiering, Wien, I., Postgasse Nr. 2.

FOVÁROSI ORFEUM

Waldmann Imre igazgató
Nagymező-utca 17.

Ma és mindennap

INDRA

Carola és Mariot felléptével
továbbá **Monna Vanna paródia**
előadása a **Tarka Szinpadon.**

Werner Teresi **Captivée**
Mackwegs **Castella**
Wallno-Marinetta
Mlle Debauga
Brunins
Utazás a holdba

Nappali pénztár d. e. 10–1 és d. u. 3–6-ig
A téli kertben reggel 5 óráig **Vörös Elek** cigányzenekara hangversenyez.

Magyar folyam és tengerhajózási részvénytársaság.

Közlemény.

A Magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság igazgatósága közhirré teszi, hogy a rendes helyi hajójáratokat Baja és Apatin között **folyó évi március hó 3-án** a következő menetrend szerint inditja meg:

Felfelé.

Indulás: Apatinból ... 4 óra reggel
„ Mohácsról ... 8 „ 05 perc reggel
Érkezés: Baja ... 10 „ 15 „ d. e.

Lefelé.

Indulás: Bajáról ... 1 óra d. u.
„ Mohácsról ... 3 „ 20 perc d. u.
Érkezés: Apatin ... 6 „ 10 „ este.

Budapest, 1903. február 28.

Az igazgatóság.

HA MÁR

semmiféle kisérlet nem használt, próbálja meg a **Szapol csúz- és köszvény-kenőcsöt.** Ára 5 korona utasitással. Kapható a **„Magyar király“ gyógyszertárban** Bpest V., Marokkai-u. 2/N.

A 17888. számu

„Önmüködő villamos végjelző távbeszélő hivatalok számára“

cimü, 1899. április 19-ről

és a 25745. számu

„Önmüködő berendezés telefonközpontoknál a beszélgetés befejeztének elektromos uton történő jelzésére“

cimü, 1902. április 17-ről kelt magy. pótszabadalomra

vevők vagy engedményesek kerestetnek.

Szives ajánlatokat **„W. D. 1387“** jelige alatt **Mosse Rudolf, Bécs,** I. Seilerstätte 2. továbbit.

Sehol jobb, olcsóbb,

elegánsabb és tartósabb **cipőt**

nem kaphat, mint alanti jóhirnevü cipészcégnél.

Férfi, lakk v. box bakancs	4.80	Női kivágott 1.50, csattos	2.—
Szalon-lakk, füzős v. cugos	4.20	Szalon lakk füzős v. cugos	3.50
Francia sevró „ „ „	4.80	Sevró, gombos füzős v. cug.	4.50
Box-bőr gomb „ „ „	4.—	Box füzős, gomb v. cugos	3.50
Borjubőr angol bakancs „	3.50	Zerge füz. cug. 3.— gomb.	3.40
Borjubőr füzős 3.20 cugos	3.—	Sárga füzős 3.20, bagaria	3.50
Sárga füzős 3.50 bakancs	4.50	Sárga v. fek. zerge félcipők	2.30

Képes nagy árjegyzék, csomagolás és szállitólevél ingyen. Vidéki rendelések pontosan és lelkiismeretesen eszközöltetnek. Nem megfelelő árut készséggel kicserélek 10 frton felül bérmentve.

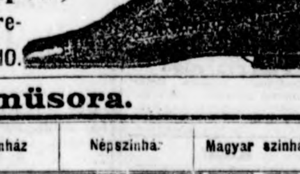

DÓCZI MÓR

Budapest,

VII., Kerepesi-ut 10.

Most jelent meg!

Dóczi Lajos Munkái

első végleges kiadásának ötödik és hatodik kötete.

V. kötet:

Beszélyek és Vázlatok II.

Ára füzve 4 korona, pompás diszkötésben 7 korona.

VI. kötet:

Schiller Költeményei.

Ára füzve 6 korona, pompás diszkötésben 9 korona.

Az első végleges kiadás 10 kötet. Ára diszkötésben 75 kor.

Az egyes kötetek külön is kaphatók.

I. Goethe–Faust	füzve	6.— kor.	kötve	9.— kor.	
II. Csók	»	4.— »	»	7.— »	
III. Széchy Mária	»	4.50 »	»	7.50 »	
IV. Beszélyek és vázlatok I.	»	4.— »	»	7.— »	
V. Beszélyek és vázlatok II.	»	4.— »	»	7.— »	
VI. Schiller költeményei	»	6.— »	»	9.— »	

Előkészületben lévő kötetek: **Utolsó szerelem. • Vegyes párok. • Vera grófnő. • Költemények.**

A tiz kötet részletfizetésre, valamint az egyes kötetek külön-külön is megrendelhetők a kiadó cégnél:

LAMPEL RÓBERT (Wodianer F. és Fiai)

cs. és kir. udvari könyvkereskedésében

Budapest, VI., Andrássy-ut 21. szám.

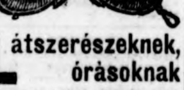

Látszerészeknek, órásoknak

és egyéb **iparosoknak,** akik optikai iparcikkek, ismételárusitásával foglalkozni vagy ezeket tartani szándékoznak, ajánlom az én

gazdagon felszerelt optikai raktáramat

nagybani eladásra a legolcsóbb gyári árak mellett, valamint a **legujabb rendszer szerint berendezett**

üvegcsiszoló mühelyemet

továbbá minden **a látszerészi szakba vágó cikkeket és javitásokat,** valamint orvosi rendelés után készitett szemüvegek gyors és pontos szállitását. **Árjegyzék ingyen.**

KLEIN JÓZSEF

Budapest, VI. Váci-körut 7.

Nagybani raktár és mühely az udvarban.

Ideal

Irógép **azonnal és állandóan látható írással. Be épitett tizedes tabulatorral rovatoló munkákhoz, költségvetések, számlák irásához.**

Legnagyobb átütő képesség!

Teljesen acélból. Drótalkatrészek és spiralrugók teljesen mellőzve.

Számoló gépek!

Prospektust, irásmintákat küldés a gépeket dijtalanul bemutat a a vezérképviselőség

SCHOTT H. és DONNATH

Budapest, VII., Erzsébet-körut 1.

A 18149. számu

„Kapcsolás távbeszélő berendezések számára“

cimü, 1899. szept. 14-ről kelt

és a 22082. számu

„Központi távbeszélő állomás“

cimü, 1901. jun. 22-ről kelt magy. pótszabadalomra

vevők vagy engedményesek kerestetnek.

Szives ajánlatok **„W. E. 1388“** alatt **Mosse Rudolfhoz Bécs,** I. Seilerstätte 2. intézendők.

STANDARD életbiztositó-társaság

Edinburghban (Angolhon.)

Alapittatott 1825-ben.

Magyarországi fiók: Budapest IV., Kossuth Lajos-u. 4.

	Korona
Évi bevétel	**31,800.000**
Kiutalt nyereményrészek	**170,000.000**
Vagyon	**249,300.000**
Halálesetek folytán kifizetve	**500,000.000**

A **Standard** kötvényeinek nevezetesebb előnyei:

Kétségtelen biztonság. Alacsony dijak. Szabad világkötvények. A kötvények érvényben tartása dijfizetések elmulasztásánál. Tőkésités és előre megállapitott visszaváltási érték. Megtámadhatatlanság. Feltétlen fizetés öngyilkosság esetében egy évi fennállás után. Szabad háborubiztositás népfelkelők részére.

Dijtáblázatok kivánatra küldetnek.

Szinházak heti müsora.

	M. kir. Operaház	Nemzeti szinház	Vigszinház	Népszinház	Magyar szinház
Csütörtök	A denevér	Lady Windermere legyezője	Kéz kezet mos	Bob herceg	Aranylakodalom A bajusz
Péntek	Carmen	A föld	Kéz kezet mos	Bob herceg	A bajusz
Szombat	Berlichingeni Götz	Simonyi óbester	Ördögüző huszártiszt Kéz kezet mos	Bob herceg	A bajusz
d. u. Vasárnap		A három testőr	Bacsányi		Grant kapitány gyermekei
este	Ördög Róbert	Monna Vanna	Kéz kezet mos	Bob herceg	A bajusz

Minden szó egyszeri beiktatása nonpareille betükből 4 fill. **Vastagabb betükből 8 fillér.**

APRÓ HIRDETÉSEK

A hirdetésekre dijmentesen ad felvilágositást a kiadóhivatal: József-körut 18. szám.

Levélbeli tudakozódásra ingyen adunk **felvilágositást, csak a válaszra szükséges** bélyeget kell mellékelni. Tudakozódásoknál **a** hirdetés **számát** a kiadóhivatallal mindig közölni kell.

Apró hirdetéseket
központi irodánkban és eredeti nyugta mellett még a következő fiókokban lehet föladni:

Breuer nővérek
dohánytőzsdéje
Teréz-körut 54. szám alatt.

Deutsch Miksáné
Andrássy-ut 38.

Eckstein Bernát
hirdetési iroda
V. ker. Fürdő-utca 4. szám.

Engelmann Mór
gyorssajtónyomda
IV. ker., Kálvin-tér 2. szám.

Franke Pál
könyvkereskedése
IV., Gróf Cziráky-féle palota. Kossuth Lajos-utca. Kigyó-tér, (Koronaherceg-utca sarkán.)

Fischer J. D.
hirdetési iroda
IV. Gerlóczi-utca 1.

Goldberger A. V.
hirdetési iroda
V. ker., Váci-utca 17. szám.

Goldner Jozefin
Andrássy-ut 50.

Goldgruber Mór
könyvkereskedő
II. ker., Fő-utca 17. szám.

Haasenstein és Vogler
hirdetési iroda
V. ker., Dorottya-utca 9. szám.

Jambrikovits
dohánytőzsdéje
Kerepesi-ut 50. (Takarékp.épül.)

Kernberg Rozália
dohánytőzsdéje
VIII. ker., Muzeum-körut 18.

Leopold Gyula
hirdetési iroda
VII., Erzsébet-körut 54. I. em.

Mosse Rudolf
hirdetési iroda
Ferencziek-tere 3.

Mezei Antal
hirdetési iroda
IV. ker. Eskü-ut 9. szám.

Nemetsek A. J.
ujság-árudája
IV. ker. Petőfi-tér 3. szám.

Ifj. Nagel Ottó
könyvkereskedő
Muzeum-körut 2. sz. (Nemzeti Szinház bérháza.)

Rohonczi Ilona
dohanytőzsdéje
VI. Andrássy-ut 48. szám.

Sikray Samu
hirdetési iroda
VI. ker., V. körut 33. szám.

Sopronyi V.
dohánynagyárus
VIII. ker., Kerepesi-ut 1. szám.

Szántó Mór
dohánytőzsdéje
IV., Kecskeméti-utca 14. szám.

Schwarz József
hirdetési iroda
V. ker., Marokkói-utca 4. sz.

Schönwald Ferencné
dohánytőzsdéje
Ferenc-körut 32. szám.

Schödl Gyula
dohánytőzsde és postagyüjtőhely V. Lipót-körut 8.

Tenczer Gyula
hirdetési iroda
IV. ker., Szervita-tér 8. szám,

Weitzenfeld Jakab
Király-utca 1.

Sváb Eliz
dohánytőzsde Nagymező-u. 12.

Minden apróhirdetés, melyet **tt este 6 óráig föladnak,** már másnap **megjelenik a Budapesti Naplóban.**

Ezüstesengőm.
Drága életem, mindenem! Végre tudom mi bánt. Pedig már megmondtam, hogy életcélom: **„közös boldogságunk, uj élet!“** Csudálom, hogy szavaimban, méginkább, hogy tanummal aláirt nyilatkozatomban percre is kételkedel. Ha csak pillanatra is másként gondolkodtam volna, mint hogy életemet szivem sugallata és annak rendje és módja szerint veled teljesen megoszszam: **„megvetném magamat“** és semmiesetre sem merném nagyrabecsült Eléd lépni. Elvárom, hogy Te éppen igy gondolkozzál felőlem! Én csak nézetedet akartam töled magadtól hallani és ezért kérlek ügyünket egy órával sem halasztani, hanem a választ haladéktalanul személyesen megadni, mire teljesen megnyugtató ellenértéket átadom. Szivből üdvözöllek, csókollak és jóreménynyel várlak, változatlanul. 14847

Noblesse oblige.
Ma és tegnapról elmaradt a bulletin. Ha tudná, hogy menynyire szeretném már egészségesen látni, bizonyára nem várakoztatna ennyire. Valami hibának kell bennem lenni, hogy ilyen félválról bánik velem.

Vágyakozom.
Kilátásban volt szilárd talaj elveszett. Mást keresek, főleg ezért, egyebekért is hozzájárulok elhalasztáshoz. Részleteket kérek. Bajai nyugtalanitanak. Felőlem nyugodt lehet. Változatlan érzelmekben. Talán csak lesz kibontakozás! Bizzunk! 14845

Előkelő
hivatalnok keresi fess, fiatal. független urinő barátságát. Válasz "Dulcinea" jeligével a kiadóhivatalba.

Tizenöt év.
Édes! Remélem jól vagy, nem bánt már semmi. Szivből óhajtom. Kedélyhangulatom nem a legjobb. Pedig milyen jó volt! Vigasztalásodra szorul. Megrágalmaztak. Mondják, hogy játszom! Te tudod, hogy tőlem, — ha játék volna, — csak őrült hazárdjáték lehetne. Pedig az őrületnek, — eddig legalább,— még semmi jele. Azért kérlek, könyörgöm: látogass, és vigasztalj meg még ma, mert sok a mondandóm és holnap valamivel kevesebb időm lesz. Ölel, csókol, forrón epedőn a téged örökké szerető hűségesed. Biztosra várlak. 14848

Bánatos.
Lehetőleg csütörtökön félhatkor Opera előtt ezerszer csókolja. 14843

Édes 21.
Mikor látlak drágám? Csak nem vagy beteg? Átmenjek? Ezerszer csókol a te Hived.

KERESLET.

Irnok,
szép irásu, ki a magyar, főként pedig a német üzleti levelezésben teljesen gyakorlott, józanéletü szorgalmas, nős, kis családu, felvétetik olyan, kinek neje öt nőtlen tisztviselőnek kosztolását megfelelő fizetésért elvállalni képes. Fizetése havi nyolcvan korona és lakás. Állását április elsején foglalhatja el. Érmelléki Első Szőlőoltványtelep., Nagy-Kágya u. p. Székelyhid. 2254

Irodaszolgai
állást keres szerény igényekkel, feltétlenül tisztességes fiatalember. Brüll József, Ujpest, Perc-utca 2. 6450

Ügyes rajzoló
fehérnemü üzletben foglalkozást talál IV., Kalvin-tér 1. Stern Józsefnél. 14846

Élővir ágszakmában állását változtatni óhajtja egy intelligens fiatal urileány, igen szerény igényekkel. A szakmában 6 évi praxissal bir s kitünő kötőnő. Szives megkeresések „Virágüzlet“ jeligével a kiadóba kéretnek. 6465

20 kor. naponta
könnyen és tisztességes uton kereshető törvényesen megengedett sorsjegyek eladása által, elsőrangu bankintézet részére. Ajánlatok „X. W. 9188“ alatt **Haasenstein és Voglerhez Budapest, Dorottya-u. 9. kéretnek.**

Egy irtóztató
nyomoruságban szenvedő családapa, nyolc kiskoru gyermekkel, tizenhat évig önálló üzlettel birt s jelenleg oly annyira tönkrement, hogy se butora se ruházata és kereset nélkül áll, egyik szemére nem lát. Kéri a jószivü embereket, hogy segitsenek a nyomorgó és éhező gyermekein. Lakása: József-körut 25. földszint 8.

Igen lelkiismeretes, hivatásának élő tanárjelölt vidéki izr. jobb családnál nevelői állást keres. Tanit gymn. reált és polgárit. Beszel németul, franciául. Cim Budapest főposta-restante: „Magántanulóahoz“. Már jeles sikerrel működött. 6840

Kereskedelmit
végzett fiatal nő, irodai teendőkben, pénztár- és irógépkezelésben jártas, elfogad bármely irodai, esetleg pénztárnoknői állást. Z. M. Mozsár-utca 10. földszint 1. 6462

6 polgári osztályt végzett 17 éves fiatalember, aki a szakmában már némi jártassággal bir, izr. fakereskedőnél helyben vagy vidéken, igen szereny igényekkel állást keres. Szives ajánlatok „Fakereskedő“ jeligével a kiadóba kéretnek. 6842

Keresek
a Vas-utca közelében egy nagy alkofos, esetleg két kisebb szobás lakást. Ajánlatok „Májusra“ jeligével e lapba küldendő.

Kárpitossegéd
kéri a jószivü közönséget, juttassanak számára bármily e szakmába vágó javitó munkát. Redőnyjavitást is igen olcsón elvállal. Uj butor készitést is elvállal. Levelezőlapon kér értesitést. Keresztély Sziv-u. 20. 4.

Ügyes ruhavarrónő
felvétetik heti nyolc korona dij mellett. Sándor-utca 9. III. 12. 6456

Pénzbeszedő, raktárnok, felügyelő vagy más megfelelő **állást keres megbizható intelligens óvadékképes, jó megjelenésü** uriember. Cim Jászai Márton VII., Rottenbiller-u. 44. I. 14. 6964

Házitanitónak
ajánlkozik VI. reálista, ki már ily minőségben többször volt alkalmazva. Kiváló sikerrel tanitja a francia nyelvet is. Cim: „K. H.“ VII., Wesselényi-utca 4. sz. I. em.

Keresünk
szépen butorozott szobát a VII. kerület belső területén 16—18 frtért keresztény uricsaládnál. Ajánlatok „M. F.“ jeligével Wesselényi-u. 4, I. 7.

Tanárjelölt
(latin-magyar szakos) instruktori állást keres. Latin nyelvből VII—VIII. oszt. tanulókat is sikeresen instruál. Cim: „J. R.“ Üllői-ut 69. III. 1. 6460

Három—négy szobás
lakást keres májusra egy iró, akinek munkájához tökéletes csendre van szüksége. Legpontosabb kikötésem, hogy az egyik szoba annyira izolálva legyen a többitől, hogy oda a gyereklárma be ne hatolhasson. Gázvezeték nélkülözhetetlen. Ajánlatokat a bér megjelölésével a kiadóhivatalba kér „Csend“ cimen. 4740

Hat polgári iskolát végzett fiatal fiu alkalmazást keres irodába vagy más megfelelő foglalkozást is elfogad. Szives megkereséseket kér **„K. M.“** jeligével e lap kiadóhivatalába.

Felső
kereskedelmi iskolát végzett fiatalember, ki irodai teendőkben jártas, gyakornoki vagy irnoki állást keres. Szives megkereséseket kér Braun Arnold, Garay-utca 21. III. 28, cimen.

KINÁLAT.

Kitünő szabásu ruhákat készit szakmájában tökéletes szabonő. Vidéki megrendeléseket is elvállal. Legszebb toilettek s háziruhák 5 frttól feljebb. Szentkirályi-utca 22. II. 26.

Vérpiros
fajnarancs, ötkilós postakosár 1.50 frt. Mandarin 2 frt egy eredeti ládában 150 darab vérpiros fajnarancs 4 frt. Katona Józsefnél, Budapest, Központi vásárcsarnok. 14787

Uj bicikli
dunlop gummikkal kiváló amerikai gyártmány azonnal olcsón eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Eladó ház.
Péczelen, a vasuti állomástól 10 perc, mely áll: 2 szoba, konyha, éléskamra, 500 □-öl konyhakerttel és mellékhelyiségekkel együtt 1700 frt. Cim: Veres Pál IX. Ranolder-u! 24. ajtó 10.

Kiadó
Egy többszobás üzlethelyiség. Csengery-utca 19.

Fodrásznő, rendkivül ügyes, ismeretség hiányában ezuton ajánlkozik. Ozv. Waldné VI., Vörösmarty-utca 48. II. 21. 4247

Szabóné
ügyes, a legkomplikáltabb toiletteket is bámulatos olcsó árért elegánsan és izléssel késziti saját lakásán vagy uriházhoz is eljár. Vidéki megrendelésekhez a pontos aij-mérték és egy derék beküldése után készitek mindennemü toiletteket. Átalakitásokat és gyermek ruhák készitését elvállalja. Lederer Lipótné, VI. Szabolcs-u 30. 29. II.

Szőlőkarók eladók.
500.000 drb 6½ és 7 suk elsőrendü hasitott tölgyfa szőlőkarók a ternovai állomáson eladó. Bővebb felvilágositással szolgál Braun Ede Düd. Arad megye. u. p. Ternova. 6854

Vérpiros
fajnarancs öt kilós postakosár frt 1.50., **Messinai** sárga szintén igen édes 1.10., **Mandarin** 2.—., **Citrom** 1 forint, **Imre és Sipper** Budapest, központi vásárcsarnok. 6349

Hölgyek figyelmébe.
Gyakorlott szülésznő tanácsot, segélyt nyujt. Baross-utca 63. II. 15. 4748

Egy nagy asztali
tüzhely, vendéglőnek igen alkalmas, kitünő karban olcsón eladó. Bővebbet Barta Károly lakatos-mühelyébe Főherceg-Sándor-u. 32. 6460

Szülők!
Tanulmányaikban elmaradt tanulókat rövidesen felelősséggel, több osztályból is levizsgáztat: „Kerekes“ Hársfa-u. 10/a. (Vidékiek ellátást kapnak. Válaszbélyeget kérek.) 14778

Tavaszi
és bármely toillettet elegánsan és mérsókelt áron késziti **Widder Gyuláné,** Budapest, VI., Lövöldetér 5. I. 5. 6460

Intelligens gyermektelen izraelita családnál jó izletes ebédkoszt olcsón kapható. Cim: Főherceg Sándor-u. 30b. földszint 7. 6450

Intelligens fiatal urileány pénztárosnőnak vagy elárusitónőnak ajánlkozik szerény igényekkel. Óvadékkal is rendelkezik. Szives ajánlatok „Pénztárosnő“ jeligével a kiadóba kéretnek. 6466

3 frt 90
1 drb acélsodrony-ágybetét méret szerint megrendelhető. Árjegyzéket ingyen és bérmentve. Gichner testvérek, Muzeum-körut 27. 14844

Szatócsüzlet
főváros legélénkebb helyén, életképes üzletként ismeretes, melyet bátran merek tiszta lélekkel bárkinek megvételre ajánlani, igen sürgősen és fölötte kedvező feltételekkel eladó. Bővebbet Niemetz Gyulánál, Rökk Szilárd-utca 22. sz.

Birtok
Szatmármegyében, 115 m. holdas, valamennyi szántó 1 rendes tagban, a várostól 3 kilométernyire, azonkivül városi lakóház, országut mentén, magas földszint, 3 utcai, 2 udvari szoba, födött folyosó és veranda stb.-ből, azonnal eladó: a tanyai birtok ára élő és holt fölszereléssel 16.000 forint, a városi lakóházé 8000 forint. Bővebbet Niemetz Gyula birtokok adásvételi irodájában, Budapesten, Rökk Szilárd-utca 22. sz.

12 lóerejü gázmotor, alig használva, kitünő állapotban, olcsón eladó. Megtekinthető VI., Dalnok-u. 26. a gyárban. 4747

Urilak Nagybányán
(Szatmármegye) a város legszebb pontján, mely áll: 4 szoba, konyha, kamra stbbiből, 510 négyzetöles telken, gyönyörü szép kerttel, nemes gyümölcsfákkal, haláleset miatt 8000 koronáért eladó. Bővebbet Niemetz Gyula ingatlanok adásvételi irodája Budapesten, Rökk Szilárd-utca 22.

Ház,
Felső-Magyarország egyik nagyobb bányavárosában egyemeletes, a város legeslegélénkebb pontján, három üzlethelyiséggel az emeleten, nagy lakással, 5 szoba, konyha, előszoba, külön vízvezetékkel, gyönyörü szép kerttel, nemes gyümölcsfák és disznővényekkel azonnal 12.000 forintért eladó. Különösen füszerkereskedőnek ezen ház igen ajánlatos, a mennyiben a ház italmérési engedélylyel rendelkezik. A ház fényképét és bővebbet nyujt Niemetz Gyula ingatlanok adás-vételi irodája, Budapest, Rökk Szilárd-utca 22.

Fodrászüzlet
élénk forgalmu vidéki városban, csinosan berendezve, biztos előfizetőkkel, bebizonyitható havi tiszta jövedelme mindennemü kiadást már levonva, 300 korona, jutányos árért sürgősen eladó. Bővebbet Niemetz Gyula üzletek, adásvételi irodájában, Budapesten, Rökk Szilárd-n. 22. 1458

Rákospalota-Ujfalun
ház igen sürgősen eladó. A ház szolidan és csinosan van építve, miért is bátran állithatom azt, hogy a kinek tényleg szándékában van házat venni, az el ne mulaszsza azt megtekinteni, mert ily jó alkalmi vétel ritkán fordul elő. Bővebbet Niemetz Gyula ingatlanok adásvételi irodájában, Budapesten, Rökk Szilárd-utca 22. szám.

Legalkalmasabb butorbevásárlás Sárkány és Schütz cégnél kárpitos és diszitők Budapest, VII. **Erzsébet-körut 12,** a New-York kávéházzal szemben kinálkozik, **ahol is költözködési költségek megtakarithatása** végett kitünő minőségü **asztalos és kárpitos áruk** mélyen leszállitott árakon adatnak el.

Szálloda
vidéki nagyobb városban az első legjobb hirnevü és igen jó menetelü üzletként általánosan ismeretes, 18 vendégszoba, pazar fényesen berendezett kávéház stbivel ellátva, kimutatható éventei tiszta jövedelme 16.000 korona, tulajdonos nyugalomba való vonulása miatt eladó. Az átvételre minimum 20—30.000 korona szükségeltetik készpénzben. Bővebbet Niemetz Gyula adásvételi irodája Budapest, Rökk Szilárd-utca 22.

Nagy gyakorlattal
biró joghallgató correpetitióra ajánlkozik. Érettségire is előkészit. Cime: **G. M. Vörösmarty-u. 3a. 4. ajtó.**

Fehérvarrónő
szakmájában teljesen jártas, ajánlkozik házakhoz mérsékelt dijazásért. Papp Gizella, Nyár-utca 6. 1. 6.

Kiadó.
Kényelmes, tiszta, tágas utcai szoba, lépcsőházi különbejárattal, gyermektelen családnál azonnal kiadó. Teljesen féregmentes. Kerepesi-ut 34. III. 27. 6459

Gazdasszonynak
magányos urhoz, családhoz, anyatlan gyermekekhez, betegeskedő ur, urnő gondozására és szórakoztatására ajánlkozik jólelkületü, megbizható, idősebb müvelt özvegy nő, jól főz, a háztartásban jártas Özv. Berényi Ágostonné, VII. Nefelejts-utca 51, II. 23. 4736

Egy ebédlő
kredenc fehér márványnyal fényezett és egy 12 személyre ebédlőasztal, használt, azonnal olcsón eladó. Cim: König Gyula Hunyady-u. 7.

Kényelmesen butorozott csinos, tiszta és féregmentes szobák külön bejárattal azonnal vagy elsejére olcsón kiadók. Bővebbet: Sándor-utca 30/B-I. 13.

Egy gyakorlott masseurnő és hidegvizgyógykezelőnő ajánlja magát privát házakhoz. Gross Fanny, VII., Dob-utca 109. II. em. 20.

Hölgyek figyelmébe!
Jutányos árban és lelkiismeretesen készitek a legdivatosabb és legjobb füzőket. Javitások és tisztitások elfogadtatnak. Ellenbogen Józsa, Király-utca 15. II. 1.

Singer-varrógépeket mélyen leszállitott árban heti 1 frtos részletre szállitunk 6 évi jótállással. Láng kerékpárüzlet, József-körut 41. 4678

Kerékpárok
nehány darab becserélt, de jókarban levő használt kerékpár, — mig a készlet tart, — 30 frttól feljebb kapható. Láng kerékpárüzlet Budapesten, József-körut 41.

Eladó
olcsón a fővárostól félórányira fekvő, szép és forgalmas községben egy ujonnan épült ház, vendeglő es kavéházi berendezéssel. A községben nyolc kőbánya van, melyek több ezer embert foglalkoztatnak, akik szükségleteiket ott fedezik. A községben lakik körülbelül száz hivatalnok. A vonat naponta 20-szor közlekedik. Vevőnek átiratnak a vendéglő es kavéházi jogok. Vételhez néhány ezer korona szükséges. Részletes feltételek a kiadóban megtudhatók. 6448

Zongorajátszó
ajánlja magát estélyekre és házimulatságokra (tánczene). Cim: VII. Kerepesi-ut 60. I. em. 16. 6782

Kredenc,
ágy, éjjeli szekrény, politurozva, massiv, eladó. Nagy J nos utca 1. II. em. 15. 6967

Angol, francia
vagy **németet** alaposan tanitja egy tapasztalt magyar nyelvmester, ki tanulmányait külföldön végezte. Sikeres módszer. Kitünő ajánlatok. Lakás: **Gáspár Bernat, VI. Vörösmarty-u. 51/A., 21. ajtó.**

CSIZ

ezidő szerint leghathatósabb Jód-Bróm-Gyógyforrás A háznál végzendő **ivókurára UNICUM!**
Dr. Korányi Frigyes tanár a magán gyakorlatban, valamint a vezetése alatt álló budapesti királyi egyetemi korodán szerzett sokszoros tapasztalása alapján melegen ajánlja a csizi jódforrást, mint kiváló hatásu gyógyszert mindazon betegségeknél, melyeknél a jód mint specifikus szer javalva van.
A Csizi jód-bróm-gyógyviz kapható mindenkor friss töltésben, használati utasitással együtt, minden ásványviz-kereskedésben, megrendelhető a
Fürdőigazgatóságnál, Csiz, u. p. Rimaszécs és Edeskuty L. főelárusitónál, Budapest.

500 frtot
kereshetnek havonta rizikó nélkül, könnyen és kiadás nélkül. Küldje ön azonnal cimét „K. 50“ jelige alatt az „Unio“ hirdetési irodába, **Stuttgart,** Dannecker-strasse.

Gummi
és
halhólyag
valódi **francia** gyártmány **legbiztosabb** és **nem ártalmas óvszer** tucatja 1.20, 2, 3, 4, 5, 6 frt. Megrendeléseket **titoktartás mellett** eszközöl
Radványi L.
keztyü- és kötszer-gyáros
Budapest, VI. Andrássy-ut 15.
Árjegyzék ingyen.

KOCH-féle oriási férfi-, fiu- és gyermekruha készletet saját érdekében meg kell tekinteni, vételkényszer nélkül. **IV. Károly-körut 26. földszint I. és II.ik emelet.**

KOCH-féle Invincible, szürke cheviott-felöltő. Világcikk. 10 frttól feljebb. **Honi ipar!**

KOCH Testvérek szabó cég hazai munkásokat foglalkoztat és csakis izléssel, olcsó szabott árak mellett szállit. **Károly-körut 26.**

KOCH-féle szürke cheviott **Redingott** öltöny, kiváló olcsóság 18 frt. **Árjegyzéket rögtön küld.**

MOST JELENT MEG második kiadásban!
••••
II. javitott és bővitett kiadás
Segélynyujtás
és óvó-intézkedések
baleseteknél és üzemi megbetegedéseknél
Irta
Dr. MARTON SÁNDOR
a budapesti áru- és értéktőzsde orvosa
Ára füzve I korona
Kapható
LAMPEL R. (Wodianer F. és Fiai) cs. és kir. udv. könyvkereskedésében
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 21.

Magy. kir. államvasutak. Zágrábi üzletvezetőség. 1680/903. szám.

Hirdetmény.

A m. kir. államvasutak zágrábi üzletvezetősége nyilvános ajánlati tárgyalást hirdet a Fiumei szabad kikötőben lésesitendő tüzoltói épület munkálataira.

A tervek, a költségvetés, a szerződési tervezet, az ajánlati minta, a pályázati feltételek Zágrábbott az üzletvezetőség pályafenntartási osztályában és a fiumei osztálymérnökségnél a hivatalos órák alatt megtekinthetők. A nyomtatványok és tervek ugyanott 5 koronáért meg is szerezhetők. Az ajánlatokat legkésőbb 1903. évi március 10-én déli 12 óráig kell benyujtani alulirott üzletvezetőség I-ső osztályánál (Ferenc József-tér 19. sz. I. em.) Az ajánlatokat 1 koronás, az ajánlat mellékleteit ivenként 30 filléres bélyeggel ellátva, lepecsételve és a következő felirattal kell benyujtani: „Ajánlat a Fiumei szabad kikötőben létesitendő tüzoltói laktanya épület munkáinak előállitására.“ Csak az összes munkákra tett ajánlatok fognak figyelembe vétetni. Az ajánlat benyujtását megelőző napon, vagyis 1903. évi március hó 9-én déli 12 óráig 1300, azaz egyezerháromszáz korona bánatpénzt kell a m. kir. államvasutak zágrábi üzletvezetőségének gyüjtőpénztáránál akár készpénzben, akár állami letétekre alkalmas értékpapirokban letenni. A bánatpénzről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó. Az értékpapirok a legutóbbi jegyzett árfolyam szerint számittatnak, de névértéken felül számitásba nem vétetnek. Csak idejekorán beérkezett irásbeli ajanlatok szolgálhatnak a tárgyalás alapjául.

Posta utján beküldött ajánlatok és bánatpénzek tértivevénynyel adandók fel.

Zágráb, 1903. febr. hó.
Az üzletvezetőség.
(Utánnyomás nem dijazt.)

Ferenc József-kabát 3.— frt
Jaquett ... ... 2.— „
Frakk ... ... 3.... „
Nadrág ... ... 2.— „
Mellény ... ... —.50 „
Rothberger Jakabnál
Kristóf-tér 2. I. em.

SORSJEGYEK
melyek máshol el vannak zálogositva, saját pénzemmel váltom ki és azokra sokkal magasabb kölcsönt adok olcsó kamat mellett. — A kölcsönösszeg tetszés szerinti részletben törleszthető.
FLEISSIG SÁNDOR
BANKHÁZ
Budapest, Erzsébet-körut 2.

A már 29 éve a világot uraló eredeti angol „Helical-Premier“ kerékpárokat mélyen leszállitva 125 frttól feljebb, havi 8 és 10 frtos részletekre első rendü „Cyclon“ gépeket 90 frtért és és kerékpár - alkatrészekeket nagy bevásárlásaink folytán 30% árleszállitással szállitunk vidékre is bárhová:
1 drb I.-rendü külső gummi jótállással ... ... frt 5.— és 3.50
1 drb I.-rendü belső gummi jótállással ... ... frt 3.— és 2.—
1 drb jó minőségü Acetylen lámpa 3.25 és 2.—
1 pár kitünő pedál frt 2.75 és 2.25
1 drb jó minőségü kerékpár lánc frt 2.50 és 1.90
1 drb angol nyereg frt 3.25 és 2.—
1 klgr. Calcium Carbid —.35
Nagy árjegyzék 300 képpel magyar vagy német nyelven ingyen és bérmentve,
Láng Jakab és fia
kerékpár nagy raktára
Budapesten, József-körut 41.
Fiók-üzlet Rottenbiller-u. 1.
Az áruk kitünőségeért kezeskedünk és nem tetszőkért a pénzt visszaküldjük vagy kicseréljük.

Zongorák, Pianinók, Harmoniumok
legolcsóbban és teljes jótállás mellett részletfizetésre is
Deutsch Gábor-nál
Budapest, V. Erzsébet-tér 7., I.
Hangolások és javitások lelkiismeretesen eszközöltetnek.

Sok pénzt!
100 koronáig kereshetnek havonként, minden állásu egyének (mellékkeresetnek is). Közelebbit **„Reell 51“** alatt a **MERKUR hirdetési osztályánál Stuttgart,** Schickstrasse 6.

Kipróbált legjobb reuma szesz a dr. Weisz-féle Kament, ára 1 korona. Főraktár: Szt.-Erzsébet-gyógyszertár, Budapest, VII. ker., Erzsébet-körut 21.

Részletfizetésre
arany, ezüst, ékszerek, zsebórák és ingaórák olcsón kaphatók
Grünberger Ármin Béla
IV. Váci-utca 30. I. em. 23.

Virágnyelv.
Minden ismert virág jelentősége meg van irva ebben a könyvben, melyet szerkesztője a legjobb keleti forrásokból állitott össze. Ára szines kötésben 80 fill. Az összeg előzetes beküldése esetén bérmentve küldetik meg. Megrendelhető Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai cs. és kir. udvari könyvkereskedésében, Andrássy-ut 21. sz

Nyomatott a „Pátria“ irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság körforgógépén, Budapest, IX. Üllői-ut 25.